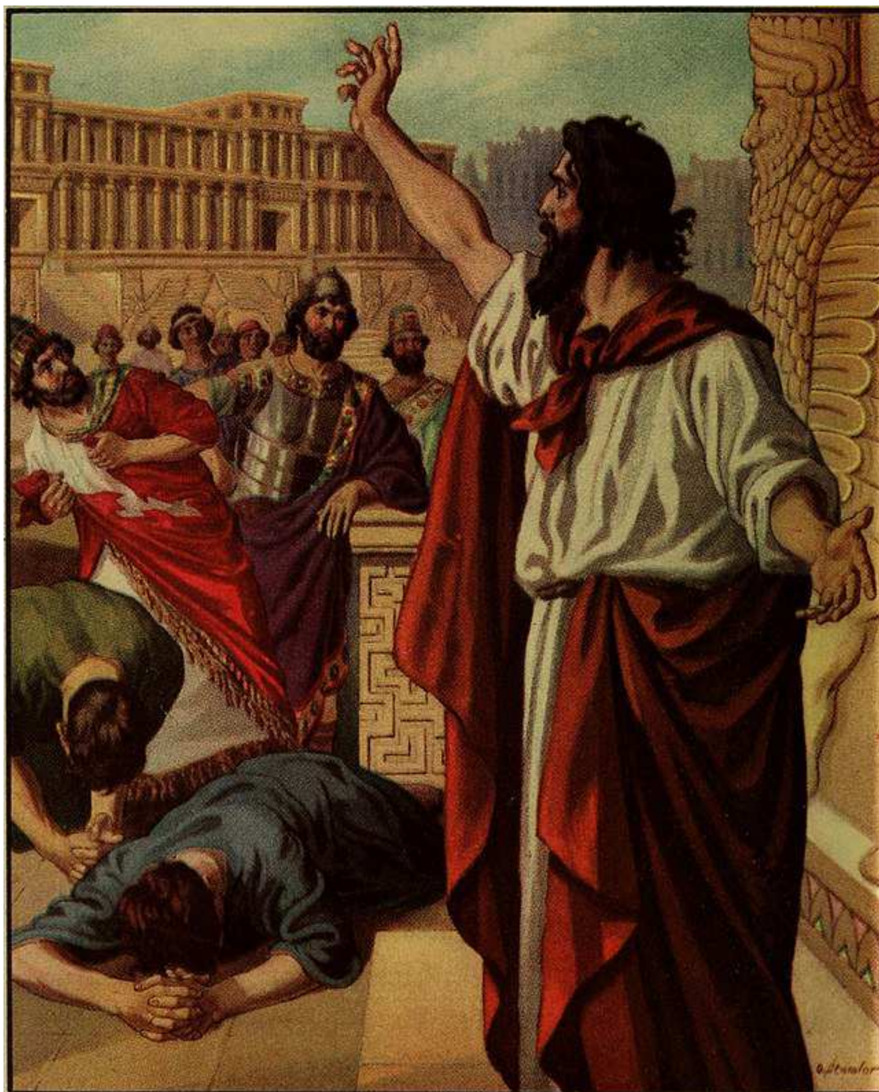
Izvađeno iz:
Rječnik biblijske teologije, Xavier Leon-Dufour, Kršćanska sadašnjost, Zagreb,1993.

U rječniku se koristi ime Jahve koje je ovdje zamijenjeno imenom Gospod.

U rječniku se koriste biblijski citati (samo kratice iz pokoncilske Biblje u izdanju Kršćanske sadašnjosti).
Biblijski tekstovi preuzeti su iz internetskog izdanja Biblije u prijevodu Ivana Šarića i napisani su *kosim slovima.*
https://archive.org/details/biblija-za_pretrazivanje_i_proucavanje_ivan_saric
Ako nekog teksta nema u internetskom izdanju, navedeno je iz koje je Biblije.

(u Šarićevoj Bibliji neki redosljedi redaka se ne poklapaju s pokoncilskim Biblijama. Osobito se ne poklapa prijevod, u tom slučaju su brojevi redaka napisani onako kako je u Šarićevoj Bibliji).

Tekst iz rječnika je napisan **podebljanim ili masnim slovima.**

Jona poziva Ninivljane na pokoru (1919, Bible Primer)

https://archive.org/stream/bibleprimeroldte00hult/bibleprimeroldte00hult#page/n99/mode/1up

POKORA/OBRAĆENJE

Bog poziva ljude da uđu u zajedništvo s njime. A posrijedi su grešni ljudi. Grešni po rođenju (Ps 51,7):

(Ps 51,5)
5
Jer gle, rođen sam u grijehu, u krivnji me je već začela mati moja.

prijestupom njihova praoca grijeh je ušao u svijet (Rim 5,12)

(Rim 5,12)
12
Zato kao što po jednome čovjeku uđe u svijet grijeh, i po grijehu smrt, i tako smrt prijeđe na sve ljude, jer svi sagriješiše,

i otad stanjuje u njihovom najunutarnjijem "ja" (7,20).

(Rim 7,20)
20
A kad činim ono, što neću, već ja to ne činim, nego grijeh, koji stanuje u meni.

Grešni i osobnom krivnjom, jer je svaki od njih "prodan u ropstvo grijeha" (7,14)

(Rim 7,14)
14
Jer znamo, da je zakon duhovan a ja sam tjelesan, prodan pod grijeh.

i dobrovoljno je prihvatio taj jaram grešnih strasti (usp. 7,5).

(Rim 7,5)
5
Jer kad smo bili u tijelu, strasti griješne, što ih je upaljivao zakon, djelovale su u udima našim, da se donosi plod smrti.

Zato će odgovor na Božji poziv zahtijevati od njih u polazištu - obraćenje, a potom, za cijelog života - stav kajanja. To je razlog da obraćenje i pokora zauzimaju znatno mjesto u biblijskoj objavi.
Međutim, rječnik kojim se ti pojmovi izražavaju stekao je tek postupno puninu svoga smisla, usporedno s produbljivanjem pojma grijeha. Neki obrasci dozivaju u svijest stav čovjeka koji se dobrovoljno usmjerava prema Bogu: "tražiti" Gospoda (Am 5,4; Hoš 10,12),

(Amos 5,4)
4
Jest, ovako veli Gospod kući Izraelovoj: "Tražite me, i živjet ćete!

(Hoš 10,12)
12
Sijte u pravednosti, žanjite u ljubavi! Orite sebi krčevinu, jer je vrijeme da tražite Gospoda, da bi došao i podaždio vam pravednošću.

'tražiti njegovo lice' (Hoš 5,15; Ps 24,6; 27,8),

(Hoš 5,15)
15
Ja otidem, vratim se natrag na svoje mjesto, dokle uplašeni ne potraže lice moje. U nevolji svojoj traže me.

(Ps 24,6)
6
Tako je rodu, koji ga traži, narodu Jakovljevu, koji čezne za licem tvojim.

(Ps 27,8)
8
Srce moje viče k tebi; tražim te; Gospode, tražim lice tvoje!

'poniziti se pred njim' (1 Kr 21,29; 2 Kr 22,19),

(1 Kr 21,29)
29
"Vidiš li, kako se Ahab ponizuje preda mnom? Pa stoga neću pustiti onu nesreću za života njegova. Istom za sina njegova pustit ću ono zlo na kuću njegovu."

(2 Kr 22,19)
19
Jer je srce tvoje bilo ponizno i ti si se prignuo pred Gospodom, kad si čuo, što sam zaprijetio ovomu mjestu i stanovnicima njegovim, da će naime biti predmet užasa i prokletstva, i jer si razderao haljine svoje i plakao preda mnom, zato sam i ja uslišio tebe, govori Gospod.

'srcem prionuti uz njega' (1 Sam 7,3)...

(1 Sam 7,3)
3
A Samuel reče svoj kući Izraelovoj: "Ako se hoćete svim srcem vratiti Gospodu, onda odstranite poganske idole i slike aštarte iz svoje sredine, upravite svoje srce na Gospoda i služite jedino njemu! Onda će vas on izbaviti iz ruku Filisteja"

No najviše se rabi glagol šûb: on izražava pojam mijenjanja puta, povratka, vraćanja natrag. U religioznom kontekstu in znači odvraćati se od onoga što je zlo i okretati se prema Bogu. Time je određena bit obraćenja: ono uključuje promjenu ponašanja, novo usmjerenje cjelokupnog ponašanja. U kasnom se razdoblju, nadalje, razlikovala nutarnja strana pokore od vanjskih čina što ih ona traži. Tako grčka Biblija povezano rabi glagol epistrephéin, kojim se misli povratak k Bogu, a iz toga onda proizlazi promjena praktičnog ponašanja, te glagol metanoeîn kojim se smjera na nutarnji okret (metánoia znači pokajanje, pokora). Kad istražujemo biblijske tekstove, moramo uzimati u obzir ova dva aspekta, koji se razlikuju, ali i prisno dopunjuju.

STARI ZAVJET

I. POČECI BOGOSLUŽJA POKORE

1. Već je od davnine, u perspektivi nauke o savezu poznato da ljudski grijeh može raskinuti vezu zajedništva s Bogom, bilo da su posrijedi kolektivni grijesi ili grijesi pojedinaca, koji u nekoj mjeri dohvaćaju cijelu zajednicu. Stoga su opće nevolje prilika da se dozovu u svijest počinjeni prijestupi (Jš 7; 1 Sam 5-6).

(Jš 7)
1
Ali sinovi Izraelovi prisvojiše sebi zakleto; jer Akan, sin Karmija, sina Zabdijeva, sina Zerahova,
od plemena Judina, uze nešto sebi od zakletoga. Zato se raspali srdžba Gospodnja proti sinova
Izraelovih.
2
Posla naime Jošua neke ljude iz Jeriha u Aj kod Bet−Avena, istočno od Betela, i zapovjedi im:
"Idite gore i uhodite pokrajinu!" Ljudi otidoše gore i uhodiše Aj.
3
Kada se vratiše k Jošui, rekoše mu: "Ne treba da ide gore sav narod, samo dvije tisuće do tri tisuće
ljudi neka idu da osvoje Aj! Ne muči onamo sav narod, jer je njih samo malo!"
4
Tako otide onamo od naroda jedno tri tisuće ljudi Ali budu od ljudi iz Aja natjerani u bijeg.
5
I ljudi iz Aja poubijaše ih jedno trideset i šest ljudi, progoniše ih od vrata gradskih do u Šebarim i
potukoše ih na obronku brijega. Tada klonu srce naroda i posta kao voda.
6
A Jošua razdrije haljine svoje, baci se pred kovčegom Gospodnjim ničice na svoje lice sve do
navečer, on sa starješinama Izraelovim, i posuše prah na glavu svoju.
7
Tada se pomoli Jošua: "Ah, Gospode, Bože moj, zašto prevede ovaj narod preko Jordana, da nas
predaš u ruke Amorejima, da nas unište? O, da smo radije ostali s onu stranu Jordana!
8
Ah, Gospode, što da kažem, kad je Izrael okrenuo leđa neprijateljima svojim?
9
Kanaanci i svi stanovnici zemlje to će čuti; oni će navaliti na nas i istrijebit će ime naše sa zemlje.
Što ćeš onda učiniti od velikoga imena svojega?"
10
Tada Gospod odgovori Jošui: "Ustani! Što ležiš na licu svojemu?
11
Izrael je sagriješio; prestupili su zabranu moju, koju sam im dao, prisvojili su sebi zakleto, po
činili su krađu, poskrivali su i metnuli među svoje stvari.
12
Zato ne mogu više sinovi Izraelovi izdržati pred neprijateljima svojim; moraju u bijeg pred
neprijateljima svojim; jer su pali u prokletstvo. Ja neću više biti među vama ako ne odstranite iz
svoje sredine zakleto.
13
Ustani, posveti narod i objavi Posvetite se za sutra, jer tako veli Gospod, Bog Izraelov: "Zakleto je
u tvojoj sredini, Izraele! Ti nećeš moći izdržati pred neprijateljima svojim, dok ne odstranite iz svoje
sredine zakleto.
14
Zato ćete sutra rano pristupiti po plemenima svojim, i pleme, koje označi Gospod, pristupit će po
porodicama svojim, i porodica, koju označi Gospod, pristupit će po domovima svojim, i dom, koji
označi Gospod, pristupi će iz njega čovjek za čovjekom.

15
Tko se tada nađe s predmetom zakletve, neka se spali sa svim, što posjeduje, jer je prestupio zabranu Gospodnju i počinio sramotu u Izraelu!"
16
Kad Jošua sutradan rano dade da pristupe Izraelci po plemenima svojim, bi označeno pleme Judino.
17
Potom dade da pristupe porodice Judine, i bi označena porodica Zerahovaca. Nato dade da prijestupi porodica Zerahovaca čovjek za čovjekom, i bi označen Zabdi.
18
Potom dade da pristupi njegov dom čovjek za čovjekom, i bi označen Akan, sin Karmija, sina Zabdijeva, sina Zerahova, od plemena Judina.
19
Tada reče Jošua Akanu: "Moj sine, daj Gospodu, Bogu Izraelovu, čast i slavu! Priznaj mi, što si učinio; ne krij mi ništa!"
20
Akan odgovori Jošui: "Jest, ja sam sagriješio Gospodu, Bogu Izraelovu. Učinio sam ovo:
21
Vidio sam među plijenom lijep plašt iz Šineara, dvjesta šekela srebra i zlatan jezik, pedeset šekela težak. Polakomih se i uzeh. To je zakopano u Šatoru u zemlji i srebro ozdo."
22
Jošua posla poslanike tamo. Oni otrčaše u Šator, i doista bile su stvari zakopane u Šatoru i ozdo srebro.
23
Uzeše to iz Šatora, donesoše Jošui i svima sinovima Izraelovim i metnuše pred Gospoda.
24
Tada uze Jošua Akana, sina Zerahova, i srebro, plašt i zlatni jezik, njegove sinove i kćeri, njegova goveda, njegove magarce i ovce, njegov Šator i sve, što je posjedovao, i izvedoše ih u nazočnosti svega Izraela u dolinu Akor.
25
Tamo reče Jošua: "Jer si nas ti strovalio u nesreću, tako će tebe danas strovaliti Gospod u nesreću." Tada ga kamenovaše svi Izraelci i spališe ih, izakako su bili kamenovani.
26
Podigoše nad njim veliku gomilu kamenja, što se još danas može vidjeti. A Gospod se povrati od žestine gnjeva svojega. Zato se zove one mjesto sve do današnjega dana dolina Akor.

(1 Sam 5-6)
1
Kad su Filisteji bili oteli kovčeg Božji, odnesoše ga iz Eben−Ezera u Ašdod.
2
Tada uzeše Filisteji kovčeg Božji, donesoše ga u hram Dagonov i postaviše ga uz Dagona.
3
A kad stanovnici Ašdoda sutradan ustadoše, ležao je Dagon sa svojim licem na tlima pred kovčegom Gospodnjim. Oni uzeše Dagona i postaviše ga opet na njegovo mjesto.
4
Kad sutradan ustadoše, ležao je Dagon opet sa svojim licem na tlima pred kovčegom Gospodnjim. Glava Dagonova i obje ruke njegove ležale su odsječene na pragu. Pokraj njih ležao je trup Dagonov.
5
Zato svećenici Dagonovi i svi, koji vrše službu u hramu Dagonovu, ne staju na prag Dagonov u

Ašdodu do današnjega dana.
6
A ruka Gospodnja oteža stanovnicima Ašdoda. On ih prepade, kad ih udari kužnom micinom,
Ašdot i sve područje njegovo.
7
I kad stanovnici Ašdoda vidješe što je, rekoše: "Kovčeg Boga Izraelova ne smije ostati kod nas; jer
je teška ruka njegova na nama i na bogu našemu Dagonu."
8
Zato poslaše, te skupiše k sebi sve glavare filistejske i upitaše: "Što ćemo činiti s kovčegom Boga
Izraelova?" Oni odgovoriše: "Neka se prenese kovčeg Boga Izraelova prijeko u Gat!" I prenesoše
tamo kovčeg Boga Izraelova.
9
A kad ga prenesoše, pusti Gospod na grad muku vrlo veliku. On udari stanovnike grada, velike i
male, tako da je na njima provalila kužna micina.
10
I poslaše kovčeg Božji u Ekron. Kad dođe kovčeg Božji u Ekron, povikaše stanovnici Ekrona:
"Donesoše k nama kovčeg Boga Izraelova, da pomori nas i sav narod!"
11
Zato poslaše, te skupiše sve glavare filistejske i zamoliše: "Otpravite kovčeg Boga Izraelova! Neka
se vrati na mjesto, kamo pripada! Inače mogao bi pomoriti nas i narod naš." Jer je bio smrtan
strah nad cijelim gradom. Teška je bila ruka Božja na njemu.
12
Ljudi, koji ne pomriješe, bili su udareni kužnom micinom, i jauk se u gradu dizao do neba.

1 Samuelova, glava 6
1
Izakako je kovčeg Gospodnji bio u području Filisteja sedam mjeseci,
2
Dozvaše Filisteji svećenike i vračare i upitaše: Sto ćemo činiti s kovčegom Gospodnjim? Kažite
nam, kako ćemo ga poslati natrag na mjesto, kamo pripada!"
3
Oni odgovoriše: "Ako hoćete kovčeg Boga Izraelova natrag poslati, ne smijete ga prazna, nego mu
podajte dar pomirni! Tako ćete ozdraviti i doznat ćete, zašto se ruka njegova ne odmiče od vas."
4
Oni upitaše: "Kakav pomirni dar da mu dadnemo?" A oni odgovoriše: "Prema broju glavara
filistejskih pet zlatnih micina i pet zlatnih miševa; jer je zlo jednako stiglo sve vas i glavare vaše.
5
Načinite dakle slike od svojih micina i svojih miševa, što opustošiše zemlju i dajte čast Bogu
Izraelovu! Možda će onda olakšati ruku svoju nad vama i nad bogom vašim i nad zemljom vašom.
6
Zašto da budete uporna srca, kao što su bili uporna srca Egipćani i faraon? Zar ne, pošto ih dari,
moralo ih se pustiti da otidu?
7
Načinite dakle sada jedna kola nova i priskrbite dvije krave dojilice, na koje još nije došao jaram!
Upregnite krave u kola i telad njihovu odvedite od njih u staju!
8
Onda uzmite kovčeg Gospodnji metnite ga na kola, i zlatne stvari, koje ćete mu ih dati kao pomirni
dar, stavite u kovčežić pokraj njega! Tada ga pustite, neka ide!
9
Pazite: "Ako pođe putem kući svojoj u Bet−Šemeš, onda je on učinio nama ovo veliko zlo; ako li ne

pođe tako, onda ćemo znati, da nas se nije dohvatila ruka njegova, nego nas je susreo slučaj."
10
Ljudi učiniše tako. Uzeše dvije krave dojilice i upregoše ih u kola, a telad njihovu ostaviše u staji.
11
Kovčeg Gospodnji metnuše na kola i kovčežić s mišima zlatnim i sa slikama svojih micina,
12
A krave pođoše pravo cestom u Bet−Šemeš. Ostaše, svejednako mučući, na istom putu, i nijesu skretale ni nadesno ni nalijevo. Knezovi filistejski išli su za njima sve do područja Bet−Šemeša.
13
Stanovnici Bet−Šemeša upravo su želi pšenicu na dnu doline. Kad podigoše oči i ugledaše kovčeg, obradovaše se vidjevši ga.
14
Kola dođoše do polja Jošue iz Bet−Šemeša i stadoše ondje. Tu je stajao velik kamen. I iscijepaše drvo od kola i prinesoše krave Gospodu kao žrtvu paljenicu.
15
A Leviti uzeše kovčeg Gospodnji i kovčežić pokraj njega, u kojem su bile zlatne stvari, i metnuše ga na veliki kamen. Ljudi iz Bet−Šemeša prinesoše žrtve paljenice i zaklaše Gospodu onaj dan žrtvu zaklanicu.
16
A to vidjevši pet knezova filistejskih vratiše se u Ekron isti dan.
17
Ovo su zlatne micine, što ih dadoše Filisteji Gospodu kao dar pomirni: "jedna za Ašdot, jedra za Gazu, jedna za Aškelon, jedna za Gat, jedna za Ekron.
18
Usto zlatni miši prema broju svih mjesta filistejskih od pet knezova, i utvrđenih gradova i neograđenih sela. Veliki kamen, na koji metnuše kovčeg Gospodnji, stoji do današnjega dana na polju Jošue iz Bet−Šemeša.
19
Jer su bili pogledali u kovčeg Gospodnji, pohodi on stanovnike Bet−Šemeša i pobi ih sedamdeset ljudi iz naroda, pedeset tisuća ljudi. Narod je tugovao nad tim, što je Gospod pustio tako veliku nesreću na narod.
20
I ljudi iz Bet−Šemeša pitali su: "Tko može da služi pred Gospodom, Bogom svetim? Kojemu da otide od nas?"
21
Oni stoga poslaše poslanike k stanovnicima Kirjat−Jearima i poručiše: "Filisteji donesoše natrag kovčeg Gospodnji. Dođite i odnesite ga k sebi!"

Pojam grijeha, istina, često je prilično izlizan, kad se smatra da svaki materijalni propust u ispunjavanju nekog Božjeg zahtjeva može razdražiti Gospoda. Da bi obnovila vezu s njime i ponovno u njega našla milost, zajednica mora najprije kazniti odgovorne, što može ići i do smrtne kazne (Izl 32,25-28; Br 25,7 sl; Jš 7,24 sl),

(Izl 32,25-28)
25
Kad Mojsije vidje, da je narod tako razuzdan bio, jer mu je Aron bio popustio uzde na zloradost neprijatelja njihovih.
26
Stade Mojsije na vrata tabora i povika: "Tko je za Gospoda, ovamo k meni." Tada se skupiše oko njega svi sinovi Levijevi.

27
Njima reče: "Ovako veli Gospod, Bog Izraelov: "Svaki neka pripaše svoj mač uz bedro svoje. Prođite kroz tabor od jednih vrata do drugih, svaki neka ubije brata svojega, prijatelja svojega i rođaka svojega."
28
Sinovi Levijevi učiniše po zapovijedi Mojsijevoj, i pogibe naroda u taj dan oko tri tisuće ljudi.

(Br 25,7 sl)
7
Kad to vidje Finehas, sin Eleazara, sina velikog svećenika Arona, ostavi zajednicu, uze koplje u ruku svoju,
8
Uđe za Izraelom unutra u Šator i probode oboje, Izraela i ženu, nju kroz trbuh. Tada presta pomor među Izraelcima,

(Jš 7,24 sl)
24
Tada uze Jošua Akana, sina Zerahova, i srebro, plašt i zlatni jezik, njegove sinove i kćeri, njegova goveda, njegove magarce i ovce, njegov Šator i sve, što je posjedovao, i izvedoše ih u nazočnosti svega Izraela u dolinu Akor.
25
Tamo reče Jošua: "Jer si nas ti strovalio u nesreću, tako će tebe danas strovaliti Gospod u nesreću." Tada ga kamenovaše svi Izraelci i spališe ih, izakako su bili kamenovani.

ako krivac ne bude "otkupljen" (1 Sam 14,36-45).

(1 Sam 14,36-45)
36
Onda zapovjedi Saul: "Gonit ćemo Filisteje noćas i plijenit ćemo među njima, dok ne osvane! Nijednoga od njih nećemo ostaviti!" Oni odgovoriše: "Čini, štogod misliš da je dobro!" Ali svećenik reče: "Najprije da upitamo Boga!"
37
I upita Saul Boga: Imam li goniti Filisteje? Hoćeš li ih dati u ruku Izraelu?" Ali mu ne dade odgovora u onaj dan.
38
Tada zapovjedi Saul: "Pristupite ovamo, vi svi glavari naroda! Istražite brižno, tko je danas počinio taj grijeh!
39
Jer tako živ bio Gospod, koji je dao pobjedu Izraelu, i ako je kriv moj sin Jonatan, ima on umrijeti!" Ali nitko mu iz naroda ne odgovori.
40
I on zapovjedi svima Izraelcima: "Vi budite na jednoj strani, ja i moj sin Jonatan bit ćemo na drugoj strani." Narod odgovori: "Čini, što nađeš za dobro!"
41
I Saul se pomoli Gospodu: "Bože Izraelov, daj dosudi!" I budu pogođeni Jonatan i Saul, a narod izađe slobodan.
42
Sad zapovjedi Saul: "Bacite ždrijeb između mene i mojega sina Jonatana!" I bude pogođen Jonatan.
43

Saul zapovjedi Jonatanu: "Kaži mi, što si učinio!" Jonatan mu priznade: "Vrškom štapa, što sam ga imao u svojoj ruci, okusio sam samo malo meda. Spreman sam umrijeti."
44
Saul reče: "Bog neka mi učini, što hoće, ako ti ne moradneš umrijeti, Jonatan!"
45
Ali vojska izjavi Saulu: "Što? Jonatan, koji je izvojevao ovu veliku pobjedu u Izraelu, mora umrijeti? To ne smije biti! Tako živ bio Gospod, ni jedna dlaka s glave njegove neće pasti na zemlju, jer je s pomoću Božjom izvojevao on današnju pobjedu." Tako izbavi vojska Jonatana od smrti.

Ovaj se, opet, može sam izručiti Božjim kaznama, da bi bila pošteđena njegova zajednica (2 Sam 24,17).

(2 Sam 24,17)
17
Kad vidje David, kakvo zlo učini anđeo u narodu, pomoli se Gospodu ovako: "Ah, sagriješio sam, zlo sam učinio. A ove, ovce, što su učinile? Pa okreni ruku svoju na mene i na obitelj moju!"

2. Osim toga, dok traje nevolja (ili pak da bi se ona predusrela), trapljenjem i pokorničkim bogoslužjima zaziva se Božje oproštenje: posti se (Suci 20,26; 1 Kr 21,8 sl),

(Suci 20,26)
26
Tada se svi sinovi Izraelovi podigoše na put, sav narod, i dođoše u Betel. Plakali su i ostali ondje pred Gospodom, postili su preko dana do večera i prinijeli Gospodu žrtve paljenice i žrtve mirotvorne.

(1 Kr 21,8 sl)
8
I napisa ona pod imenom Ahabovim pismo, zapečati ga pečatom njegovim i posla pismo starješinama i glavarima, što su stanovali s Nabotom u istom gradu.
9
U pismu napisa ovo; "Oglasite post, i neka Nabot predsjeda skupštini narodnoj!

razdiru se haljine i oblači vreća (1 Kr 20,31 sl; 2 Kr 6,30; 19,1 sl; Iz 22,12; usp. Jon 3,5-8),

(1 Kr 20,31 sl)
31
Sluge njegove rekoše mu: "Evo, čuli smo često, da su kraljevi kuće Izraelove velikodušni kraljevi. Pa ćemo žalosne haljine staviti oko svojih bedara i konopce oko svojih glava i izaći pred kralja Izraelova. Možda ti daruje život."
32
Oni dakle opasaše žalosne haljine oko svojih bedara i konopce oko svojih glava, otidoše kralju Izraelovu i rekoše: "Sluga tvoj Ben−Hadad moli te: "Ostavi me na životu!" On odgovori: "Je li još živ? On je moj brat.

(2 Kr 6,30; 19,1 sl)
30
Kad je čuo kralj riječi ženine, razdrije haljine svoje, jer je išao po zidu, vidje narod da je on na golu tijelu nosio odjeću pokorničku.
1

Kad je to čuo kralj Ezekija, razdrije haljine svoje, obuče pokorničku odjeću i ode u hram Gospodnji.
2
Predstojnika palače Elijakima, državnog pisara Šebnu i starješine svećenstva posla, isto tako obučene u pokorničku odjeću, k proroku Izaiji, sinu Amosovu.

(Iz 22,12)
Svemogući Gospodin nad vojskama pozvao vas je u onaj dan da plačete i tugujete, da ostrižete kose, da nosite žalobne haljine.
(Iz Biblije u prijevodu Ivana Šarića, popravljeno izdanje, 2011. napomena Milan Kušnjačić)

(Jon 3,5-8)
5
Ninivljani povjerovaše Bogu, oglasiše post i obukoše se, veliki i mali, u pokorničke haljine.
6
Vijest o tom doprije i do kralja u Ninivi. Tada on ustade sa svojega prijestolja, skide sa sebe svoj plašt, zamota se u pokorničku haljinu i sjede u pepeo.
7
Onda dade oglasiti u Ninivi: "Zapovijed kralja i njegovih knezova: Ljudi i životinje, goveda i ovce ne smiju okusiti ništa! Ne smiju ići na pasište i na pojište,
8
Nego se moraju – čovjek i stoka – pokriti haljinama žalosti! Neka se glasno zaziva Bog, i neka se svaki okani svojega zla puta i opakoga djela svojih ruku!

liježe se u pepeo (Iz 58,5; usp. 2 Sam 12,16).

(Iz 58,5)
5
Zar je to post, koji mi je po volji, dan, kada se trapi čovjek? Da objesi glavu svoju kao sita i da stere poda se vreću i pepeo? Zar ćeš to zvati postom i danom ugodnimGospodu?

(2 Sam 12,16)
16
Tada je David radi dječaka posjećivao Boga. David je postio strogo. Kad bi došao kući, spavao bi noću na zemlji.

Na bogoslužnim sastancima čuju se uzdisaji i bolni jauci (Suci 2,4; Jl 1,13; 2,17).

(Suci 2,4)
4
Kad tako izgovori Anđeo Gospodnji svima sinovima Izraelovim, stade narod glasno plakati.

(Jl 1,13; 2,17)
13
. Opašite se, naričite, svećenici! Ridajte, sluge žrtvenika! Dođite, probdijte noć u odjeći pokorničkoj, vi, sluge Boga mojega, jer je nestalo u kući Boga vašega žrtvenih prinosa i naljeva.
17
Između trijema i žrtvenika neka plaču svećenici, sluge Gospodnje, i neka mole: "Smiluj se, Gospode, narodu svojemu! Ne daj baštine svoje pod sramotu, da joj se rugaju neznabošci! Zašto da

se kaše među narodima: 'Gdje im je Bog?'"

Stvoreni su obrasci tuženja i prošnje za koje ima više primjera u našem psaltiru (usp. Ps 60; 74; 79; 83; Tuž 5; itd.).

(Ps 60)
1
Ti si nas odbacio, o Bože, rasuo nas: razgnjevio si se, na bijeg nas prisilio; vrati nas i obnovi.
2
Uzdrmao si zemlju, rastrgao ju; stegni pukotine njezine, jer se drmaju.
3
S narodom svojim postupao si veoma tvrdo; napojio si nas vinom omamnim.
4
Digniuo si zastavu proti pobožnima svojim, tako da utekoše
5
Da se sad izbave prijatelji tvoji, pruži desnicu svoju i čuj nas!
6
Ovako reče Bog u svetosti svojoj "Kličući pobjedonosno razdijelit ću Šekem, izmjerit ću dolinu Sukot.
7
Moj je Gilead, moj je Manaseh, Efraim je obrana glave moje, Juda vladalački štap moj.
8
Moab je moj umivaonik, Edomu, da se brine za obuću moju; ti, Filistejo, zavjeri se meni!
9
Tko će me odvesti u tvrdi grad tko će me povesti u Edom?
10
Zar ne ti, Bože, koji si nas odbacio, koji nijesi išao s našim četama, Bože?
11
Ah, daj nam pomoć pred neprijateljem; jer je pomoć ljudska ništava!
12
S Bogom izvojujemo pobjedu; on će pogaziti neprijatelje naše.

(Ps 74)
1
Što nas odbacuješ, Bože, zauvijek; što plamti gnjev tvoj na ovce paše tvoje?
2
Spomeni se zajednice svoje, koju si stekao od starine, koju si otkupio za narod baštine svoje, gore Siona, na kojoj si se nastanio!
3
Korake svoje okreni k vječnim ruševinama – sve je u svetištu poharao neprijatelj.
4
Tlačitelji tvoji digoše dobitnu viku na mjestu sastanka tvojega; kao pobjedne znakove postaviše bojne znakove svoje.
5
Oni to počiniše, kao kad se u gustoj šumi visoko zamahne sjekira:
6
Sjekirom i maljem razbiše sve, što je bilo u njemu rezano.
7
Ognjem spališe svetište tvoje; stan imena tvojega oskvrniše do temelja.
8

Rekoše u sebi: "Uništit ćemo ih sasvim!" Tako popališe sva mjesta Božja u zemlji.
9
Ne vidimo više čudesnih znakova svojih; nema više proroka; nema u nas tko bi znao, dokle će to trajati.
10
Dokle će se, Bože, još rugati protivnik? Zar će dovijeka neprijatelj psovati ime tvoje?
11
Što ustežeš ruku svoju, desnicu svoju? Izvadi je iz njedara svojih i učini kraj!
12
Bog je kralj moj od starine, on čini silna djela na zemlji.
13
Ti si moću svojom rasjekao more; ti si satro glavu vodenim nemanima.
14
Ti si razmrskao glave Levijatanu; dao si da ga jede narod koji živi u pustinji.
15
Ti si otvorio izvore i potoke; ti si isušio rijeke nepresušne.
16
Tvoj je dan i tvoja je noć; mjesecu i suncu dao si svoje mjesto;
17
Utvrdio si sve granice zemaljske; stvorio si ljeto i zimu.
18
Spomeni se toga: neprijatelj se je narugao Gospodu; narod je bezumni psovao ime tvoje!
19
Ne daji zvijerima duše golubice svoje i nemoj zaboraviti života ubogih svojih za svagda!
20
Pogledaj na zavjet; jer su pećine zemaljske pune stanova nasilja!
21
Nevoljnik neka se ne vrati sramotan; ubogi i potlačeni neka hvale ime tvoje!
22
Digni se, Bože, brani stvar svoju i spomeni se, kako ti se bezumnici rugaju svejednako!
23
Nemoj zaboraviti obijesti neprijatelja svojih, vike protivnika svojih, što još jednako raste!

(Ps 79)
1
Bože, narodi prodriješe u baštinu tvoju, oskvrniše sveti hram tvoj, pretvoriše Jerusalem u ruševine.
2
Trupla sluga tvojih pobacaše pticama nebeskim da ih jedu, tjelesa pobožnika tvojih zvijerima zemaljskim.
3
Proliše krv njihovu kao vodu oko Jerusalema, i nije bilo tko da ih ukopa.
4
Postadosmo podsmijeh susjedima svojim, rug i prezir okolini svojoj.
5
Dokle ćeš se još, Gospode, jednako gnjeviti, dokle će revnost tvoja gorjeti kao oganj?
6
Izlij gnjev soj na narode, koji te neće da poznaju, na kraljevstva, koja ne poštuju imena tvojega!
7
Jer izjedoše Jakova i prebivalište njegovo opustiše.
8

Ne nosi za nama zlodjela otaca; milosrđe tvoje neka nam brzo dođe u susret, jer postadosmo veoma nevoljni!
9
Pomozi nam, Bože, spasitelju naš, zbog časti imena svojega! Oslobodi nas i oprosti nam grijehe naše zbog imena svojega!
10
Zašto da se rugaju neznabošci: "Gdje je Bog njihov?" Neka se pokaže na neznabošcima pred očima našim, kako osvećuješ krv sluga svojih, koju proliše!
11
Neka prodre do tebe uzdisanje sužanja; snagom mišice svoje otkupi osuđene na smrt!
12
Tako plati sedmerostruko u njedra susjedima našim psovanje, kojim te grdiše, Svemogući!
13
A mi, narod tvoj, ovce stada tvojega, mi ćemo ti zahvaljivati dovijeka, tvoju ćemo slavu navješćivati u sva vremena.

(Ps 83)
1
Bože, ne šuti, nemoj ostati nijem i ne počivaj, Bože!
2
Jer evo, neprijatelji tvoji bjesne; oholo dižu glavu mrzitelji tvoji.
3
Narodu tvojemu na štetu kuju osnove; dogovaraju se proti štićenicima tvojim.
4
Ovako govore: "Dođite, istrijebit ćemo ih između naroda, da nitko više ne spominje ime Izraelovo!"
5
Jest, jednodušno tako zasnovaše, savez proti tebi zaključiše:
6
Šatori Edomovi i Išmaelovci, Moab, Hagareji,
7
Gebal, Amon i Amalek, Filistejci s Tircima
8
Pa i Asirija se pridruži njima; dadoše ruku sinovima Lotovim
9
Učini im onako kao Midjanu, kao Siseri, kao Jabinu na potoku Kišonu!
10
Oni su bili uništeni kod En−Dora, postadoše gnoj oraćoj zemlji.
11
Uradi s plemićima njihovim kao Oreb i Zeb, sa svima knezovima njihovim kao Zebah i Salmuna,
12
Koji su govorili: "Osvojimo poljane Božje!"
13
Bože moj, zapovjedi, neka budu kao kovitlac, kao pljeva pred vjetrom!
14
Kao oganj, što uhvati šumu, kao plamen, što zapaljuje gore:
15
Tako ih pognaj burom svojom, tako ih smeti vihorom svojim!
16
Sramotom pokrij lice njihovo, da traže ime tvoje, Gospode!

17
Neka se stide i srame dovijeka, neka se smetu i izginut
18
Onda će uvidjeti, da je "Gospod" ime tvoje, da si samo ti Najviši u svem svijetu.

(Tuž 5)
1
Spomeni se, Gospode, što nas je zadesilo! Pogledaj i vidi sramotu našu!
2
Baština naša dopade drugima, kuće naše strancima.
3
Sirote smo, bez oca, matere naše kao udovice.
4
Pijemo za novac vodu svoju, moramo plaćati za drva vlastita.
5
Na vratu su nam tlačitelji iscrpljeni smo i ne nalazimo mira.
6
Pružili smo ruku Egiptu i Asiriju, da se nasitimo.
7
Oci su naši sagriješili i nema ih više. Opačine njihove moramo mi nositi.
8
Sluge su gospodari nad nama; nitko nas ne izbavlja iz ruku njihovih.
9
Donosimo sebi kruh sa strahom za život od mača u pustinji.
10
Kao peć gori koža nas u žeravici gladi.
11
Sramotili su žene na Sionu, djevojke po gradovima Judinim.
12
Knezovi su bili vješani od l njih, prezrena je bila čast staraca.
13
Mladići nose mlin; pod teretom drva posrću dječaci.
14
Na vratima ne sjede više starci; mladiće ne sjedinjuje igra.
15
Nestalo je radosti srcu našemu, igra se naša pretvorila u žalost.
16
Pala nam je kruna s glave; teško nama, što smo sagriješili!
17
Stoga je srce naše oslabilo, stoga je oko naše potamnjelo:
18
Zbog gore Siona, što je opustjela, i lisice brzaju po njoj.
19
Ti, Gospode, stoluješ u vijeke, prijestolje tvoje stoji odvijeka dovijeka.
20
Zašto hoćeš da nas zaboraviš dovijeka, da nas ostaviš zauvijek?
21
Obrati nas, Gospode, k sebi! Mi se vraćamo natrag. Ponovi dane naše kako su bili prije!
22
Ili si nas zar sasvim odbacio? Srdiš li se na nas toliko?

Obavljaju se obredi i žrtve pomirenja (Br 16,6-15).

(Br 16,6-15)
6
Učinite ovo Uzmite sebi kadionice, Korah i sva družina njegova.
7
Metnite sutra u njih ognja i stavite na njih kada pred Gospodom. Koga tada izabere Gospod, taj neka bude svet. Dosta neka vam je, sinovi Levijevi."
8
Korahu reče Mojsije: "Čujte ipak, sinovi Levijevi.
9
Zar vam nije dosta, što vas je Bog Izraelov odvojio od zajednice Izraelove, da vas privuče u svoju blizinu, pa da vršite službu kod l Šatora Gospodnjega i obavljate i pred zajednicom službu svoju?
10
Tebe je sa svom braćom tvojom, sinovima Levijevim, privukao k sebi, sada tražite još i svećeništvo.
11
Zato se vi, ti i sva družina tvoja, skupljate proti Gospoda, jer to je Aron, da mrmljate proti njemu?"
12
Nato Mojsije dade pozvati Datana i Abirama, sinove Eliabove, ali oni odgovoriše: "Ne idemo.
13
Zar nije dosta, što si nas doveo ovamo iz zemlje, u kojoj teče mlijeko i med, da nas poubijaš u pustinji? Hoćeš li se još sada i nametnuti za gospodara nad nama?
14
Doista nijesi nas doveo u zemlju, u kojoj teče mlijeko i med, i nijesi nam dao njiva i vinograda u posjed. Hoćeš li možda ljudima ovdje oči iskopati? Ne idemo."
15
Tada se Mojsije rasrdi vrlo i zamoli Gospoda: "Ne pogledaj na žrtveni dar njihov. Nijesam nijednome od njih oduzeo nijednog magarca i nijednome od njih nijesam učinio ništa na žao."

Nadasve se pak vrši javno priznavanje grijeha (Suci 10,10; 1 Sam 7,6)

(Suci 10,10)
10
Tada zavapiše sinovi Izraelovi Gospodu i priznaše: "Sagriješismo tebi, jer ostavismo Boga svojega i služismo baalima."

(1 Sam 7,6)
6
I skupiše se tako u Mispu, crpili su vodu, prolijevali je pred Gospodom, postili su onaj dan i priznali su ondje: "Sagriješismo Gospodu." A Samuel je sudio sinovima Izraelovim u Mispi.

te se ponekad traži i zagovor nekog starješine ili proroka, npr. Mojsija (Izl 32,30 sl).

(Izl 32,30 sl)
30
Drugi dan reče Mojsije narodu: "Teško se ogriješiste. Zato ću uzaći Gospodu. Može biti da izmolim oproštenje za grijehe vaše."
31
Tako se vrati Mojsije natrag Gospodu i reče: "Ah, teško sagriješi narod ovaj, napravivši sebi boga

od zlata.
32
Ipak mu sada oprosti grijeh njegov. Ako nećeš, onda me radije izbriši iz knjige, koju vodiš."

3. Takvi su postupci potvrđeni u svim razdobljima. Prorok će Jeremija i sam kao zagovornik biti umiješan u jedno pokorničko bogoslužje (Jr 14,1-15,4).

(Jr 14,1-15,4)
1
Ovo je riječ Gospodnja, koja dođe Jeremiji povodom velike suše, govoreći:
2
"Juda tuguje, gradovi njegovi ginu, leže na zemlji, jauk se Jerusalema podiže.
3
Odličnici šalju sluge svoje na vodu, dolaze na bunareve, ali ne nalaze vode, vraćaju se s praznim sudovima, smeteni su i zbunjeni i pokrivaju glavu svoju.
4
Zbog polja, što je osušeno, jer ne pada dažd u zemlji, smeteni su seljaci i pokrivaju glavu svoju.
5
Jest, i košuta, što rađa na polju, ostavlja mlade svoje, jer više nema ništa zeleno.
6
Divlji magarci stoje na visovima i zijevaju za zrakom kao čagalji, oči se njihove gase, jer nema hrane."
7
"Ako grijehi naši svjedoče i proti nama: Gospode, budi nam milostiv zbog imena svojega, jer su mnogi prekršaji naši, kojima smo griješili proti tebi.
8
Nado Izraelova, spasitelju njegov u vrijeme nevolje! Što si kao tuđin u ovoj zemlji, kao putnika, koji se samo zaustavi da prenoći?
9
Što si kao plašljiv čovjek, kao junak, koji ne može pomoći? Ti si ipak u našoj sredini, Gospode, mi smo nazvani po imenu tvojemu, nemoj nas odbaciti!"
10
Ovako veli Gospod o na odu ovom: "Tamo i amo lutati, to vole oni. Nikada ne štede nogu svojih, a Gospodu se ne dopadaju, sada se on spominje krivnje njihove i kazni ih za grijehe njihove."
11
Dalje mi reče Gospod: "Ne moli milost za taj narod!
12
Ako i poste, neću uslišiti prošnje njihove, ako i prinose žrtve paljenice i darove, neće mi to ugoditi, nego ću ih istrijebit mačem, glađu i kugom."
13
Tada rekoh: "Ah, svemogući Gospode, evo, proroci im govore: "Neće vidjeti mača, neće vas glad pogoditi, nego ću vam dati siguran mir na ovom mjestu."
14
Gospod mi reče: "Laž ti prorokuju proroci u moje ime, ja ih nijesam poslao, nijesam ih naručio, nijesam im govorio. Izmišljena viđenja, ništavo gatanje i prijevaru srca svojega oni vam predaju kao proročanstva
15
Zato ovako veli Gospod o prorocima, koji prorokuju u moje ime, a da nijesu poslani od mene, i koji tvrde: 'Mač i glad neće doći u ovu zemlju!': Od mača i gladi svršit će ti proroci.
16

A ljudi, kojima oni prorokuju, ležat će po ulicama jerusalemskim, povaljani od gladi i mača, nitko ih neće pokopati, njih s njihovim ženama, sinovima i kćerima, izlit ću na njih nesreću njihovu.
17
Ovako ćeš im reći: 'Oči moje liju suze dan i noć i ne dolaze nikada do počinka, jer strahovit udarac pogodi djevojku, kćer, narod moj, posve neizlječiv udarac!
18
Ako izađem u polje, tu leže pobijeni mačem, ako uđem u grad, tu bjesne muke gladi. Jest, i svećenik i prorok lutaju naokolo po zemlji, ne znaju kud i kamo.'"
19
"Jesi li posve odbacio Judu, je li ti omrznuo Sion, što nas biješ, mjesto da nam pomogneš? Nadamo se spasenju dolazi ništa dobro; nadamo se vremenu ozdravljenja, a nema ništa osim straha!
20
Priznajemo, Gospode, zloću svoju, krivnju otaca svojih, doista griješili smo proti tebi.
21
Ali nas ne odbijaj zbog imena svojega, ne daj da se obeščasti prijestolje slave tvoje! Spomeni se zavjeta svojega s nama i ne prekidaj ga!
22
Ima li među tlapnjama neznabožaca tko, da daje dažd, ili daje li nebo od sebe da pada dažd, nijesi li ti to, Gospode Bože nas, zato čekamo tebe, jer ti činiš sve to.";

Jeremija, glava 15
1
A Gospod mi reče: "Kad bi i Mojsije i Aron stupili preda me, ne bih ipak htio više išta znati o tom narodu, makni mi ih s očiju, neka idu!
2
Ako te upitaju: "Kamo ćemo ići l, tada im reci: "Ovako veli Gospod: "Tko je za smrt, na smrt. Tko je za mač, pod mač. Tko je za glad, na glad. Tko je za ropstvo, u ropstvo.
3
Pustit ću na njih četiri zla", govori Gospod: "mač, da ih ubija, pse, da ih razvlače, ptice nebeske i životinje poljske, da ih jedu i utamane.
4
Učinit ću ih da budu na užas svima kraljevstvima zemaljskim zbog Manaseha, sina Ezekijina, kralja Judina, za ono, što je počinio u Jerusalemu."

Nakon izgnanstva oni doživljavaju znatan razmah. Opasnost je u tome što mogu ostati sasvim izvanjski, a da njima ne bude duboko zahvaćeno čovjekovo srce i da čovjek potom ne provede svoje kajanje u djela. Toj pogibli površna ritualizma proroci će suprotstaviti svoju poruku obraćenja.

II. PROROČKA PORUKA OBRAĆENJA

Već u Davidovo doba Natanov nastup pred kraljem preljubnikom najavljuje proročku nauku o pokori: David je doveden do toga da prizna svoj prijestup (2 Sam 12,13),

(2 Sam 12,13)
13
Tada reče David Natanu: "Sagriješih Gospodu." Natan odgovori Davidu: "I Gospod je tebi oprostio grijeh tvoj. Nećeš umrijeti.

potom čini propisanu pokoru i najzad prihvaća Božju kaznu (12,14-23).

(2 Sam 12,14-23)
14
Ali jer si tim djelom bio povodom spoticanja neprijateljima Gospodnjim, umrijet će sin, koji ti se rodio."
15
Potom se Natan vrati u svoju kuću. A Gospod udari bolešću dijete, što ga je bila Davidu rodila žena Urijina.
16
Tada je David radi dječaka posjećivao Boga. David je postio strogo. Kad bi došao kući, spavao bi noću na zemlji.
17
Starješine na dvoru dolazile bi k njemu, da ga sklone, te ustane sa zemlje. A on nije htio i nije ništa jeo s njima.
18
Sedmoga dana umrije dijete. Dvorani Davidovi bojali se javiti mu smrt djeteta. Mislili su naime: "Dok je dijete još bilo na životu, nije nas slušao, kad htjedosmo s njim govoriti. Kako mu možemo sad javiti, da je dijete mrtvo? Mogla bi nesreća biti."
19
Kad vidje David, da sluge njegove šapću među se dosjeti se David, da je umrlo dijete. Zato upita David sluge svoje: "Je li dijete mrtvo?" Oni odgovoriše: "Mrtvo je."
20
I ustade David sa zemlje, umije se i namaza se, promijeni haljine i otide u kuću Gospodnju, da se pokloni. Kad se je bio vratio u kuću svoju, zaiska da mu donesu da jede. I jeo je.
21
Sluge njegove upitaše ga: "Kakvo je to postupanje i ponašanje? Kad je dijete još živjelo, postio si radi njega i plakao, a sad, kad je umrlo dijete, ustaješ i opet jedeš."
22
On odgovori "Kad je dijete još živjelo, postio sam radi njega i plakao, jer sam mislio: Tko zna, može mi se smilovati Gospod, da dijete ostane na životu!
23
Sad je mrtvo. Što bih sad još postio? Mogu li ga opet povratiti? Ja ću otići k njemu, a ono se ne vraća k meni."

No proročka poruka obraćenja, osobito od VIII st. nadalje, obraćat će se cjelokupnom narodu. Izrael je prekršio savez, "Gospoda ostavio, prezreo Sveca Izraelova" (Iz 1,4);

(Iz 1,4)
4
Jao, pokoljenje griješno, narode zlodjelima natovareni, leglo zlikovaca, djeco izrođena! Oni ostaviše Gospoda, pogrdiše Sveca Izraelova, okrenuše mu leđa.

Gospod bi ga imao pravo napustiti, ako se ne obrati. Tako će poziv na pokoru biti bitni vid proročkoga propovijedanja (usp. Jr 25,3-6).

(Jr 25,3-6)
3
Od trinaeste godine Josije, sina Amonova, kralja Judina, do današnjega dana, dakle već dvadeset i tri godine, dolazila mi je riječ Gospodnja, i govorio sam vam neumorno, ali vi nijeste slušali.

4
I Gospod vam je neumorno slao sve sluge svoje, proroke. Ali vi nijeste slušali, nijeste prignuli uha svojega, da ih čujete, kad su govorili:
5
"Vratite se svaki sa svojega zla puta i od svojih nevaljalih djela, pa ćete ostati i stanovati u zemlji, koju je Gospod dao vama i ocima vašim, za vječna vremena!
6
Ne trčite za drugim bogovima, da im služite i da im se klanjate! Ne dražite me na srdžbu lošim djelima ruku svojih, da vas ne udarim nesrećom!

1. Amos, prorok pravednosti, ne zadovoljava se time da javno i oštro optužuje grijehe svojih suvremenika. Kad kaže da treba 'tražiti Boga' (Am 5,4.6), taj obrazac nije tek bogoštovni obrazac.

(Am 5,4.6)
4
Jest, ovako veli Gospod kući Izraelovoj: "Tražite me, i živjet ćete!
6
Tražite Gospoda, i živjet ćete! Inače doći će on na kuću Josipovu s ognjem, što ždere, i nitko ne može gasiti u Betelu."

On znači: tražiti dobro, a ne zlo; mrziti zlo a ljubiti dobro (5,14 sl);

(Am 5,14 sl)
14
Tražite dobro a ne zlo, da živite! Tada će Gospod, Bog nad vojskama, biti i s vama, kako ste rekli.
15
Mrzite na zlo i ljubite dobro! Pribavite pravici važnost na vratima! Može biti da se Gospod, Bog nad vojskama, smiluje ostatku Josipovu!

za ovo se traži ispravak ponašanja i iskreno vršenje pravednosti: samo takav obrat moći će privoljeti Boga da se "smiluje ostatku Josipovu" (5,15).

(Am 5,15)
15
Mrzite na zlo i ljubite dobro! Pribavite pravici važnost na vratima! Može biti da se Gospod, Bog nad vojskama, smiluje ostatku Josipovu!

Hošea isto tako zahtijeva stvarno odvaćanje od opačine, osobito od idolopoklonstva; obećava da će Bog zauzvrat iskazati naklonost i odvratiti srdžbu (Hoš 14,2-9).

(Hoš 14,1-9)
1
Izraele, obrati se Gospodu, Bogu svojemu! Vlastitom si krivnjom pao.
2
Uzmite sa sobom riječi pokajanja! Obratite se Gospodu i recite mu: "Oduzmi svu krivnju i umilostivi se! I mi ćemo ti žrtvovati hvalospjev usana svojih.
3
Pomoćnik naš neće biti Asirija! Na konjima nećemo više jahati i nećemo više govoriti djelu ruku svojih 'Bože naš'; jer u tebe nalazi sirota milosrđe.

4
"od njihova otpada iscijelit ću ih i srdačno ih ljubiti; jer se je gnjev moj odvratio od njih,
5
Bit ću Izraelu kao rosa. Cvjetat će kao ljiljan. Ukorijenit će se kao cedri libanonski.
6
Raširit će se grane njegove. Krasota će mu biti kao u masline. Miris njegov kao libanonski.
7
Tada će opet stanovati u sjeni i opet sijati žito i cvjetat će kao vinova loza. Postat će slavni kao vino libanonsko.
8
I što hode još Efraim od idola! Ja ću ga sam tada uslišiti i gledati na njega. Ja sam kao vazda zeleni čempres, Od mene je plod tvoj."
9
Tko je tako mudar, da razumije ovo? Tako razuman, da to shvati? Jer su pravi putovi Gospodnji. Pravednici hode po njima; a zlikovci se spotiću i padaju na njima.

Žigoše površna obraćenja, koja ne mogu donijeti ploda, a naglašava nutarnje obilježje istinskog obraćenja, nadahnutog ljubavlju ('hesed) i spoznajom Boga (6,1-6; usp. 2,9).

(Hoš 6,1-6)
1
Ustanite, vratimo se Gospodu! Jer nas je on razderao, pa će nas on i iscijeliti; ranio nas je, i zavit će nas.
2
Iza dva dana on će nas već ozdraviti, treći dan podignut će nas, i živjet ćemo pred licem njegovim.
3
Budimo razboriti i težimo revno za spoznanjem Gospoda! Kao zora on će sigurno doći. Kao zimski dažd sići će nam, kao kasni dažd, koji natapa zemlju."
4
"Efraime, što da ti učinim? Juda, što da ti učinim? Pobožnost je vaša kao oblak jutarnji, kao prolazna rosa rana.
5
Zato sam posredovao preko proroka, probadao sam ih riječju usta svojih. Tada je pravo moje udarilo u oči kao svjetlost.
6
Jer meni se dopada pobožnost, ne žrtve zaklanice, spoznaja Božja više, nego žrtve paljenice."

(Hoš 2,7)
7
Onda možeš trčati za milosnicima svojim, ali ih više nećeš stignuti, možeš ih tražiti, ali ih više nećeš naći. Tada ćeš reći: 'Ustat ću, vratit ću se k prvome mužu svojemu; jer mi je bilo onda bolje nego sada.

2. Izaija optužuje svakovrsne grijehe u Judejaca: povrede pravednosti i bogoštovna zastranjenja, pribjegavanje ljudskoj politici, itd. Samo bi istinsko obraćenje moglo donijeti spas, jer bogoštovlje ne znači ništa (Iz 1,11-15; usp. Am 5,21-25)

(Iz 1,11-15)
11
"Što će mi mnoštvo žrtava vaših?", tako govori Gospod. "Sit sam žrtava od ovnova i pretiline od

teladi i ne marim više za krv bikova, janjaca i jaraca.
12
Kad dolazite da se pokažete preda mnom –: tko traži od vas, da gazite trijemove moje?
13
Ne prinosite više žrtava nevrijednih, jer mi se gadi. Mjesec mlađak, subotu, poziv na blagdan svečan – ne podnosim: zlodjela i blagdan.
14
Duša moja mrzi na vaše mlađake i blagdane, jer su mi na teret i dodija mi podnositi ih.
15
I kad širite ruke svoje zatvaram ipak oči svoje od vas, i kad molite još toliko, ne slušam vas: ruke su vaše pune krvi.

(Am 5,21-25)
21
"Mrzim i prezirem svečanosti vaše. Ne volim mirisati svetkovina vaših.
22
Jer ako mi prinosite žrtve paljenice i prinose, to mi se ne dopada. Ne volim vidjeti pomirnih žrtava vaših od tovnih telaca.
23
Ukloni od mene dreku pjesama svojih! Zvižduk harfa tvojih ne volim slušati.
24
Navalit će sud kao voda i pravda kao potok što nikad ne presuši.
25
Jeste li meni prinosili žrtve zaklanice i prinose u pustinji četrdeset godina, kućo Izraelova.

ako nema praktičnog podlaganja Božjoj volji: "Operite se, očistite. Uklonite mi s očiju djela opaka, prestanite zlo činiti! Učite se dobrim djelima: pravdi težite, ugnjetenom pritecite u pomoć, siroti pomozite do pravde! (Iz 1,16 sl).

(Iz 1,16 sl)
16
Operite se! Očistite se! Uklonite zla djela svoja ispred očiju mojih, prestanite zlo činiti!
17
Učite se dobro činiti: težite za pravdom, pomažite potlačenomu, pribavite pravicu siroti, branite udovicu!"

Budu l' vam grijesi kao grimiz, pobijeljet će poput snijega; kao purpur budu li crveni, postat će kao vuna" (1,18 sl).

(Iz 1,18 sl)
18
"Dobro dakle, sudimo se!", tako govori Gospod. "I ako su grijehi vaši crveni kao skerlet, postat će bijeli kao vuna!
19
Ako hoćete slušati, uživat ćete najbolje u zemlji.

Na žalost, Izaija zna da će se njegova poruka sukobiti s tvrdokornošću srcaca (6,10):

(Iz 6,10)
10

Učini da otvrdne srce tome narodu! Učini gluhima uši njegove, slijepima oči njegove, da ne vidi očima svojim, da ne čuje ušima svojim, da srce njegovo ne dobije spoznaje, da se ne obrati i ne ozdravi!"

"Mir i obraćenje - spas vam je... Ali vi ne htjedoste!" (30,15).

(Iz 30,15)
15
Jer ovako govori svemogući Gospod, Svetac Izraelov: "Ako se povratite i ostanete mirni, spasit ćete se. U miru i uzdanju snaga je vaša. Ali vi ne htjedoste.

Zato će se Izraelova drama uputiti prema pogubnom raspletu. Izaiji ostaje samo sigurnost da će se "ostatak vratiti... Bogu jakome" (10,21; usp. 7,3). (trebalo bi biti 7,3 sl. -napomena Milan Kušnjačić)

(Iz 10,21)
21
Obratit će se ostatak, ostatak Jakovljev, k Bogu jakome.

(Iz 7,4 sl)
4
I reci mu: čuvaj se i budi miran, ne boj se i srce tvoje neka se ne plaši od ta dva ugarka, što se puše, unatoč raspaljenom gnjevu Resina i Arama i sina Remalijina!
5
Jer Haran zlo misli proti tebi i Efraim i sin Remalijin,
6
Jer rekoše: "Hajdemo na Judu, pritisnimo ga, osvojimo ga za se, i sina Tabelova učinimo kraljem u njem!"
7
Zato veli Gospod, Svemogući: "To neće nikada uspjeti i nikada se dogoditi!
8
Ne, Aramu je glava Damask, i Damasku je glava Resin. Još šezdeset i pet godina, i Efraim je opustošen, i nema više tamo naroda.
9
Efraimu je glava Samarija, i Samariji je glava sin Remalijin. Ako ne vjerujete,nemate više opstanka."

(Damask je proročansko ime koje znači "ostatak će se vratiti" to jest obratit će se Gospodu i tako izbjeći kaznu. - bilješka 'a' koja tumači redak Iz 7,8 u Jeruzalemskoj Bibliji, Kršćanska Sadašnjost, Zagreb, 1994. - napomena Milan Kušnjačić)

Narod koji će najzad primiti spas bit će sastavljen od samih obraćenika.

3. Naglašavanje nutarnjeg raspoloženja koje treba razviti prema Bogu ubrzo postaje opće mjesto proročkoga propovijedanja: pravednost, bogoljubnost i poniznost, kaže Mihej (Mih 6,8);

(Mih 6,8)
8

Reklo ti se je, čovječe, što je dobro, što Gospod ište od tebe: "Samo da činiš što je pravo, da vršiš ljubav, da u poniznosti hodih s Bogom svojim.

poniznost i iskrenost - kao jeka kaže Sefanija (Sef 2,3; 3,12 sl).

(Sef 2,3; 3,12 sl)
3
Tražite Gospoda, svi ponizni u zemlji, koji izvršujete zakon njegov! Težite za pravednošću! Nastojte oko poniznosti! Može biti da nađete zaklon na dan gnjeva Gospodnjega!
12
Ostavit ću još u sredini tvojoj narod, ponizan i malen, što će tražiti utočište u imenu Gospodnjem.
13
Ostatak Izraelov neće više činiti nepravde, neće više govoriti laži. Neće se više naći u ustima njihovim jezik prijevaran; jer će oni pasti i ležati, a da ih nitko ne uplaši.

No napose Jeremija, nastavljajući pravac koji je započeo Hošea, razvija široko temu obraćenja. Kad prorok navješćuje nesreće koje prijete Judi, to je zato da bi se "vratio svaki sa svoga zlog puta" (Jr 36,3).

(Jr 36,3)
3
Možda čuje kuća Judina svu nesreću, koju im mislim učiniti, tako da se svaki vrati sa svojih zlih putova i ja oprostim krivnju njihovu i grijehe njihove."

Pozivi na "povratak" provlače se cijelom knjigom; ali uvijek se točno navode uvjeti toga povratka. Odmetnica Izrael mora "priznati svoju krivicu" ako hoće da Gospod ne bude više na nju gnjevan (3,11 sl; usp. 2,23).

(Jr 3,11 sl)
11
Nato mi reče Gospod "Pravednija stoji odmetnica Izrael, od nevjernice Judeje.
12
Idi, viči ove riječi tamo prema sjeveru i reci: Vrati se, odmetnice, Izraele!" veli Gospod. "Neću više gnjevno gledati na vas; jer sam milostiv", veli Gospod, "ne gnjevim se dovijeka.
(Jr 2,23)
23
"Kako možeš samo reći: 'Nijesam se zamrljao, nijesam trčao za baalima!' Pogledaj svoje poslove u dolini! Promisli, što si učinio! Ti si brzonoga deva, koja trči sad amo, sad tamo,

Nije dovoljno samo to da odmetnuti sinovi jadikuju i zaklinju priznajući svoje grijehe (3,21-25),

(Jr 3,21-25)
21
Čuj! Na visinama čuje se plač, vapaj djece Izraelove, jer su hodili krivom stazom, zaboravili Gospoda, Boga svojega!
22
"Vratite se, sinovi odmetnici, ja ću iscijeliti rane otpada vašega!" "Evo nas, dolazimo k tebi, jer si Gospod, Bog naš!
23

Doista, prijevara su humovi, buka na gorama! Doista, samo je u Gospoda, Boga našega, spasenje Izraelu.
24
Taj je sramotni idol proždерао trud otaca naših od mladosti naše, ovce njihove i goveda njihova, sinove njihove i kćeri njihove.
25
Moramo ležati u sramoti svojoj, i pokriva nas rug naš, jer smo griješili Gospodu, Bogu svojemu, mi i oci naši, od mladosti do dana današnjega. Nijesmo više pazili na glas Gospoda, Boga svojega!"

oni moraju promijeniti svoje ponašanje i obrezati svoje srce (4,1-4).

(Jr 4,1-4)
1
"Ako se vraćaš, Izraele", veli Gospod, "vrati se k meni! Ako mi ukloniš s očiju te gadove idolske, nećeš ostati bez domovine
2
I kuneš li se: 'Tako da je živ Gospod!' pošteno, istinito i pravo, onda će se neznabošci blagoslivljati u njemu i njim će se dičiti."
3
Jer ovako veli Gospod ljudima u Judi i u Jerusalemu: "Izorite sebi krčevinu i ne sijte u trnje!
4
Obrežite se Gospodu i skinite okrajak sa srca svojega, ljudi Judini, stanovnici Jerusalema! Inače bukne kao oganj jarost moja i razgori se – i nitko ne može ugasiti – zbog zloće djela vaših."

Praktične posljedice promjene ponašanja ne mogu izmaći prorokovoj pažnji (usp. 7,3-11).

(Jr 7,3-11)
3
Ovako veli Gospod nad vojskama, Bog Izraelov: "Popravite putove svoje i djela svoja, pa ću učiniti da stanujete na ovom mjestu!
4
Ne uzdajte se u lažnu riječ: 'Hram Gospodnji, hram Gospodnji, hram Gospodnji ovo je!'
5
Samo ako ozbiljno popravite putove svoje i djela svoja, ako doista činite pravo među se,
6
Ako ne pritiskujete strance, sirote i udovice, krvi nedužne ne prolijevate na ovom mjestu, i ne trčite za tuđim bogovima na svoju štetu,
7
Tada ću učiniti da stanujete na ovom mjestu, u zemlji, koju sam dao ocima vašim za vječna vremena.
8
A eto, vi se oslanjate na riječi prijevarne, koje nemaju vrijednosti.
9
Kako? Vi kradete, ubijate, činite preljubu, kunete se krivo, žrtvujete baalu i trčite za tuđim bogovima, kojih ne znate,
10
A onda dolazite i stupate preda me u ovoj kući, koja nosi moje ime, i govorite: 'Mi smo skriveni', da onda dalje činite sve ove gadove!

11
Zar vam je ova kuća, koja nosi moje ime, kao špilja razbojnička? Dobro, ja ću već vidjeti!" veli Gospod.

Stoga on počinje sumnjati je li moguće stvarno obraćenje. Oni koje poziva na obraćenje radije slijede tvrdokornost svog opakog srca (18,11 sl; usp 2,23 sl).

(Jr 18,11 sl)
11
Zato sad objavi ljudima Judinim i stanovnicima jerusalemskim: Ovako veli Gospod: 'Evo, spremam proti vama nesreću. Smislio sam proti vama nesreću i skovao proti vama osnovu! Vratite se ipak, svaki sa svojega zla puta! Popravite putove svoje i djela svoja!'
12
A oni će odgovoriti: 'Zaludu jao! Mi idemo za svojim vlastitim osnovama.' Svaki hoće da radi po tvrdokornosti svojega zla srca."

(Jr 2,23 sl)
23
"Kako možeš samo reći: 'Nijesam se zamrljao, nijesam trčao za baalima!' Pogledaj svoje poslove u dolini! Promisli, što si učinio! Ti si brzonoga deva, koja trči sad amo, sad tamo,
24
Divlja magarica, navikla na pustaru, koja divljom pohlepom zijeva za zrakom. Tko duši upalu njezinu? Tko je traži, nalazi je bez muke u vrijeme upale njezine.
25
Pazi, inače obosit ćeš, i grlo će ti se još osušiti. Ali ti veliš: 'Nemoguće! Ne! Ja ljubim tuđe idole, trčim za njima!'

Umjesto da oplakuju svoju zloću, oni se u nju uvaljuju (8,4-7).

(Jr 8,4-7)
4
"Reci im: Ovako veli Gospod: 'Tko padne, ne ustane li opet, i tko izađe s puta, ne vrati li se opet?'
5
Zašto je taj narod, zašto je Jerusalem otpao za svagda? Zašto se drže čvrsto zablude, neće da se obrate?
6
Pazim i slušam: što nije pravo, govore; nitko se ne kaje za zloću svoju, da kaže: 'Što sam skrivio?' Svi trče od toga tako brzo kao konj, kad nagne u boj.
7
I roda u zraku zna svoje vrijeme, golub i lastavica i ždral drže se vremena povratka svojega. A narod moj ne zna pravnoga reda Gospodnjega."

Zato prorok ne može drugo no navješćivati kaznu neobrativom Jeruzalemu (13,20-27).

(Jr 13,20-27)
20
Podigni oči svoje! Vidi, kako dolaze sa sjevera, gdje je stado, što ti je bilo povjereno, sjajne ovce?
21
Što ćeš reći, kad ti on za gospodare postavi one, na koje si priviknuo kao na pouzdanike svoje? Neće li te spopasti bolovi kao ženu, kad rađa?

22
I ako se pitaš: "Zašto me to zadesi?": zbog velike krivnje tvoje zgrnut će se skut tvoj, i pete će se tvoje izraniti.
23
Može li Crnac promijeniti boju na koži svojoj ili ris šare svoje? Tada biste i vi još činili dobro, koji ste se priviknuli na zlo.
24
"Ja ću vas razasuti kao pljevu, što odleti u pustinjskom vjetru.
25
To je sudbina tvoja, dio tvoj, što sam ti ga odredio", veli Gospod, jer si me zaboravio i oslonio se na laži.
26
Tvoj ću ti skut zgrnuti preko glave, da se vidi sramota tvoja.
27
Preljubočinstvo tvoje, bestidan grohot tvoj, sramotnu bludnost tvoju: po humovima, na poljima vidio sam gadove tvoje. Teško tebi, Jerusaleme, ti nijesi čist, i dokle će to još potrajati?"

Ipak njegova perspektiva budućnosti ostaje puna nade. Doći će dan kad će klonuli narod primiti kaznu i zaklinjući moliti za obraćenje kao milost: "Obrati me, da se obratim!" (31,18 sl).

(Jr 31,18 sl)
18
"Čujem doista Efraima gdje tuguje: "'Kaznio si me, primio sam kaznu kao pomamno goveče. Dovedi me kući, ja ću se obratiti, jer si ti Gospod, Bog moj.
19
Otkad sam te ostavio, pokajao sam se za to. Kad sam to uvidio, udarao sam se u prsa svoja. Crvenim se i stidim se; jer moram okajati sramotu mladosti svoje.

A Gospod će se odazvati toj poniznoj molbi, jer će kod sklapanja novog saveza 'Zakon svoj upisati u njihovo srce' (31,33):

(Jr 31,33)
33
"Ne, ovo će biti zavjet, što ću ga učiniti s kućom Izraelovom poslije onih dana", govori Gospod: "Stavit ću zakon svoj u srce njihovo i upisati ga u dušu njihovu. Tako ću biti Bog njihov, i oni će biti narod moj.

"I dat ću im srce da me poznaju da sam ja Gospod, da budu narod moj, a ja Bog njihov, jer će se oni svim srcem svojim opet k meni obratiti" (24,7).

(Jr 24,7)
7
I dat ću im razbor, da me spoznaju, da sam ja Gospod. Oni će biti narod moj, i ja ću biti Bog njihov, ako se obrate k meni svim srcem.

4. Vjeran istoj proročkoj predaji, Ezekiel u času kad se ispunjuju Božje prijetnje, svoju poruku usredotočuje na nužno obraćenje: "Odbacite od sebe sva nedjela koja ste činili i načinite sebi novo srce i nov duh! Zašto da umirete, dome Izraelov? Ja ne želim smrti nikoga koji umre... Obratite se, dakle, i živite!" (Ez 18,31 sl).

(Ez 18,31 sl)
31
Odbacite od sebe sve grijehe, što ste ih počinili, i načinite sebi novo srce i nov duh, jer zašto biste pomrli, kućo Izraelova?
32
Jer meni nije mila smrt onoga koji ima umrijeti, govori svemogući Gospod. "Obratite se i živite!"

Kad pobliže navodi Božje zahtjeve, ovaj prorok nesumnjivo ostavlja više mjesta bogoštovnim propisima nego njegovi prethodnici (22,1-31); (navedeni retci ne odgovaraju po smislu zato su dodani Ez 20;1-31; 43,1-27, 44,1-31 -napomena Milan Kušnjačić)

(Ez 22,1-31)
1
Riječ Gospodnja dođe mi ovako govoreći:
2
"Sine čovječji, hoćeš li izreći presudu, hoćeš li izreći presudu gradu, koji je pun krvnih djela? Kaži mu sve gadove njegove
3
I reci: Ovako veli svemogući Gospod: "O grade, koji si prolijevao krv u sredini svojoj, da se približi vrijeme tvoje, i koji si pravio sebi idole i stim se oskvrnio!
4
Krvlju, što si je prolio, nanio si sebi krivnju, i idolima, što si ih pravio, oskvrnio si sebe. Učinio si, le se približiše dani tvoji, i došao si do godina svojih. Zato ću učiniti od tebe ruglo među narodima i podsmijeh po svim zemljama.
5
Koji su blizu tebe i koji su daleko od tebe, podsmijevat će ti se, tebi, čiji je glas okaljan, koji si bogat pometnjom.
6
Evo, knezovi Izraelovi stavljaju svaki svoju jakost u to, da prolijevaju krv u tebi.
7
Oca i mater preziru u tebi. Stranca pritiskuju usred tebe. Udovice i sirote zlostavljaju se u tebi.
8
Što je meni sveto, prezireš, i subote moje skvrniš.
9
U tebi su ljudi, koji kleveću, da prolijevaju krv. Na gorama u tebi jedu meso žrtveno i čine grdila usred tebe.
10
Golotinju oca otkrivaju u tebi, siluju u tebi žene u vrijeme njihovo.
11
Jedan čini zlo sa ženom drugoga, drugi skvrni snahu svoju, treći siluje u tebi svoju vlastitu sestru, kćer oca svojega.
12
Mito primaju u tebi, da prolijevaju krv. Uzimaš kamatu i lihvu, globiš druge i zaboravio si mene,' govori svemogući Gospod.
13
'Ali evo, pljeskam rukama svojim nad grabežem, što si ga počinio, i nad krvnim djelima, što su se dogodila usred tebe.
14
Hoće li se održati srce tvoje, hoće li ruka tvoja ostati jaka u dane, kad dođem na te? Ja, Gospod,

rekao sam to i učinit ću to.
15
Razasut ću te među narode i odagnati u zemlje i istrijebit ću nečistoću tvoju iz tebe.
16
U svojoj vlastitoj zemlji pred očima naroda bit ćeš obeščašćen, da spoznaš, da sam ja Gospod."
17
Riječ Gospodnja dođe mi ovako govoreći:
18
"Sine čovječji, kuća Izraelova sva kolika postala mi je troska od mjedi, kositra, gvožđa i olova i srebrna troska."
19
Zato veli svemogući Gospod: "Jer ste svi postali troska, zato ću vas skupiti usred Jerusalema.
20
Iako se skuplja srebro, mjed, gvožđe, olovo i kositar u taoniku, te se pod njim raspali oganj, da se to rastopi, tako ću vas skupiti u gnjevu svojemu i u jarosti svojoj i
metnuti vas unutra i rastopiti vas.
21
Jest, skupit ću vas i raspaliti oganj jarosti svoje proti vama, da se rastopite u njemu.
22
Iako se topi srebro u taoniku, tako ćete se vi rastopiti u njemu, da spoznate, da sam ja, Gospod, izlio jarost svoju na vas.
23
Riječ Gospodnja dođe mi ovako govoreći:
24
"Sine čovječji, kaži joj: 'Ti si zemlja, koja se neće očistiti i neće pasti na nju dažd u dan gnjeva,
25
I knezovi su njezini u njoj kao lavovi, koji riču i grabe plijen. Oni žderu ljude, grabe imanje i dobro, umnožavaju udovice usred nje.
26
Svećenici njezini prestupaju zakon moj i skvrne, što mi je sveto. Ne razlikuju sveto od prostote; ne uče razliku nečistoga i čistoga. Zatvaraju oči od subota mojih, i bivam oskvrnjen među njima.
27
Knezovi su njezini usred nje kao vuci pohlepni za plijenom, koji prolijevaju krv, kvare duše, da ugrabe dobit.
28
Proroci njezini mažu je krečem, viđaju varku, gataju im laž i govore: "Tako veli svemogući Gospod", premda nije govorio Gospod.
29
Narod u zemlji čini nasilje i otima. Pritiskuje siromaha i ubogoga i tlači stranca proti svakom pravu.
30
Tražio sam među njima jednoga, koji bi zid ozidao i preda me stao u prolom za tu zemlju, da je ne uništim; ali ne nađoh nikoga.
31
l tako moram izliti na njih gnjev svoj i uništiti ih u ognju jarosti svoje. Put njihov platit ću im sada na vlastitom tijelu, govori svemogući Gospod.

(Ez 20,1-31)
1
U sedmoj godini, u petom mjesecu, deseti dan toga mjeseca dođoše neki od starješina Izraelovih

da upitaju Gospoda, i sjedoše preda mnom.
2
Tada mi dođe riječ Gospodnja ovako govoreći:
3
"Sine čovječji, kaži starješinama Izraelovim i reci im: "Ovako veli svemogući Gospod: 'Dođoste li da me pitate? Tako ja živ bio, ne dam se pitati od vas, govori svemogući Gospod.
4
Hoćeš li im reći presudu, hoćeš li im reći presudu, sine čovječji? Pokaži im gadove otaca njihovih!
5
Reci im: Ovako veli svemogući Gospod: 'Kad sam izabrao Izraela, podigao sam ruku svoju potomcima kuće Jakovljeve na zakletvu i dao sam da me upoznaju u zemlji egipatskoj. Podigao sam im ruku na zakletvu i rekao: "Ja sam Gospod, Bog vaš!"
6
Tada sam podigao ruku svoju i zakleo se, da ću ih odvesti iz Egipta u zemlju, koju sam bio izabrao za njih, u kojoj teče mlijeko i med, koja je najkrasnija od svih zemalja.
7
Rekao sam im: "Svaki neka odbaci gadove idolske, za koje prianjate! Ne skvrnite se idolima egipatskim! Ja sam Gospod, Bog vaš.
8
Ali su se oni pokazali prema meni tvrdovrati i nijesu me htjeli poslušati. Ni jedan nije odbacio gadova idolskih, za koje su prianjali, i nijesu se okanili idola egipatskih. Tada sam mislio da izlijem jarost svoju na njih, da izvršim gnjev svoj na njima u zemlji egipatskoj.
9
Ipak zbog imena svojega, da se ne bi oskvrnilo u očima naroda, među kojima su živjeli, pred kojima sam se bio pokazao njima, učinio sam da ih izvedem iz zemlje egipatske.
10
I izveo sam ih iz zemlje egipatske i odveo ih u pustinju.
11
Dao sam im zakone svoje i l učio ih zakonima svojim, koje tko i vrši živi kroz njih.
12
I subote svoje dao sam im, da su znali između mene i njih, da se spozna, da sam ja Gospod, koji ih posvećujem.
13
Ali i u pustinji bila je kuća Izraelova uporna prema meni. Nijesu hodili po mojim zakonima i prezirali su zapovijedi moje, koje tko vrši živi kroz njih. I subote moje nijesu nikako držali sveto. Tada sam mislio da izlijem jarost svoju na njih u pustinji, da ih istrijebim.
14
Ipak nijesam to učinio zbog imena svojega, da se ne bi oskvrnilo pred očima naroda, pred kojima sam ih bio izveo.
15
Ja sam podigao ruku svoju u pustinji i zakleo sam se njima, da ih neću odvesti u zemlju, koju sam im bio odredio, u kojoj teče mlijeko i med, koja je najkrasnija od svih zemalja,
16
Jer su bili prezreli moje zapovijedi, nijesu bili hodili po zakonima mojim i nijesu bili sveto držali subota mojih; jer je srce njihovo prianjalo za idole njihove.
17
Ipak ih je oko moje pogledalo milostivo, tako da ih nijesam uništio i nijesam ih istrijebio u pustinji.
18
Sinovima njihovim rekao sam u pustinji: "Ne idite po običajima otaca svojih, ne držite se navada njihovih i ne skvrnite se idolima njihovim!

19
Ja sam Gospod, Bog vaš. Po mojim zakonima hodite, moje zapovijedi držite brižno!
20
Držite sveto subote moje, da su znaka između mene i vas, da se spozna, da sam ja Gospod, Bog vaš!"
21
Ali su i sinovi bili nepokorni prema meni. Nijesu hodili po mojim zakonima i nijesu brižno držali zapovijedi mojih, koje tko vrši živ; kroz njih, i nijesu sveto držali subota mojih. Tada sam mislio da izlijem jarost svoju na njih i da izvršim gnjev svoj na njima u pustinji.
22
Ali sam opet povukao ruku svoju i učinio sam zbog imena svojega, da se nebi oskvrnilo pred očima naroda pred kojima sam ih bio izveo.
23
Ipak sam podigao u pustinji ruku svoju na zakletvu njima, da ću ih razasuti među narode i razagnati ih u zemlje,
24
Jer nijesu držali zapovijedi mojih i prezirali su zakone moje, skvrnili subote moje i očima svojim prianjali za idole otaca svojih.
25
Zato sam im dao zakone, što lijesu bile na dobro, i zapovijedi, po kojima ne bi imali živjeti.
26
Dao sam da postanu nečisti svojim žrtvenim darovima, stim, što bi propuštali kroz oganj svako prvorođenče, da ih tako zastrašim, te bi spoznali, da sam ja Gospod.
27
Zato, sine čovječji, reci kući Izraelovoj i kaži im: Ovako veli svemogući Gospod: 'I ovim su me ružili oci vaši i počinili vjerolomstvo na meni:
28
Odveo sam ih u zemlju, koju sam im bio pod zakletvom obećao dati. Ipak oni, gdjegod su ugledali visok hum ili drvo granato, klali bi žetve svoje, prinosili bi ondje izazovne žrtvene darove svoje, stavljali bi ondje miomirisne žrtve svoje i izlijevali bi naljeve svoje.
29
Rekao sam im: "Što je visina, na koju idete?" Njezino ime visina ostalo je do dana današnjega.
30
Zato reci kući Izraelovoj: Ovako veli svemogući Gospod: 'Vi se skvrnite na putu otaca svojih i trčite za idolskim gadovima njihovim.
31
Prinoseći dare svoje, provodeći djecu svoju kroz oganj skvrnite se svim idolima svojim do dana današnjega. I onda da bih se ja dao pitati, kućo Izraelova? Tako ja živ bio!' govori svemogući Gospod, 'neću se dati od vas pitati.

(Ez 43,1-27)
1
Potom me odvede k vratima, što su gledala na istok.
2
Tada dođe slava Boga Izraelova od istoka. Žamor je izlazio od nje kao žamor silnih voda. Zemlja je zasjala od slave njegove.
3
Viđenje, koje vidjeh, bilo je kao viđenje, koje sam bio vidio, kad je on došao da uništi grad. Prikaza je bila nalik na onu, koju sam bio vidio na rijeci Kebaru. Pao sam ničice na svoje lice.
4

I slava je Gospodnja ušla u hram na istočna vrata.
5
Tada me podiže duh i donese me u unutarnji trijem. I gle, hram je bio napunjen slave Gospodnje.
6
Čuo sam, kako se je netko iz hrama razgovarao s menom, a čovjek je još uvijek stajao na mojoj strani.
7
On mi reče: "Sine čovječji, ovo je mjesto prijestolja mojega i mjesto za stope nogu mojih, gdje stanujem dovijeka usred sinova Izraelovih, Kuća Izraelova neće više skvrniti svetoga imena mojega, ni oni ni kraljevi njihovi, otpadom svojim i mrtvim tjelesima kraljeva svojih na svetoj gori,
8
Gdje su metali prag svoj do moga praga, dovratnike svoje do mojih dovratnika, tako da je samo zid bio između mene i njih. Skvrnili su sveto ime moje gadovima svojim, što su ih činili, tako da sam ih zatirao u gnjevu svojemu.
9
A sad će daleko ukloniti od mene otpad svoj i mrtva tjelesa kraljeva svojih, i ja ću u sredini njihovoj stanovati dovijeka.
10
Ti, sine čovječji opiši kući Izraelovoj ovaj hram, − da se postide opačina svojih, − i mjere njegove.
11
Kada se postide svega toga, što su počinili, onda im pokaži osnovu hrama, namještaj njegov, izlaze i ulaze njegove, sve zakone njegove, oblik njegov i odredbe njegove! Napiši im to pred očima njihovim, da obdržavaju brižno sve propise i zakone njegove!"
12
"Ovo je novi zakon za hram na vrhuncu gore i za sve mjesto njegovo unaokolo. Gle, vrlo je svet zakon za hram!"
13
Ovo su mjere žrtvenika u laktima, lakat je imao običan lakat i podlanicu: podnožje mu je bilo lakat visoko i lakat široko. Oplata na njemu po kraju unaokolo bila je pedalj visoka.
14
Ovo je bila visina žrtvenika: od podnožja na zemlji do nižega pojasa bila su dva lakta visine i lakat širine. Od maloga pojasa do velikoga pojasa bila su četiri lakta visine i lakat širine.
15
Žrtveno ognjište imalo je četiri lakta visine; od žrtvenoga ognjišta penjala se gore četiri roga za lakat.
16
Žrtveno ognjište bilo je dvanaest lakata dugo i dvanaest lakata široko, tako da su njegove četiri strane tvorile četvorinu.
17
Veliki pojas bio je četrnaest lakata dug i četrnaest lakata širok na četiri strane njegove. Oplata, što je išla oko njega, bila je pol lakta široka. Podnožje mu lakat unaokolo. Stepenice mu išle gole od istoka.
18
On mi reče: "Sine čovječji, ovako veli svemogući Gospod: 'Ovo su naredbe za žrtvenik žrtava paljenica: Čim je podignut i može se na njemu prinositi žrtve paljenice i krvlju ga se poškropiti.
19
Levitskim svećenicima, koji vuku lozu od potomstva Sadokova i zato mi se smiju približiti, govori svemogući Gospod, da obavljaju službu moju, predaj junca za žrtvu za grijeh!
20
Uzmi krvi njegove i prolij je na četiri roga žrtvenika, na četiri ugla pojasa i na oplatu unaokolo!

Tako ga očisti i pomiri!
21
Onda uzmi žrtvenog junca za grijeh i spali ga na mjestu za to određenom kod hrama izvan svetišta!
22
Drugi dan prinesi jarca bez mane i očisti njim žrtvenik, kako se je očistio juncem!
23
Kad si dovršio očišćenje, prinesi junca bez mane i ovna od stada bez mane!
24
Prinesi ih pred Gospodom! Neka svećenici bace na njih soli i prinesu ih Gospodu kao žrtvu paljenicu!
25
Sedam dana prinosi svaki dan jarca kao žrtvu za grijeh! I junca i ovna od stada, obadva bez mane, neka prinose!
26
Sedam dana neka čine očišćenje za žrtvenik, neka ga očiste i posvete!
27
Kad se navrše ti dani, neka svećenici osmoga dana prinose na žrtveniku žrtve vaše paljenice i žrtve vaše pomirne, i ja ću vas primiti milostivo, govori svemogući Gospod.

(Ez 44,1-31)
1
Nato me odvede natrag k vanjskim istočnim vratima svetišta; ova su bila zatvorena.
2
Gospod mi reče: "Ova vrata neka ostanu zatvorena I Neka se više nikada ne otvaraju, i nitko ne smije ulaziti na njih; jer je Gospod, Bog Izraelov, ušao na njih. Zato neka ostanu zatvorena!
3
Samo knez neka smije sjediti na njima, da uzme žrtvenu gozbu pred Gospodom! Kroz trijem ovih vrata neka on ulazi i ovim putem neka opet izlazi!"
4
Potom me odvede k sjevernim vratima pred pročelje hrama, pogledao sam, i gle, slava je Gospodnja napunila kuću Gospodnju. Pao sam ničice na svoje lice,
5
I reče mi Gospod: "Sine čovječji, pazi, gledaj očima svojim i slušaj ušima svojim sve, što ću ti reći o svim uredbama kuće Gospodnje i o svim zakonima njezinim! Pazi na to, kako se mora stupiti u hram i kako se mora ostaviti svetište!
6
Peci upornoj kući, kući Izraelovoj: "Ovako veli svemogući Gospod: "Dosta je gadova vaših, kućo Izraelova!
7
Uvodili ste u svetište moje tuđince, neobrezane na srcu i na tijelu! Oni su boravili u njemu i oskvrnili kuću moju, kad ste prinosili moje jelo, pretilinu i krv. Stim ste prekršili moj zavjet osim svih gadova svojih.
8
Ni službe u svetištu mojemu nijeste sami izvršavali, nego ste njih postavili, da obavljaju službu u svetištu mojemu. Zato,
9
Ovako veli svemogući Gospod, ni jedan tuđinac, koji je neobrezan na srcu i na tijelu, ne smije stupiti u svetište moje, ni jedan od tuđinaca, koji borave među sinovima Izraelovim,
10
Nego samo Leviti. Oni su se udaljili od mene, kad je lutao Izrael, otpali su od mene i činili su

idolopoklonstvo. Neka sada okaju krivnju svoju!
11
Neka oni u svetištu mojemu još samo služe kao stražari na vratima hrama i kao sluge hrama! Neka kolju za narod žrtvu paljenicu i žrtvu zaklanicu! Neka ih dvore i služe!
12
Jer su im služili pred idolima njihovim i postali kući Izraelovoj spoticanje na grijeh, zato sam proti njima podigao ruku svoju na zakletvu, govori svemogući Gospod. Neka okaju opačinu svoju!
13
Ne smiju mi se više približiti i služiti mi kao svećenici, niti pristupiti svemu onomu, što mi je sveto i presveto. Neka nose sramotu svoju za svoj otpad, što su ga skrivili!
14
Postavljam ih za službu u hramu, za sve radove u njemu i za sve, što treba činiti u njemu.
15
A svećenici iz plemena Levijeva, potomci Sadokovi, koji su izvršavali službu u svetištu mojemu, kad sinovi Izraelovi zađoše od mene, oni će pristupati k meni, da mi služe, Oni će stajati preda mnom, da mi prinose pretilinu i krv', govori svemogući Gospod.
16
Oni neka ulaze u svetište moje i pristupaju k stolu mojemu, da mi služe i moju službu obavljaju!
17
Prije nego uniđu na vrata unutarnjeg trijema, neka obuku lanene haljine! Ništa da ne bude na njima vuneno, dok služe unutar vrata unutarnjeg trijema i u hramu.
18
Na glavi svojoj neka imaju povez lanen i gaće lanene oko bedara svojih! Neka ne nose haljine, od kojih se znoji!
19
Kad izlaze u vanjski trijem k narodu, neka svuku sa sebe haljine, u kojima služe i ostave ih u sobama svetišta! Neka obuku druge haljine, da ne posvete naroda haljinama svojim!
20
Glavu svoju neka ne briju, ali ni neka ne puste da im slobodno raste kosa, nego neka nose kosu na glavi ošišanu!
21
Vina ne smije piti ni jedan svećenik, kad mora ići u unutarnji trijem.
22
Neka ne uzimaju za ženu ni udovicu ni puštenicu, nego neka se žene samo djevojkama izraelskoga roda ili udovicama svećeničkim!
23
Neka pouče narod moj o razlici između svetoga i nesvetoga i neka ga upute o razlici između čistoga i nečistoga.
24
U zadjevicama neka izađu da sude! Na temelju mojih pravnih odredaba neka odluče! Moje zakone i zapovijedi neka izvršuju na svim blagdanima mojim i moje
subote neka drže sveto!
25
K mrtvacu neka ne idu, da se ne oskvrne! Samo na mrtvom tijelu oca i matere, sina i kćeri, brata i neudate sestre smiju se oskvrniti.
26
Kad se je opet očistio, neka pribroji sebi još sedam dana!
27
Čim uđe u svetište, u nutarnji trijem, da služi u svetištu, neka prinese svoju žrtvu za grijeh, govori svemogući Gospod.

28
Neka nemaju baštine; jer ja sam njihova baština. Ne dajte im vlasništva, među Izraelcima; jer ja sam njihovo vlasništvo.
29
Prinos, žrtvu za grijeh i žrtvu za krivnju smiju jesti; i sve zakleto u Izraelu njihovo će biti.
30
Najbolje od prvina svake vrste i sve podizane žrtve svake vrste od svih svojih podizanih žrtava imate dati svećeniku, da on izazove blagoslov na kuću vašu.
31
Mrcinu ili rastrgano od ptica ili stoke ne smiju jesti svećenici.

ali više od njih naglašava i strogo osobno obilježje obraćenja: svatko može odgovarati samo za sebe, svatko će biti nagrađen prema vlastitom ponašanju (3,16-21; 18; 33,10-20).

(Ez 3,16-21)
16
Poslije sedam dana dođe mi riječ Gospodnja.
17
"Sine čovječji, postavio sam te stražarem kući Izraelovoj. Kad čuješ riječ iz mojih usta, opomenut ćeš ih u moje ime.
18
Kad kažem bezbožniku: 'Poginut ćeš!' a ti ga ne opomeneš i ne progovoriš mu, da odvratiš bezbožnika od opakog puta njegova i da ga sačuvaš u životu, to će bezbožnik poginuti zbog svoje opačine; ali ću krv njegovu iskati iz tvoje ruke.
19
Ako li ti opomeneš Bezbožnika a on se ne vrati od bezbožnosti svoje i od opakog puta svojega, to će on poginuti zbog opačine svoje; a ti si spasio dušu svoju.
20
Ako se pravednik odvrati od pravednosti svoje i čini zlo, to ću mu ja podmetnuti na što će se spotaći, da pogine. Ako ga ti tada nijesi opomenuo, to će on poginuti zbog opačine svoje, i pravedna djela njegova, što ih je činio, neće se dalje spominjati; ali ću krv njegovu iskati iz tvoje ruke.
21
Ako li si ti njega, pravednika, opomenuo, da on, pravednik, ne griješi više, i on ne griješi više, to će pravednik ostati u životu; jer se je dao opomenuti, i ti si spasio dušu svoju.

(Ez 18)
1
Dođe mi riječ Gospodnja ovako govoreći:
2
"Kako dolazite do toga, da u zemlji Izraelovoj imate u ustima ovu riječ podrugljivu: "Kiselo grožđe jeli su oci, a djeci utrnuše zubi?
3
Tako ja bio živ!", govori svemogući Gospod, "nitko više od vas neće u Izraelu imati u ustima tu riječ podrugljivu.
4
Gle, sve duše pripadaju meni; duša oca kao duša sina, meni pripadaju one. Duša, koja griješi, ona će poginuti.
5
Ako je tko pravedan i čini pravo i pravdu,

6
Na gorama ne jede žrtvenoga mesa i očiju svojih ne podiže k idolima kuće Izraelove, sa ženom bližnjega svojega ne griješi i prema ženi čuva zakone čistoće.
7
Nikoga ne tlači, dužniku zalog njegov vraća, ne globi, kruh svoj daje gladnome i odijeva gologa.
8
Ne daje novaca pod lihvu, ne uzima kamate, od nepravde usteže ruku svoju, između čovjeka i čovjeka sudi pošteno.
9
Po zakonima mojim hodi i zapovijedi moje drži vjerno, taj je pravedan, on će živjeti", govori svemogući Gospod.
10
"Ako tko ima sina silovita, koji prolijeva krv i čini one grijehe,
11
Tako sam ne čini sve to, ako taj dakle jede žrtveno meso na gorama, obešćašćuje ženu bližnjega svojega,
12
Siromahe i uboge tlači, globi, zaloga ne vraća, oči svoje podiže k idolima, gadove čini,
13
Uzaima pod lihvu i uzima kamatu, hoće li taj živjeti? Ne, on neće živjeti, jer je učinio sve te gadove, mora svakako poginuti. On nosi krivnju na svojoj krvi.
14
Ako li on ima sina, koji vidi sve grijehe, što ih čini otac njegov, i premda ih vidi, ipak tako što ne čini,
15
Dakle ne jede žrtvenoga mesa na gorama, očiju svojih ne podiže k idolima kuće Izraelove, ne griješi sa ženom bližnjega svojega,
16
Nikoga ne tlači, zaloga ne oduzima, ne globi, gladnome daje kruh svoj, gologa odijeva,
17
Od opačine usteže ruku svoju, na lihvu i kamatu ne uzima, zakone moje drži i po zapovijedima mojim hodi, taj neće poginuti zbog krivnje oca svojega, nego će jamačno živjeti,
18
Otac njegov, koji je tlačio i druge globio i, što nije bilo dobro, činio je u narodu svojemu, taj mora poginuti zbog krivnje svoje.
19
Pitate: 'Zašto ne nosi sin krivnje oca svojega?, Zato, jer je sin činio pravo i pravdu, držao sve zakone moje i radio po njima, doista, zato će živjeti.
20
Duša, koja grijehi, ona će poginuti. A sin neće nositi krivnje oca, i otac neće nositi krivnje sina. Pravedniku će biti plaća pravednosti, bezbožniku plaća bezbožnosti.
21
Ako li se bezbožnik obrati od svih grijeha svojih, što ih je p činio, i drži sve zakone moje i čini pravo i pravdu, on će doista živjeti. On neće poginuti!
22
Sva zlodjela njegova, što ih je počinio, neće mu se uračunati. Zbog pravednosti svoje, koju je činio, živjet će.
23
Bili bi mi drago bilo da pogine bezbožnik, govori svemogući Gospod, "a ne da se odvrati od putova svojih i da živi?"

24
Ako li se pravednik odvrati od pravednosti svoje i čini opačinu po primjeru svih gadova, što ih čini bezbožnik, hoće li on živjeti, ako čini tako što? Ne, sva pravedna djela njegova, što ih je učinio, neće mu se uračunati. Zbog vjerolomstva, što ga je počinio, i Zbog grijeha, što ga je učinio, poginut će.
25
Kažete: 'Put Gospodnji nije pravedan.' Čujte, kućo Izraelova: Moj put da nije pravedan. Nijesu li vaši putovi nepravedni?
26
Ako se pravednik odvrati od pravednosti svoje i čini zlo i umre u tom: "umre zbog zla, što ga je učinio.
27
A odvrati li se bezbožnik od bezbožnosti svoje, Što ju je učinio, i čini li pravo i pravdu, sačuvat će život svoj.
28
Ako uvidi i odvrati se od svih opačina svojih, što ih je učinio, živjet će i neće poginuti.
29
Ali kuća Izraelova veli: 'Put Gospodnji nije pravedan!' Moji putovi da nijesu pravedni, kućo Izraelova? Nijesu li vaši putovi nepravedni?
30
Zato će svakomu od vas suditi po putovima njegovim, kućo Izraelova", govori svemogući Gospod. "Obratite se i odvratite se od svih grijeha svojih, da vam oni ne budu više na spoticanje i krivnju!
31
Odbacite od sebe sve grijehe, što ste ih počinili, i načinite sebi novo srce i nov duh, jer zašto biste pomrli, kućo Izraelova?

(Ez 33,10-20)
10
A ti, sine čovječji, reci kući Izraelovoj: Ovako ste vi govorili: 'Zlodjela naša i grijehi naši na nama su; zbog njih propadamo. Kako bismo mogli još živjeti?'
11
Reci im: 'Tako bio ja živ, govori svemogući Gospod, nije mi milo da umre bezbožnik, nego da se vrati bezbožnik sa, svoga puta i da živi. Vratite se, vratite se sa zlih putova svojih, jer zašto hoćete umrijeti, kućo Izraelova?'
12
Zato, sine čovječji, reci sinovima naroda svojega: "Pravednost pravednika neće ga spasiti u dan, kad sagriješi, i bezbožnost bezbožnika neće ga upropastiti u dan, kad se vrati od bezbožnosti svoje. Ali i pravednik ne može zbog pravednosti svoje ostati na život u dan, kad sagriješi.
13
Kad obećam pravedniku, da će ostati na životu, i on se osloni na pravednost svoju i učini zlo, neće se više spominjati sva pravednost njegova; zbog grijeha, što ga je učinio, umrijet će.
14
Ako li kažem bezbožniku: "Moraš umrijeti", i on se obrati od grijeha svojega i čini pravo i pravednost,
15
Povrati zalog, vrati oteto, hodi po zapovijedima, Što vode k životu, i više ne čini nepravde, o će ostati na životu i neće umrijeti
16
Svih grijeha njegovih, što ih je počinio, neće se više spominjati; činio je pravo i pravednost; živjet će.

17
Ipak govore sinovi naroda tvojega: "Put Svemogućega nije pravedan. Ali njihov put nije pravedan.
18
Kad se pravednik odvrati od pravednosti svoje i čini nepravdu, umrijet će zbog toga.
19
A kad se bezbožnik odvrati od svoje bezbožnosti i čini pravo i pravednost, ostat će na životu zbog toga.
20
A vi govorite: "Put Svemogućega nije pravedan." Svakoga ću od vas, kućo Izraelova, suditi po putovima njegovim.

Nesumnjivo je i to da je Izrael "rod odmetnički" (2,4-8). (ispravno je 2,3-8 - napomena Milan Kušnjačić)

(Ez 2,3-8)
3
On mi reče: "Sine čovječji, ja te šaljem k sinovima Izraelovim, k plemenima odmetničkim, koji se pobuniše proti meni. Oni i oci njihovi griješili su proti meni sve do dana današnjega.
4
To su sinovi drska obraza i otvrdnula srca. K njima te šaljem Reci im: "Ovako veli svemogući Gospod.
5
I poslušaju li ili ne poslušaju – jer su rod nepokoran – , neka ipak znaju, da je prorok među njima.
6
A ti, sine čovječji, ne boj ih se i ne plaši se njihovih riječi, iako je oko tebe drača i trnje i boraviš među skorpionima! Ne boj se njihovih riječi! Ne division dršći pred njihovim licem, jer su rod nepokoran!
7
Navješćuj im riječi moje, poslušali ili ne, jer su uporni.
8
Ali ti, sine čovječji, slušaj, što ću ti izreći! Ne budi nepokoran kao taj rod uporni! Otvori usta svoja i jedi što ti dadnem!"

Ali tim ljudima tvrda srca Bog može kao milost dati ono što od njih tako prijeko traži: kod sklapanja novog saveza dat će novo srce i staviti u njih svoga Duha, tako da će prionuti njegovu Zakonu i žaliti svoje opako ponašanje (36,26-31; usp. 11,19 sl).

(Ez 36,26-31)
26
Dat ću vam novo srce i nov ću duh metnuti u nutrinu vašu. Odstranit ću kameno srce iz grudi vaših i dat ću vam srce od mesa.
27
Duh svoj metnut ću u nutrinu vašu i učinit ću, da hodite po mojim zapovijedima i da točno izvršujete zakone moje.
28
Stanovat ćete u zemlji, koju sam dao ocima vašim, i bit ćete narod moj, i ja ću biti Bog vaš.
29
Oslobodit ću vas od svih nečistoća vaših. Zapovjedit ću žitu i umnožiti ga, i neću dati da dođe glad

na vas.
30
Umnožit ću plod na drveću i rod na poljima, da ne morate više podnositi sramote među narodima zbog gladi.
31
Tada ćete se spomenuti zlih putova svojih i djela svojih što nijesu bila dobra. Vi ćete pred sobom samima osjetiti gnusobu zbog svojih grijeha i gadova.

(Ez 11,19 sl)
19
Dat ću im drugo srce i novi duh metnut ću u nutrinu njihovu. Izvadit ću iz tijela njihova kameno srce i dat ću im srce od mesa,
20
Da hode po mojim zakonima i brižno drže moje zapovijedi. Oni će biti narod moj, i ja ću biti Bog njihov.

Od Amosa do Ezekiela stalno se, dakle, produbljuje nauka o obraćenju, usporedno s pronicanjem naravi grijeha. Na kraju izgnanstva Poruka utjehe bilježi stvarno obraćenje Izraela, ili barem njegova ostatka. Spas što ga ona navješćuje namijenjen je onima "koji za pravdom teže, koji Gospoda traže" (Iz 51,1),

(Iz 51,1)
1
"Poslušajte me, koji težite za spasenjem, koji tražite Gospoda! Pogledajte hridinu, iz koje ste isječeni, jamu bunarsku, iz koje ste iskopani!

kojima je njegov "Zakon u srcu" (51,7).

(Iz 51,7)
7
Poslušajte me, koji težite za spasenjem, ti narode u kojem stanuje zakon moj! Ne bojte se poruge ljudske, od psovanja njihova ne plašite se!

Takvima on može jamčiti "da [im] se ropstvo okončava, da [im] je grijeh okajan" (40,2).

(Iz 40,2)
2
"Govorite Jerusalemu ljubezno, javljajte mu, da je protekla rabota njegova, jer su oproštena zlodjela njegova, jer je primio iz ruke Gospodnje dvojaku kaznu za sve grijehe svoje."

Gospod govori Izraelu, svome sluzi: "Kao maglu rastjerao sam tvoje opačine i grijehe tvoje poput oblaka. Meni se obrati, jer sam te otkupio" (44,22).

(Iz 44,22)
22
Razasut ću kao oblake opačine tvoje, grijehe tvoje kao lake oblake. Zato se povrati k meni, jer te hoću otkupiti."

U toj novoj perspektivi, koja pretpostavlja da je Božji narod učvršćen u vjernosti, prorok nazire nečuveno proširenje obećanja o spasu. Poslije Izraela obratit će se i narodi: napustit će

svoje kumire i obratitit se Bogu živome (45,14 sl. 23 sl; usp. Jr 16,19 sl).

(Iz 45,14 sl)
14
Ovako veli Gospod: "Bogatstvo Egipta i dobitak Kušita i Sabejaca, ljudi visoka rasta, doći će k tebi i pripast će tebi. Za tobom će pristati, u okovima tebi služiti, tebi se klanjati, tebi se moliti: 'ovamo je u tebi Bog, i nema drugoga boga.'
15
Zaista, ti si Bog s tajnim osnovama, Bog Izraelov, spasitelj!

(Iz 23)
1
Presuda nad Tirom. Jaučite, lađe taršiške, jer vlada opustošenje. Nema kuće, nema više povratka kući, i zemlje Kitima došla im je vijest.
2
Umuknite, stanovnici primorja, trgovci Sidona, pomorci, do sada su te punili!
3
Po velikim vodama dolazilo mu sjeme Šihora, žetva Nila. Tako je postao trg narodima.
4
Stidi se, Sidone, jer govori more, sila mora: "Ne mučim se porođajem, ne rađam. Ne odvajam momaka, ne podižem djevojaka."
5
Kad prodre vijest u Egipat, zadrhtat će na vijest o Tiru.
6
Idite tamo u Taršiš, jaučite, stanovnici primorja!
7
Je li to vas veliki grad, kojega je starina od davnina, kojega noge nosile su ga u daljinu, da se naseli tamo?
8
Tko je to smislio na Tir, koji je razdavao krune, kojega su trgovci bili knezovi, kojega prekupci bili su slavni na zemlji?
9
Gospod nad vojskama ti je smislio, da osramoti svaki sjaj oholi, da poništi sve slavne na zemlji.
10
Poplavi zemlju svoju kao Nil, kćeri taršiška; nema tu više pojasa!
11
Gospod je ruku svoju pružio proti moru, zadrmao je kraljevstva. Gospod je izdao zapovijed proti Kanaanu, da se razore tvrda mjesta njegova.
12
On reče: "Nećeš se više veseliti, osramoćena djevojko, kćeri sidonska! Ustani, idi u Kitim; ali ni tamo nećeš naći pokoja.
13
Gle, zemlja Kaldejaca! – Ovo je narod, koji nije to bio, Asirija ga utemelji. Za životinje pustinjske on ga je pripravio, podiže kule svoje, razara palače njihove, pretvara ih u ruševine.
14
Jaučite, lađe taršiške, jer je opustošen vaš grad."
15
U onaj će se dan dogoditi, i bit će Tir zaboravljen sedamdeset godina, za vijek jednoga kralja. Poslije sedamdeset godina bit će Tiru, kako glasi u pjesmi o bludnici:
16

"Uzmi citaru, idi po gradu, zaboravljena bludnice! Udaraj lijepa! Pjevaj milo, da te se spomenu!"
17
Poslije sedamdeset godina Gospod će pohoditi Tir. Tada će opet doći na trgovačku plaću svoju i tjerati trgovinu sa svim kraljevstvima svijeta na zemlji.
18
Ali će dobit njegova i trgovačka plaća njegova biti posvećena Gospodu. Neće se skupljati i zgrtati, nego će onima, koji stanuju pred licem Gospoda, dobit njegova služiti za obilatu hranu, za pristalu odjeću.

Izaija, glava 24
1
Gle, Gospod ispražnjuje zemlju, pustoši je, nagrđuje lice njezino, raspršuje stanovnike njezine.
2
Svećeniku je kao narodu, gospodaru kao slugi njegovu, gospodarici kao sluškinji njezinoj prodavcu kao kupcu, uzajmitelju kao zajmoprimcu, vjerovniku kao dužniku.
3
Zemlja će se sasvim isprazniti i potpuno oplijeniti, jer je Gospod rekao ovu prijetnju.
4
Zemlja tuguje, vene. Svijet čitav gine, vene. Nebo i zemlja ginu.
5
Oskvrnjena je zemlja po stanovnicima svojim; jer su prestupili zapovijedi, zakon prekoračili, zavjet staroga doba poništili.
6
Zato prokletstvo proždire na zemlji i stanovnici njezini ispaštavaju. Zato izgaraju stanovnici zemlje, i od smrtnika ostaje ih samo malo.
7
Tuguje vino, loza vinova izumire, uzdišu svi, koji su bili veseli.
8
Prestalo je veselje uz bubnje, nestalo je graje onih, koji se vesele i umuknula je citara vesela.
9
Ne pije se više vino uz pjevanje, gorko je piće pijancima.
10
U ruševinama leži pusti grad, sve su kuće pozatvarane.
11
Glasna tužnjava po ulicama zbog vina, prošlo je svako veselje, otišla radost na zemlji.
12
Ostala je u gradu samo pustoš rata su se ruševina.
13
Jer je tako na zemlji među narodima, kao kad se tuku masline, kao kad se paljetkuje poslije jeseni.
14
Oni provaljuju u glasno veselje. Pjevaju na zapadu o veličanstvu Gospodnjem:
15
"Zato slavite Gospoda, stanovnici istoka, na obalama morskim, ime Gospoda, Boga Izraelova!
16
Čuli smo pjesme s kraja zemlje: Slava pravednome!" A ja povikah: "Zator je nada mnom, nada mnom je zator! Teško meni! Nevjernici rade nevjerno, nevjeru čine nevjernici nevjerno.
17
Strahota, jama i mreža dolaze la te, stanovniče zemlje!

18
Tko uteče od strahote, pada u jamu. Tko izađe iz jame, uhvati se u mrežu, jer su ustave u visini otvorene i tresu se temelji zemlji.
19
Zemlja se razbija, raspada, zemlja se razdire, lomi, zemlja se trese tamo, miče se ovamo.
20
Kao pijan čovjek ljulja se zemlja, kao viseća postelja njiha se tamo i ovamo. Teško je tišti bezakonje njezino, da pada i više se ne diže.
21
U onaj će dan pohoditi Gospod vojsku gore na visini i kraljeve zemaljske na zemlji.
22
Bit će zatvoreni u tamnicu kao sužnji, iza ključanice i prijevornice moraju dugo vremena ispaštavati.
23
Zacrvenjet će se mjesec i zastidjet će se sunce, jer će zakraljevati Gospod nad vojskama na gori Sionu i u Jerusalemu. Pred starješinama svojim sja on u veličanstvu.

(Jr 16,19 sl)
19
"Gospode, snago moja, grade moj, utočište moje u dan nevolje! Narodi dolaze k tebi s krajeva zemlje i govore: 'Oci naši imali su za samo lažne idole, ništave, nekorisne bogove.
20
Može li čovjek načiniti sebi bogove? To ipak nijesu bogovi.'"
21
"I evo, ja ću ih ovaj put dovesti do spoznaje. Učinit ću, da osjete jaku ruku moju. Tada će uvidjeti, da je moje ime: Gospod."

Ta će misao proći svoj put. Ne samo da će se židovstvo poslije izgnanstva otvoriti prozelitima obraćenima s poganstva (Iz 56,3.6)

(Iz 56,3.6)
3
Neka ne govori tuđin, koji pristane uz Gospoda: "Gospod će me isključiti iz svojega naroda." Neka ne govori uškopljenik: "Ah, ja sam samo suho drvo!"
6
A tuđine, koji pristanu uz Gospoda, da mu služe, da ljube ime Gospodnje i da budu sluge njegove, sve, koji drže subotu i ne oskvrne je i drže se zavjeta mojega:

već će i eshatološke slike odsad neizostavno spominjati taj religiozni univerzalizam (usp. Ps 22,28).

(Ps 22,27)
27
Toga se spominjući obratit će se Gospodu svi krajevi zemaljski; klanjajući se bacit će se pred tobom sva plemena naroda.

Štoviše, knjiga o Joni pokazat će proročko propovijedanje upućeno izravno poganima "da se obrate i da žive". Vidimo kako se na kraju takva doktrinalnog razvitka pojam pokore produbio: daleko smo od čistog ritualizma koji je u starom Izraelu zauzimao još tako mnogo mjesta.

III. BOGOSLUŽJE POKORE I OBRAĆENJE SRCA

1. Nacionalno obraćenje Izraela bilo je plod dvojakog uzroka: proročkog propovijedanja i kušnje izgnanstva. Izgnanstvo je bilo providnosna prigoda za osvješćivanje o grijehu i za iskreno priznavanje - kako to potpuno složno ističu kasni tekstovi deuteronomističke (1 Kr 8,46-51) i svećeničke književnosti (Lev 26,39 sl).

(1 Kr 8,46-51)
46
Ako su se ogriješili o tebe – jer nema čovjeka, koji ne griješi – i ti se rasrdiš na njih i predaš ih neprijatelju, tako da ih tlačitelji njihovi zarobe i odvedu u zemlju neprijateljsku, daleko ili blizu.
47
I ako se tada oni dozovu u zemlji, gdje su zarobljeni, i obrate se i zavape k tebi u zemlji tlačitelja svojih i priznaju: Sagriješismo i zlo učinismo, bezbožni smo bili.
48
Ako se dakle svim srcem i svom dušom obrate k tebi u zemlji neprijatelja svojih, koji ih odvedoše, i pomole se tebi, prema zemlji, koju si dao ocima njihovim, prema gradu, koji si izabrao, i prema hramu, koji sam sagradio imenu tvojemu,
49
Onda ti usliši njihovu molitvu i vapaj u nebu na mjestu, gdje sjediš na prijestolju, i pribavi im pravicu!
50
I oprosti narodu svojemu, što je sagriješio proti tebi, i sve prijestupe, koliko su skrivili proti tebi, i daj da nađu milost kod tlačitelja svojih, da im se smiluju!
51
Jer on je narod tvoj i svojina tvoja, koju si izveo iz Egipta, isred talionice gvožđa.

(Lev 26,39 sl)
39
A oni između vas, koji još preostanu, izginut će u zemljama neprijatelja svojih, u svojim zlodjelima. I zbog zlodjela otaca njihovih nestat će ih kao njih.
40
Ako oni tada priznaju zlodjela svoja i zlodjela otaca svojih, vjerolomstvo, to su ga počinili proti meni, i kako su mi se protivili.

Nakon izgnanstva osjećaj pokore tako je duboko zasađen u duhove da je njime obojena sva židovska duhovnost. I dalje se čuvaju stara pokornička bogoslužja (usp. Jl 1-2) ali je proročka nauka obnovila njihov sadržaj.

(Jl 1-2)
1
Riječ Gospodnja, koja dođe Joelu, sinu Petuelovu.
2
Čujte, starci slušajte, svi stanovnici zemlje! Je li se ikada tako što dogodilo vaše dane i u dane otaca?
3
Propovijedajte o tom djeci svojoj, djeca vaša svojoj djeci i ova budućemu pokoljenju! –:
4

Što osta od grisca, izjede skakavac. Što osta od skakavaca, izjede žderalica, što osta od žderalice, izjede ljupilac.
5
Prenite se, pijanice, plačite! Sve vinopije, tugujte za novim vinom, jer je oteto iz usta vaših.
6
Jer je prekrio zemlju moju narod silan i bez broja. Zubi su njegovi zubi lavovi. Čeljusti su njegove kao u lavice.
7
Potro je vinovu lozu moju, smokvu moju osušio, polomio ju i ogulio, bijele joj se grane.
8
Tuguj kao djevojka, u odjeći žalosti za mladim zaručnikom!
9
Nesta žrtvenih prinosa i naljeva u kući Gospodnjoj. Tuguju svećenici, sluge Gospodnje.
10
Opustjelo je polje, uvenula je zemlja, jest, žito je uništeno, usahnulo je vino, nestalo je ulja.
11
Uplašeni stoje seljaci, ridaju vinogradari, zbog pšenice i ječma, jer je propala na njivi žetva.
12
Posahnula je loza, uvela je smokva, šipak, palme i jabuka: sva su se drveta poljska posušila. Jest, nestalo je radosti kod ljudi.
13
. Opašite se, naričite, svećenici! Ridajte, sluge žrtvenika! Dođite, probdijte noć u odjeći pokorničkoj, vi, sluge Boga mojega, jer je nestalo u kući Boga vašega žrtvenih prinosa i naljeva.
14
Naredite sveti post! Sazovite svečanost! Skupite starješine, sve stanovnike zemaljske u kući Gospoda, Boga svojega, i vapijte Gospodu:
15
Jaoh dana, jer je blizu dan Gospodnji dolazi, i kao uništenje od Svemoćnoga.
16
Nije li oteta hrana ispred očiju naših, kući Boga našega radost i veselje?
17
Usjevno zrno leži trulo pod grudama. Prazne stoje žitnice. Raspadaju se spreme, jer posahnu žito.
18
I kako uzdiše stoka! Raspršena su stada goveda, jer nemaju paše; i sitno blago gine.
19
K tebi, Gospode, vičem, jer žega spali pasišta u pustinji. Plamen popali sva drveta u polju.
20
I zvijer poljska viče dašćući za tobom, jer su usahnuli potoci, žega je spalila pasišta u pustinji.

Joel, glava 2
1
Trubite u trubu na Sionu! Trubite na uzbunu na svetoj gori mojoj! Da zadršću svi stanovnici zemaljski, jer dolazi dan Gospodnji, Jest, on je blizu! −:
2
Dan tame i mraka. Dan oblačine i vihora, Kako se zora razastire povrh gora, tako dolazi narod, velik i silan, kakva nije bilo prije, a niti će ga poslije kad biti do u godine najdaljih pokoljenja.
3
Pred njim proždire oganj. Za njim ližu plamenovi. Kao vrt edenski leži pred njim zemlja, a za njim pustinja tužna. Ništa ne uteče od njega.
4

Izgledaju kao konji, i trče kao konjanici.
5
Topoću i skaču kao kola preko vrhunaca gora. Kao praskajući plamenovi pale strnjiku. Kao silna vojska, spremna za boj.
6
Pred njima uzdršću narodi. Crveno se zažare sva lica.
7
Kao junaci navaljuju. Kao ratnici penju se na zid. Svaki ide svojim putem. Ne odstupaju sa svojih staza.
8
Jedan dragoga ne tiska. Svaki stupa svojom stazom. I među strijelama prodiru bez zastajanja,
9
Udaraju na grad, trče po zidovima, penju se na kuće i kao lupeži i ulaze kroz prozore.
10
Pred njima se trese zemlja, drmaju se nebesa. Sunce i mjesec pomrčaše, svjetlost se zvijezda ugasi.
11
I Gospod drma glasom svojim pred vojskom svojom, jer je vojska njegova vrlo velika, mnogobrojni su izvršitelji riječi njegove. Jest, velik je dan Gospodnji i vrlo strašan, Tko će ga podnijeti?
12
Ali i sada još govori Gospod: "Svim srcem obratite se k meni posteći, plačući i tugujući!"
13
Razderite srca svoja a ne haljine svoje! Obratite se Gospodu, Bogu svojemu, jer je on milostiv i milosrdan, dugotrpan i bogat milosrđem i požali nesreću.
14
Tko zna, neće li opet požaliti, tako da vam ipak još ostane blagoslov njegov, te imadnete žrtvene prinose i naljeve za Gospoda, Boga svojega?
15
Trubite u trubu na Sionu! Naredite sveti post! Sazovite svečanost!
16
Skupite narod! Posvetite zajednicu! Sazovite starce! Skupite djecu i nejačad! Zaručnik neka izađe iz svoje sobe, zaručnica iz svoje odaje!
17
Između trijema i žrtvenika neka plaču svećenici, sluge Gospodnje, i neka mole: "Smiluj se, Gospode, narodu svojemu! Ne daj baštine svoje pod sramotu, da joj se rugaju neznabošci! Zašto da se kaše među narodima: 'Gdje im je Bog?'"
18
Tada je revnovao Gospod za zemlju svoju i smilovao se narodu svojemu.
19
I Gospod je odgovorio narodu, svojemu: "Evo, ja vam šaljem žita, vina i ulja da se stim nasitite! Više vas ne dajem pod sramotu među neznabošcima.
20
Sjevernoga neprijatelja protjerat ću od vas, odagnat ću ga u zemlju suhu i pustu, prednju četu njegovu u istočno more, zadnju četu njegovu u more zapadno, da se podigne od njega smrad rastvaranja i da nestane truleža njegova. Jest, velike ću stvari učiniti."
21
Zemljo, ne boj se! Raduj se i veseli se, jer je Gospod učinio velike stvari.
22
Ne bojte se, životinje poljske, jer su opet zelena pasišta u pustinji, Drveta opet nose plodove svoje. Smokva i loza vinova daju urod svoj.
23

I vi, djeco Siona, radujte se i veselite se u Gospodu, Bogu svojemu, jer vam daje dažd u pravoj mjeri, spušta vam dažd rani i kasni kao prije.
24
Tada se opet gumna napunjaju žita. Kace se prelijevaju od vina i ulja.
25
"Ja ću vam nadoknaditi godine, kojima su urod izjeli skakavac, žderalica, ljupilac i grizac, velika vojska moja, koju sam poslao na vas.
26
Imat ćete jesti izobilja i bit cote siti i slavit ćete ime Gospoda, Boga svojega, koji je učinio čudesne stvari na vama. I nikada se više neće osramotiti narod moj.
27
Tada ćete spoznati, da ja boravim usred Izraela i da sam ja, Gospod, Bog vaš, a inače nitko. I nikada se više neće osramotiti narod moj.
28
Poslije ću izliti Duha svojega na svako tijelo. Tada će sinovi vaši i kćeri vase proricati, starci će vaši imati sne, mladići će vaši gledati viđenja.
29
I na sluge i sluškinje izlit ću Duha svojega u one dane.
30
I učinit ću da se pojave čudesni znaci na nebu i na zemlji krv, oganj i stupovi od dima.
31
Sunce će se pretvoriti u tamu i mjesec u krv, prije nego osvane dan Gospodnji, veliki i strašni dan."
32
Ali svaki, koji zaziva ime Gospodnje, spasit će se, jer će biti spasenje na gori Sionu, u Jerusalemu, kao što je to obećao Gospod. Preživjelima pripada, koga pozove Gospod.

U knjigama toga vremena čuvaju se ukrućeni obrasci u kojima vidimo kako zajednica priznaje sve nacionalne grijehe počinjene od iskona, a zauzvrat zaklinjući moli od Boga oproštenje i nastup njegova spasa (Iz 63,7-64-11; Ezr 9,5-15; Neh 9; Dn 9,4-19; Bar 1,15-3,8).

(Iz 63,7-64,12)
7
Slavit ću milost Gospodnju, slavit djela Gospodnja, nakon svega, Što nam je učinio Gospod, i veliku dobrotu prema kući Izraelovoj, što ju je njoj iskazao po milosrđu svojem i po velikoj milosti svojoj.
8
Jer je on rekao: "Doista su moj narod, sinovi, koji neće iznevjeriti nikada." Tako im je postao spasitelj.
9
U svakoj žalosti njihovoj osjećao se i on tužan, ali ih je spasio anđeo lica njegova. U svojoj ljubavi i milosti on ih je otkupio, podigao ih i nosio ih sve dane u davno doba.
10
Ali su oni bili nepokorni i žalostili sveti duh njegov. Tada im je on postao neprijatelj, i on je sam ratovao na njih.
11
Onda se je narod njegov spomenuo starih vremena, Mojsija: "Gdje je onaj, koji je pastire stada svojega izveo iz vode Nila? Gdje je onaj, koji mu je dao u srce sveti duh svoj?
12
Koji je silnom mišicom svojom išao uz desnicu Mojsijevu? Koji je pred njima razdvojio vode, da steče sebi vječno ime?

13
Koji ih je vodio preko vodenih bezdana kao konja preko tratine, tako da se nijesu spotakli?"
14
Kao kad stoka silazi u dolinu, tako ih je duh Gospodnji vodio uvijek na počivališta. Tako si vodio svoj narod, da stečeš sebi slavno ime.
15
Pogledaj dolje s neba! Vidi iz svojega svetog i sjajnog stana! Gdje je revnost tvoja i moć tvoja? Ganuće srca tvojega i milosrđe tvoje zar prestadoše prema meni!
16
Jer ti si otac naš! Abraham ne zna za nas, i Izrael nas ne pozna. Ti si, Gospode, otac nas. "Otkupitelj naš od davnine" ime je tvoje.
17
Zašto si nas pustio da zađemo s putova tvojih, Gospode, da otvrdne srce naše, tako da te se više ne boji Daj zbog sluga svojih da se vrate plemena, što su svojina tvoja!
18
Jesu li oni samo na kratko vrijeme vladali nad svetim narodom tvojim, jesu li protivnici naši pogazili svetište tvoje?
19
Tako je, kao da nijesi nikada od davnine vladao nad nama, kao da se mi nijesmo zvali po svetom imenu tvojem.

Izaija, glava 64
1
Ah, da razdereš nebo i siđeš dolje, da bi zadrhtale gore pred tobom, –
2
Kao što oganj upali granje, i oganj učini da uzavri voda – , da se oglasi ime tvoje protivnicima tvojim, da bi pred tobom zadrhtali narodi,
3
Dok činiš strahovita djela, kojih nijesmo nikada očekivali! O da siđeš dolje, da bi zadrhtale gore pred tobom!
4
Od davnina nije se ipak čulo niti se doznalo, nije oko ipak vid jelo, da je koji bog osim tebe tako činio za one, koji ga čekaju.
5
Ti se zauzimaš za onoga, koji s radošću čini pravdu, za one, koji se spominju tebe na putovima tvojim. Ali ah, ti si se gnjevio, a mi smo griješili dalje svojom nevjernošću i svojim otpadom.
6
Tako smo mi svi koliki postali kao čovjek nečist, i sva naša pravda kao okaljana haljina, mi svi venemo kao lišće. Zlodjela naša odnijela su nas kao vjetar.
7
Nitko nije zazivao ime tvoje, i nitko nije ustao da se drži tebe, jer si bio skrio licesvoje od nas i pustio si nas da dršćemo pod pritiskom zlodjela svojih.
8
Ali sada, Gospode, – ti si otac naš, a mi smo glina, ti si tvorac naš, i mi smo svi djelo ruku tvojih. –
9
Ne gnjevi se veoma, Gospode, i ne spominji se dovijeka krivnje zlodjela! Eto, ogledaj ipak, mi smo svi tvoj narod.
10
Sveti gradovi tvoji postali su pustinja, Sion je postao pustinja, Jerusalem pustoš.

11
Sveti, sjajni gradovi naši, gdje su te slavili oci naši, izgorjeli su ognjem, i sve su dragocjenosti naše potrvene.
12
Možeš li se pritom još uzdržati, Gospode, zar ćeš šutjeti i najdublje nas poniziti?

(Ezr 9,5-15)
5
O večernjoj žrtvi ustadoh duboko tužan, razdrijeh opet donju haljinu svoju i gornju odjeću svoju, padoh ničice na koljena svoja, raširih ruke svoje Gospodu, Bogu svojemu,
6
I pomolih se: "Bože moj, stidim se i bojim se podignuti lice svoje k tebi, Bože moj, jer zlodjela naša narastoše nam preko glave, i krivnja je naša doprla do neba.
7
Od vremena otaca svojih do danas mi smo u velikoj krivnji, i zbog zlodjela naših bili smo mi, naši kraljevi i svećenici, predani kraljevima zemaljskim pod mač, u ropstvo, u grabež i u javnu sramotu, kao što je slučaj danas.
8
Sada nam doduše dođe za čas milosrđe od Gospoda, Boga našega, stim, da nam još ostavi ostatak i dade nam dom na svetom mjestu svojemu, da bi Bog naš opet prosvijetlio oči naše i dao nam malo nove životne snage u ropstvu našemu.
9
Doduše mi smo još uvijek robovi, ali nas Bog naš nije ostavio u ropstvu našemu, nego nam dade da nađemo milost pred kraljevima perzijskim, tako da su nam oni dali toliko životne slobode, te smo mogli hram Boga svojega opet podignuti i učiniti, da nanovo ustane iz ruševina svojih. Dade nam obranu u Judeji i Jerusalemu.
10
A što da sada, Bože, kažemo poslije takvih događaja? Jer ostavismo zapovijedi tvoje,
11
Koje si nam dao preko sluga svojih, proroka, kad si zapovjedio: "zemlja, u koju idete, da je zauzmete, okaljana je nečistoćom naroda zemaljskih zbog gadova, kojima je napuniše od jednoga kraja do drugoga u nečistoći svojoj.
12
Ne dajite zato nikada kćeri svojih za sinove njihove, niti uzimajte kćeri njihove za sinove svoje! Ne tražite nikada i nigdje njihova dobra i njihove koristi, da budete jaki i da možete uživati dobra zemlje i djecu svoju imati za baštinike dovijeka!
13
Poslije svega toga, što dođe na nas zbog zlih djela naših i velike krivnje naše – premda si nas, Bože naš, više štedio, nego što su to opačine naše zaslužile, i ostavio si nam ovaj ostatak –
14
Zar ćemo nanovo prestupati zapovijedi tvoje i sprijateljiti se s ovim gadnim narodima? Ne bi li nas morao kazniti sve do uništenja, tako da više ne preostane ni jedan ostatak?
15
Ali ti si, Gospode, Bože Izraelov, dobrostiv, jer mi danas ostasmo kao spašeni. Evo, mi stojimo pred tobom s takvom krivnjom svojom, da ne može za to stajati ni jedan pred tobom."

(Neh 9)
1
Dvadeset četvrtoga dana toga mjeseca skupiše se sinovi Izraelovi posteći i u kostrijeti i s prahom na glavama.

2
Pošto su se čistoplemenski sinovi Izraelovi bili odvojili od svih tuđinaca, pristupiše i priznaše grijehe svoje i zlodjela otaca svojih.
3
Tada se je čitalo na mjestu, gdje su stajali, iz knjige zakona Gospoda, Boga njihova, tri sata. Onda, klanjajući se Gospodu, Bogu svojemu, kajali su se tri sata.
4
Nato Leviti Ješua, Bani, Kadmiel, Šebanija, Buni, Šerebja, Bani i Kenani stupiše na mjesto povišeno i zazvaše glasom velikim Gospoda, Boga svojega.
5
I Leviti Ješua, Kadmiel, Bani, Hašabneja, Šerebja, Hodija, Šebanija i Petahja izgovarali su ovu molitvu: "Ustanite, hvalite Gospoda, Boga svojega, odvijeka dovijeka! Neka se slavi tvoje slavno ime, uzvišeno iznad svake slave i časti!
6
Ti si jedini, Gospode! Ti si, koji si stvorio nebo, nebo nad nebesima sa svom vojskom njegovom, zemlju i sve, što je na njoj, mora sa svim, što živi u njima. Svemu tomu daješ ti život. Tebi se klanja vojska nebeska.
7
Ti si, Gospode, Bog, koji si izabrao Abrama i izveo iz Ura u Kaldeji i dao mu ime Abraham.
8
Ti si pronašao srce njegovo vjerno prema sebi i učinio si s njim zavjet, da ćeš dati potomcima njegovim zemlju Kanaanaca, Hiteja, Amoreja, Perizeja, Jebuseja i Girgašeja, I ti si držao riječ svoju; jer si ti vjeran.
9
Ti si vidio nevolju otaca naših u Egiptu, čuo si pomaganju njihovu na Crvenom moru.
10
Ti si činio znake i čudesa na faraonu, na svim slugama njegovim i na svem narodu zemlje njegove, jer si znao, da su obijesno postupali s njima. Tako si stekao sebi ime, tako veliko, kao što je danas.
11
Ti si razdijelio more pred njima, te prijeđoše posred mora suhim. A progonitelje njihove bacio si u dubinu kao kamen u silne vode.
12
Stupom od oblaka vodio si ih danju, stupom ognjenim noću, da im rasvijetliš put, kojim su išli.
13
Tada si sišao dolje na Sinaj, govorio si s njima s neba i dao si im pravedne zakone, pouzdane naputke, dobre odredbe i prave zakone.
14
Ti si im obznanio svetu Subotu svoju i dao si im preko svojega sluge Mojsija zapovijedi, odredbe i zakone.
15
Kruh s neba dao si im u gladi njihovoj i vodu iz hridine izveo si im u zeđi njihovoj. Zapovjedio si im da uniđu i zaposjednu zemlju, za koju si bio na zakletvu podigao ruku svoju, da ćeš im je dati.
16
Ali oni, oci naši, radili su drsko, bili su tvrdokorni i nijesu slušali zapovijedi tvojih.
17
Ne htjedoše slušati, i nijesu se spominjali čudesa tvojih, što si ih činio za njih. Oni postaše tvrdovrati, izabraše sebi poglavara i htjedoše se vratiti u Egipat u ropstvo. Ali ti si Bog, koji oprašta, milostiv i milosrdan, dugotrpan i bogat dobrotom. Nijesi ih ostavio.
18
Dapače kad oni načiniše sebi tele liveno i rekoše: "Ovo je tvoj Bog, koji te je izveo iz Egipta – ,

kad počiniše velike hule,
19
U prebogatom milosrđu svojemu nijesi ih ostavio u pustinji. Stup od oblaka nije odstupao od njih danju, da ih vodi putem, niti stup ognjeni noću, da im osvjetljuje put, kojim su imali ići.
20
Dao si im dobri svoj duh, da ih poučava. Mane svoje nijesi uskratio od usta njihovih i vode si im dao u žeđi njihovoj.
21
Četrdeset godina opskrbljivao si ih u pustinji. Nijesu trpjeli nikakve oskudice. Haljine njihove se ne deraše, i noge njihove ne otekoše.
22
Dao si im kraljevstva i narode i odredio si svakomu područje njegovo. Oni zaposjedoše zemlju Sihonovu, zemlju kralja hešbonskoga i zemlju kralja Oga bašanskoga.
23
Djecu njihovu umnožio si kao zvijezde nebeske i uveo si ih u zemlju, za koju si bio rekao ocima njihovim da će ući u nju i uzeti je u posjed.
24
Djeca njihova dođoše i zaposjedoše zemlju. Pred njima si srušio stanovnike zemlje, Kanaance, i predao ih u njihove ruke, kraljeve njihove i narode zemlje, da čine od njih što im je volja.
25
Dobiše tvrde gradove i zemlju rodnu, zaposjedoše mnoge kuće, pune svakoga dobra, studence iskopane, vinograde, maslinike i voćke. Jeli su, i nasitiše se i ojačaše, i plivali su u punini tvojih dobara.
26
Ali oni postadoše uporni, pobuniše se proti tebi i okrenuše leđa zakonu tvojemu Pobiše proroke tvoje, koji ih opominjali, da ill obrate k tebi, i oni počiniše velike hule.
27
Zato si ih davao u ruke neprijateljima njihovim, da ih ovi pritisnu. A kad bi tada u nevolji svojoj povikali k tebi, ti si ih uslišio s neba. Davao si im u velikom milosrđu svojemu spasitelje, koji bi ih izbavljali iz ruku neprijatelja njihovih.
28
A čim bi otpočinuli, opet su činili zlo pred tobom. Tada si ih prepuštao ruci neprijatelja njihovih, i ovi su vladali nad njima. Oni bi tada nanovo povikali k tebi, i ti si ih uslišio s neba i često ih izbavljao u velikom milosrđu svojemu.
29
Opominjao si ih ozbiljno, da ih obratiš k zakonu svojemu. Ali oni ostadoše prkosni, ne poslušaše zapovijedi tvojih, i griješili su proti zakonima tvojim, po kojima živi onaj, koji ih vrši. Oni ti uporno pokazaše leđa, bili su prkosna srca i nijesu slušali,
30
Trpio si ih mnoge godine i opominjao ih duhom svojim preko proroka svojih. Ali ne poslušaše. Tada si ih dao u ruke narodima zemalja.
31
Ali u prevelikom milosrđu svojemu nijesi dao da propadnu posve. Nijesi ih ostavio; jer si Bog milostiv i milosrdan.
32
I sada, Bože naš, veliki, jaki, strašni Bože, koji čuvaš premilostivi zavjet, nemoj da je malo pred tobom sva ta muka, što snađe nas, kraljeve naše, knezove naše, svećenike naše, proroke naše, oce naše i sav narod tvoj od vremena kraljeva asirskih do danas!
33
Ti si pravedan u svemu, što nas je snašlo jer ti si vjeran bio, a mi smo bezbožno radili.

34
I kraljevi naši, knezovi naši, svećenici naši i oci naši nijesu držali zakona tvojega, nijesu marili za tvoje zapovijedi i opomene, što si im davao.
35
U kraljevstvu svojemu i u punini dobara, što si im ih dao, u zemlji prostranoj i rodnoj, koju si im pridijelio, nijesu ti služili i nijesu se povratili od zlih djela svojih.
36
Zato smo danas robovi. U zemlji, koju si dao ocima našim, da uživaju plodove njezine i dobra njezina, eto u njoj mi smo danas robovi.
37
Njezin bogati prihod pripada sada kraljevima, koje si postavio nad nama za grijehe naše. Oni gospodare nad našim tjelesima i nad stokom našom po svojoj volji, i tako smo mi u velikoj nevolji."
38
Na temelju svega toga sklapamo tvrd ugovor i polažemo ga pismeno. Na povelji imaju stajati imena naših knezova, Levita i svećenika. Narod se obvezuje da će unapredak točno izvršavati sve naredbe u zakonu.

(Dn 9,4-19)
4
Molio sam se Gospodu, Bogu svojemu, i priznavao: "Gospode, Bože veliki i strašni! Ti držiš zavjet milosti onima, koji te ljube i drže zapovijedi tvoje.
5
Mi smo griješili i krivo činili. Bili smo bezbožni, odmetnuli smo se i odstupili od tvojih zapovijedi i zakona.
6
Nijesmo slušali sluga tvojih, proroka, koji su govorili u tvoje ime kraljevima našim, knezovima našim i ocima našim i svemu narodu u zemlji.
7
Ti si, Gospode, pravedan, a stidno rumenilo moralo bi udariti u lice na današnji dan nas, sve ljude Judine, stanovnike jerusalemske, i sav narod izraelski, blizu i daleko po svim zemljama, kamo si ih razagnao zbog nevjernosti, koju počiniše tebi.
8
Gospode, stidno rumenilo moralo bi u lice udariti nas, kraljeve i knezove naše i oce naše, jer smo sagriješili tebi.
9
Ali je u Gospoda, Boga našega, milosrđe i oproštenje za to, što smo se odmetnuli od njega;
10
Što nijesmo slušali glasa Gospoda, Boga svojega, da hodimo po zakonima njegovim, koje nam je dao preko sluga svojih, proroka.
11
Sav je Izrael prestupao zakon tvoj, otpadao je, a da nije slušao glasa tvojega. Prokletstvo i kletva, kako stoje napisani u zakonu Mojsija, sluge Božjega, izlili su se na nas, jer smo mu sagriješili.
12
On je pustio da se na nama i na klasovima našim, koji su vladali nama, ispuni prijetnja njegova, da će nas naime udariti nesrećom velikom, kakva se nikada nije dogodila pod nebom osim u Jerusalemu.
13
Kako stoji napisano u zakonu Mojsijevu, tako se je svalila na nas sva ta nesreća. A mi nijesmo umilostivili Gospoda, Boga svojega. Nijesmo se vratili od grijeha svojih i nijesmo marili za vjernost tvoju.

14
Tako je Gospod naumio da spusti nesreću na nas; jer je Gospod, Bog naš, pravedan u svim djelima svojim, što ih čini, jer nijesmo bili slušali glasa njegova.
15
I eto, Gospode, Bože naš, koji si izveo narod svoj iz Egipta rukom jakom i stekao sebi ime do dana današnjega, mi smo sagriješili i krivo činili.
16
Odustani, Gospode, po svoj dobroti svojoj od gnjeva i jarosti svoje nad gradom svojim Jerusalemom i nad svetom gorom svojom, jer je s grijeha naših i s bezakonja otaca naših Jerusalem i narod tvoj izvrgnut ruglu sviju, koji su oko nas.
17
A sad poslušaj, Bože naš, molitvu i vapaj sluge svojega! Obasjaj licem svojim opustjelo svetište svoje zbog Gospoda!
18
Prigni, Bože moj, uho svoje i čuj! Otvori oči svoje i vidi pustoš, u kojoj se nalazimo, i grad, nad kojim je bilo prizvano ime tvoje, jer ne donosimo preda te molitvu svoju pouzdavajući se u pravedna djela svoja, nego gledajući u veliko milosrđe tvoje.
19
Gospode, usliši; Gospode, oprosti! Gospode, poslušaj i učini ne časeći zbog samoga sebe, Bože; jer se ime tvoje priziva nad ovim gladom i nad narodom tvojim!'

(Bar 1,15-3,8)
(15) Recite tada: Pravedan je Gospod, Bog naš! Ali nama treba da se danas zacrvene od stida obrazi - nama Judejcima i žiteljima jeruzalemskim, (16) našim kraljevima i knezovima, našim svećenicima i prorocima i našim ocima, (17) jer smo griješili pred Gospodom, bili mu nepokorni (18) i nismo slušali glasa Gospoda, Boga svojega, da hodimo po zapovjedima koje Gospod bijaše stavio pred nas. (19) Od dana kada je oce naše izveo iz Egipta pa do dana današnjega nepokorni smo bili Gospodu, Bogu svojem, i nismo marili da čujemo njegov glas. (20) Tada navališe na nas nevolje i prokletstva kojima se Gospod zaprijetio sluzi svome Mojsiju u dan kada je izveo oce naše iz Egipta da bi nam dao zemlju kojom teče med i mlijeko. I tako je to do danas. (21) Nismo bili poslušali glas Gospoda, Boga svojega, ni riječi njegovih preko proroka koje nam je on slao; (22) svaki je od nas hodio po nagnuću svoga opakog srca, služeći drugim bogovima i čineći što nije po volji Gospodu, Bogu našem. #2Zato je Gospod izvršio prijetnju koju je naviještao protiv nas, protiv naših sudaca koji su sudili Izraelu, protiv naših kraljeva i knezova, protiv naroda Izraelova i Judina: (2) pod čitavim nebom nije se još dogodilo ništa slično onome što se dogodilo u Jeruzalemu, prema onome što bijaše zapisano u Mojsijevu Zakonu - (3) da se jelo meso sina i kćeri. (4) Predao ih je vlasti svih kraljevstava oko nas, na porugu i prokletstvo među svim okolnim narodima kamo ih je raspršio Gospod. (5) Bijahu podjarmljeni umjesto da budu gospodari, jer - sagriješismo Gospodu, Bogu svojemu, ne poslušavši glasa njegova. (6) Da, pravedan je Gospod, Bog naš! Ali nama - nama treba da se danas zacrvene od stida obrazi, nama i ocima našim. (7) Oborila se na nas sva zla kojima nam Gospod bijaše zaprijetio. (8) Mi pak nismo umolili lice Gospodnje odvrativši se od misli svojih opakih srdaca. (9) Gospod tada uze bdjeti nad nevoljama koje je navalio na nas; jer pravedan je Gospod u svim djelima koja nam je naložio, (10) ali mi nismo slušali njegova glasa niti smo hodili po zapovijedima koje je Gospod pred nas stavio.
Molitva za smilovanje

(11) A sada, Gospode, Bože Izraelov, koji si snažnom rukom izveo narod svoj iz Egipta znamenjima i čudesima, velikom snagom i ispruženom desnicom, proslavivši tako ime svoje do dana današnjega: (12) mi smo sagriješili, bezbožni smo bili i nepravedni pred svim tvojim zapovijedima, Gospode, Bože naš! (13) Neka se odvrati gnjev tvoj od nas, jer smo samo malen ostatak među narodima kamo si nas raspršio. (14) Usliši, Gospode, molitvu našu i vapaj: izbavi nas poradi sebe i

udijeli nam milost svoju, pred licem onih koji su nas u sužanjstvo odveli, (15) da sva zemlja zna da si ti Gospod, Bog naš, jer Izrael i njegov rod nosi tvoje ime. (16) Obazri se, Gospode, iz svetoga svoga prebivališta i svrni misao na nas, prikloni uho i poslušaj, (17) otvori oči i pogledaj: tÓa mrtvi u podzemnom svijetu - kojima je iz utrobe oduzet dah - ne, oni više ne kazuju slave i pravednosti Gospodnje; (18) samo duša ojađena, koja hodi pognuto i iznemoglo, ugaslih očiju, duša pregladnjela, Gospode, iskazuje tvoju slavu i pravednost! (19) O Gospode, Bože naš! Ne upravljamo svoje prošnje tvome licu zbog zasluga svojih otaca i svojih kraljeva; (20) nego jer si ti poslao na nas gnjev svoj i srdžbu svoju, kako si bio navijestio po prorocima, slugama svojim, ovim riječima: (21) "Ovako govori Gospod: Prignite šiju i služite kralju babilonskom, da ostanete u zemlji koju sam dao ocima vašim. (22) Ne poslušate li nalog Gospodnji da služite kralju babilonskom, (23) učinit ću da iz gradova judejskih i s trgova jeruzalemskih nestane pjesme radosti i pjesme veselja, pjesme zaručnika i pjesme zaručnice, i sva će zemlja postati pustoš bez stanovnika." (24) Ali mi nismo poslušali glasa tvog da služimo kralju babilonskom, i ti si tada izvršio prijetnje koje si navijestio po prorocima, slugama svojim, da će kosti kraljeva naših i kosti naših otaca biti izbačene iz svog počivališta. (25) I doista, one bjehu izbačene na žegu dana i studen noći. I umiralo se u strašnim mukama od kuge, gladi i mača. (26) A od kuće koja nosi Ime tvoje učinio si ono što je ona danas, zbog zloće kuće Izraelove i kuće Judine. (27) Pa ipak, Gospode, Bože naš, postupio si s nama po svoj svojoj dobroti i prevelikoj blagosti, (28) kako si obećao po sluzi svome Mojsiju onoga dana kada si mu zapovjedio da napiše Zakon tvoj za sinove Izraela ovim riječima: (29) "Ako ne poslušate glasa mog, ovo veliko i bezbrojno mnoštvo zacijelo će se smanjiti među narodima kamo ću ih raspršiti; (30) a znam, taj narod tvrde šije neće poslušati. Ali u zemlji svog sužanjstva oni će se opametiti (31) i spoznati da sam ja Gospod, Bog njihov. I dat ću im srce i uši da čuju. (32) Oni će me hvaliti u zemlji svog izgnanstva i spominjat će se moga imena; obratit će se, i smekšat će im se tvrda šija, (33) i odvratit će se od opakih svojih djela, jer sjetit će se sudbine otaca svojih kad su griješili Gospodu. (34) Tada ću ih dovesti natrag u zemlju koju sam obećao zaklevši se njihovim ocima Abrahamu, Izaku i Jakovu, da gospodare njome. I umnožit ću ih, i oni se više neće smanjivati. (35) I uspostavit ću s njima vječni Savez: ja ću biti njihov Bog, a oni će biti moj narod. I neću više izgoniti svog naroda Izraela iz zemlje koju sam im dao."
#3Svevladaru Gospode, Bože Izraelov, tebi viče duša tjeskobna, duh uznemiren: (2) Čuj, Gospode, i smiluj se jer smo sagriješili pred tobom. (3) Ti vladaš vječito, a mi propadamo bez prestanka. (4) Gospode svemogući, Bože Izraelov, čuj dakle molitvu samrtnika Izraelovih, sinova onih koji su protiv tebe sagriješili, koji nisu slušali glasa Gospoda, Boga svojega, pa zato navališe na nas nevolje. (5) Ne spominji se opačina naših otaca, već se spomeni u ovo vrijeme ruke svoje i Imena svoga. (6) Da, ti si Gospod, Bog naš, i mi te hoćemo slaviti, Gospode. (7) Ta zato si nam u srce usadio strah svoj da bismo zazvali Ime tvoje i da bismo te proslavili u izgnanstvu uklonivši iz srca svu zloću naših otaca, koji su sagriješili pred tobom. (8) Evo nas još danas u ovom izgnanstvu kamo si nas raspršio na užas, prokletstvo i pokaranje zbog svih opačina naših.
(Velika Biblijska konkordancija, internetsko izdanje,
http://www.intratext.com/IXT/SCR0002/_P1.HTM -napomena Milan Kušnjačić)

Kolektivne tužaljke u psalmima građene su prema tom obrascu (Ps 79, 106)

(Ps 79)

1
Bože, narodi prodriješe u baštinu tvoju, oskvrniše sveti hram tvoj, pretvoriše Jerusalem u ruševine.
2
Trupla sluga tvojih pobacaše pticama nebeskim da ih jedu, tjelesa pobožnika tvojih zvijerima zemaljskim.
3

Proliše krv njihovu kao vodu oko Jerusalema, i nije bilo tko da ih ukopa.
4
Postadosmo podsmijeh susjedima svojim, rug i prezir okolini svojoj.
5
Dokle ćeš se još, Gospode, jednako gnjeviti, dokle će revnost tvoja gorjeti kao oganj?
6
Izlij gnjev soj na narode, koji te neće da poznaju, na kraljevstva, koja ne poštuju imena tvojega!
7
Jer izjedoše Jakova i prebivalište njegovo opustiše.
8
Ne nosi za nama zlodjela otaca; milosrđe tvoje neka nam brzo dođe u susret, jer postadosmo veoma nevoljni!
9
Pomozi nam, Bože, spasitelju naš, zbog časti imena svojega! Oslobodi nas i oprosti nam grijehe naše zbog imena svojega!
10
Zašto da se rugaju neznabošci: "Gdje je Bog njihov?" Neka se pokaže na neznabošcima pred očima našim, kako osvećuješ krv sluga svojih, koju proliše!
11
Neka prodre do tebe uzdisanje sužanja; snagom mišice svoje otkupi osuđene na smrt!
12
Tako plati sedmerostruko u njedra susjedima našim psovanje, kojim te grdiše, Svemogući!
13
A mi, narod tvoj, ovce stada tvojega, mi ćemo ti zahvaljivati dovijeka, tvoju ćemo slavu navješćivati u sva vremena.

(Ps 106)
1
Aleluja! Hvalite Gospoda jer je dobar; jest, vječno traje milosrđe njegovo.
2
Tko može opisati velika djela Gospodnja, iskazati svu slavu njegovu?
3
Blagoslovljeni su oni, koji su se tvrdo drže pravde i tvore pravo svagda!
4
Spomeni me se, Gospode, po milosti k narodu svojemu, po svome djelu spasenja pohodi i mene!
5
Da mognem još doživjeti sreću izabranika tvojih, veseliti se u veselju naroda tvojega i hvaliti se još s tvojima.
6
Griješili smo s ocima svojim, činili smo zlodjela i počinjali bezakonje.
7
Već oci naši u Egiptu, oni nijesu pazili na čudesa tvoja, nije su se spominjali velikih milosti tvojih i bunili su se na moru, na Crvenome moru.
8
A on im pomože zbog imena svojega, da očituje jakost svoju.
9
Zaprijeti Crvenom moru, i presahnu, i provede ih preko morske dubine kao preko pustinje.
10
Tako ih spasi od ruke mrzitelja, izbavi ih iz sile neprijatelja.
11

Pokri voda tlačitelje njihove, ni jedan od njih ne ostade.
12
Tada napokon povjerovaše riječima njegovim i zapjevaše slavu njegovu.
13
Ali brzo zaboraviše, što je učinio; odluku njegovu nijesu čekali nikada.
14
Polakomiše se u pustinji, stadoše kušati Boga u pustoj zemlji.
15
I on im ispuni želju njihovu, ali tada posla na njih sušicu.
16
I pobuniše se u taboru proti Mojsiju i proti Aronu, koji je bio posvećen Gospodu.
17
Zemlja se rastvori, proguta Datana i zatrpa mnoštvo Abiramovo.
18
Posred njih buknu oganj, i plamen izgara bezbožnike.
19
Načiniše sebi tele na Horebu i pred livenim likom baciše se na zemlju:
20
Zamijeniše velikoga Boga svojega za lik vola, koji jede travu.
21
Zaboraviše spasitelja Boga svojega, koji učini sjajna djela u Egiptu,
22
Čudesa u zemlji Kamovoj, onda strahote na Crvenome moru.
23
Već pomisli da ih uništi, tada stupi njegov izabranik Mojsije pred njega kao
posrednik, da odvrati jarost njegovu, te ih ne uništi.
24
Žarko žuđenu zemlju pogrdiše i ne pouzdaše se u riječi njegove.
25
Uzeše mrmljati u šatorima i svojim i ne htjedoše više slušati zapovijed Gospodnju.
26
Tada on podiže ruku svoj na njih, da ih pobije u pustinji
27
l da preda pleme njihovo neznabošcima i rasprši ih po zemljama.
28
Tada se oni posvetiše Baal−Peoru, i jeli su žrtve mrtvačke.
29
Tako razdražiše Gospoda djelima svojim; tada u njih udari kuga.
30
Ali ustade Finehas i održa sud, i tako prestade pomor.
31
Njemu se to primi u zaslugu kroz sve naraštaje na vijeke.
32
Na vodi svađe opet ga razdražiše; tada morade Mojsije trpjeti zbog njih,
33
Ser mu ogorčiše dušu, i pogriješi ustima svojim.
34
Ne istrijebiše naroda, kako im je Gospod zapovjedio.
35
Nego se pomiješaše s neznabošcima i primiše djela njihova

36
 I stadoše služiti idolima njihovim; a oni su bili na propast.
37
 Prinosili su sinove svoje i kćeri svoje kao žrtvu đavolima.
38
 I prolijevali su nevinu krv, krv sinova svojih i kćeri svojih, koje bi prinosili za žrtvu idolima kanaanskim; tako se oskvrni zemlja krvnim djelima njihovim.
39
 I postadoše nečisti djelima svojim i posve nevjerni postupanjem svojim.
40
 Tada se veoma razgnjevi Gospod na narod svoj, i omrznu mu baština njegova.
41
 Predade ih u ruke neznabošcima, i mrzitelji njihovi vladali su nad njima.
42
 Tlačili su ih neprijatelji njihovi, i bili su pokoreni pod vlast njihovu.
43
 Mnogo ih je puta izbavljao, ali njihovo srce ostade ipak uporno; propadali su zbog zlodjela svojih.
44
 Onda on pogleda opet na nevolju njihovu, kad je čuo glasnu tužnjavu njihovu.
45
 Spomenu se zavjeta svojega s njima i bi mu žao u velikoj dobroti njegovoj,
46
 Učini, te nađoše opet milosrđe kod svih tlačitelja svojih.
115947
 Pomozi nam, Gospode, Bože naš, i pokupi nas iz neznabožaca, da mognemo slaviti sveto ime tvoje, da se dičimo slavom tvojom!
48
 Neka je blagoslovljen Gospod, Bog Izraelov, odvijeka dovijeka! I sav narod neka kaže: Amen! Aleluja!

a još je češći podsjećaj na prošle nepokornosti (usp. Ps 95,8-11).

(Ps 95,8-11)
8
 Nemojte da otvrdne srce vaše kao u Meribi, kao u pustinji u dan Mase!
9
 Gdje me oci vaši iskušaše i ispitaše, a vidješe ipak djela moja.
10
 četrdeset godina bilo m je mučno pred tim rodom, i rekoh: "Oni su narod, kojemu tumara srce; jer ne paze na putove moje."
11
 Zato se zakleh pun gnjeva: "Neće unići u mjesto pokoja mojega!"

Osjeća se da je Izrael stalno napet u naporu dubokog, uvijek obnavljanog obraćenja. To je doba kad se uvelike šire i bogoslužja pomirenja - toliko salijeću Izrael misli na grijeh (Lev 4-5; 16).

(Lev 4-5)
1
 Još zapovjedi Gospod Mojsiju:

2
"Kaži sinovima Izraelovim ovu odredbu: Ako se netko nehotice ogriješi o kojugod zapovijed Gospodnju i nešto učini, to je zabranjeno, onda valjaju ovi propisi:
3
Ako svećenik pomazani učini grijeh, po kojemu krivnja pada i na narod, to on ima žrtvovati Gospodu za grijeh, što ga je učinio, junca bez pogrješke kao žrtvu za grijeh.
4
Neka on dovede junca na ulaz u Šator sastanka pred Gospoda, neka položi ruku svoju Juncu na glavu i zakolje junca pred Gospodom.
5
Onda neka uzme svećenik pomazani nešto od krvi junčeve i unese je u Šator sastanka.
6
Svećenik neka umoči prst svoj u krv i neka nešto od krvi sedam puta poškropi pred Gospoda prema zavjesi Svetišta.
7
Onda neka svećenik namaže nešto od krvi na rogove žrtveniku s mirisnim kadom, što stoji pred Gospodom u Šatoru sastanka. Svu ostalu krv junčevu neka izlije na podnožje žrtveniku za žrtve paljenice, što stoji na ulazu u Šator sastanka.
8
Sve salo junca, što ga žrtvuje za grijeh, neka izvadi iz njega, salo, što pokriva drob, i sve salo na drobu;
9
Obadva bubrega sa salom, što je na slabinama, i mrežicu na jetrima; s bubrezima neka to izvadi;
10
Onako kako se vadi iz govečeta za žrtvu mirotvornu. Onda, neka to spali svećenik na žrtveniku za žrtve paljenice.
11
Ali kožu junčevu i sve meso njegovo s glavom i nogama, drob njegov i crijevni sadržaj njegov,
12
Dakle svega junca neka iznese van pred tabor na koje čisto mjesto, tamo, gdje se istresa pepeo. Tada neka ga spali na hrpi drva; na mjestu, gdje se istresa pepeo, neka se spali.
13
Ako li bi sva zajednica sinova Izraelovih nehotice sagriješila, a da ne bi bila tomu svjesna, pa bi prestupila kojugod zabranu Gospodnju i tako upala u krivnju;
14
Onda zajednica, kad se dozna za grijeh, što ga je učinila, ima prinijeti junca kao žrtvu za grijeh i dovesti ga pred Šator sastanka.
15
Starješine zajednice imaju pred Gospodom položiti juncu na glavu ruke svoje, i jedan neka zakolje junca pred Gospodom.
16
Potom neka svećenik posvećeni unese nešto od krvi junčeve u Šator sastanka.
17
Svećenik neka umoči prst svoj u krv i neka nešto od krvi sedam puta poškropi pred Gospoda, prema zavjesi.
18
Onda neka svećenik namaže nešto od krvi na rogove žrtveniku, što stoji pred Gospodom u Šatoru sastanka. Svu ostalu krv neka izlije na podnožje žrtveniku za žrtve paljenice, što stoji na ulazu u Šator sastanka.

19
Tada neka sve salo izvadi iz njega i spali na žrtveniku.
20
Neka tada čini s juncem onako, kako je činio s juncem kod žrtve za grijeh – ako ima činiti s njim. Kad im svećenik tako pribavi pomirenje, bit će im oprošteno.
21
Ali junca neka iznese van pred tabor i neka ga spali onako, kako je spalio tek spomenutog junca. To je žrtva za grijeh zajednice.
22
Sagriješi li poglavar, što nehotice prestupi kojugod zabranu Gospoda, Boga svojega, i tako padne u krivnju,
23
Onda neka donese, kad dozna za prijestup, što ga je skrivio, kao prinos jarca, bez pogrješke.
24
Neka položi ruku svoju jarcu na glavu i neka ga zakolje ondje, gdje se pred Gospodom kolju životinje za žrtve paljenice. Tako je to žrtva za grijeh.
25
Svećenik neka uzme prstom svojim nešto od krvi žrtve za grijeh i neka pomaže na rogove žrtveniku za žrtve paljenice, a ostalu krv neka izlije na podnožje žrtveniku za žrtve paljenice.
26
Sve salo neka spali na žrtveniku kao salo žrtve mirotvorne. Kad mu svećenik tako pribavi pomirenje za prijestup njegov, bit će mu oprošteno.
27
Ako li netko iz običnog naroda sagriješi nehotice, što prestupi kojugod zabranu Gospodnju, i tako skrivi,
28
Onda neka donese, čim dozna za prijestup, što ga je skrivio, i kao prinos kozu bez pogrješke za učinjenu pogrješku.
29
Neka položi ruku svoju na glavu žrtvi za grijeh i neka zakolje žrtvu za grijeh na mjestu određenom za žrtvu paljenicu.
30
Svećenik neka uzme prstom nešto od krvi i neka pomaže na rogove žrtveniku za žrtve paljenice i neka izlije ostalu krv na podnožje žrtveniku.
31
Sve salo neka izvadi, kao što se vadi salo kod žrtve mirotvorne; onda neka to svećenik spali na žrtveniku na ugodni miris Gospodu. Kad mu svećenik tako pribavi pomirenje, bit će mu oprošteno.
32
Ako hoće kao prinos da prinese ovcu kao žrtvu za grijeh, neka žrtvuje žensku, bez pogrješke životinju.
33
Neka položi ruku na glavu žrtvi za grijeh i neka je zakolje kao žrtvu za grijeh ondje, gdje se kolje žrtva paljenica.
34
Svećenik neka uzme prstom nešto od krvi žrtve za grijeh i neka namaže na rogove žrtveniku za žrtve paljenice. Ostalu krv neka izlije na podnožje žrtveniku.
35
Sve salo neka izvadi, kao što se vadi salo ovce kod žrtve mirotvorne. Svećenik neka to onda spali na žrtveniku nad ognjenim žrtvama Gospodnjim. Kad mu svećenik tako pribavi pomirenje za učinjeni prijestup, bit će mu oprošteno."

Lev. Zakonik, glava 5
1
"Ako netko sagriješi time, da čuje poziv na svjedočenje i mogao bi da bude svjedok, jer je sam vidio ili je inače saznao, pa ipak ne prijavi, krivnju nosi na sebi.
2
Ili ako se netko dotakne nečega nečista, strvine od nečiste zvijeri ili strvine od nečiste kućne životinje, ili strvine od nečiste životinje, što gmiže, a da tomu nije svijestan, nečist je i kriv je.
3
Ili ako se dotakne nečistoće čovječje, bilo kakvagod nečistoća, kojom se može onečistiti, a da tomu nije svijestan, kriv je, kad to sazna.
4
Ili ako se netko zaklinje nepromišljeno, da će učiniti dobro ili zlo, pa bilo kojagod stvar, za koju se zaklinje nepromišljeno, a da tomu nije svijestan, kad to sazna, kriv je za svaku od tih riječi.
5
Ako bude dakle kriv za koju od tih stvari, neka prizna, u čemu je pogriješio.
6
I neka tada dovede Gospodu prinosnicu za prijestup, što ga je učinio, žensko od sitne stoke, ovcu ili kozu, kao žrtvu za grijeh. Svećenik neka mu tim pribavi pomirenje za prijestup njegov.
7
Ako li ne bi bio u stanju prinijeti jedan komad od sitne stoke, neka prinese Gospodu za prijestup svoj dvije grlice ili dva golubića, jedno kao žrtvu za grijeh, drugo kao žrtvu paljenicu.
8
Neka donese to svećeniku, a on neka najprije žrtvuje ono, što je određeno za grijeh. Neka mu zakrene glavom kod šije tako, da je posve ne otrgne.
9
Neka onda poškropi krvlju od žrtve za grijeh stranu žrtvenika, a ostala krv neka se iscijedi na podnožju žrtvenika. To je žrtva za grijeh.
10
Drugo neka onako, kako se pristoji, prinese kao žrtvu paljenicu. Kad mu tako svećenik pribavi pomirenje za prijestup, što ga je počinio, bit će mu oprošteno.
11
Ako li ne bi bio u stanju prinijeti dvije grlice ili dva golubića, neka prinese svoj prinos za prijestup svoj desetinu efe bijeloga brašna kao žrtvu za grijeh. Neka na nju ne izlijeva ulja i ne meće kada, jer to je žrtva za grijeh.
12
Neka to donese svećeniku, a svećenik neka uzme od toga punu šaku kao mirisni dio njezin i neka spali na žrtveniku nad ognjenim žrtvama Gospodnjim. Tako je to žrtva za grijeh.
13
Kad mu je tako svećenik pribavio pomirenje za prijestup, što ga je u čemugod od ovoga učinio, bit će mu oprošteno. To ima da pripadne svećeniku kao prinos."
14
Još zapovjedi Gospod Mojsiju:
15
"Ako netko pronevjeri nešto i nepromišljeno se ogriješi o stvari, što su posvećene Gospodu, neka prinese Gospodu žrtvu za grijeh od sitne stoke ovna bez pogrješke, koji po procjeni tvojoj vrijedi najmanje dva šekela srebra po težini Svetišta.
16
Iznos, za koji je oštetio Svetište, ima nadoknaditi i još peti dio iznosa priložiti i predati svećeniku. Kad mu je svećenik prinesenim ovnom na žrtvu za prijestup pribavio pomirenje, bit će mu

oprošteno.
17
Ako se netko ogriješi i učini što zabranjuju zapovijedi Gospodnje, a da tomu nije svijestan, kriv je i nosi na sebi zlodjela.
18
I neka donese svećeniku od sitne stoke ovna bez pogrješke po procjeni tvojoj kao žrtvu za prijestup. Kad mu onda svećenik zbog prijestupa, što ga je počinio, a da nije znao, pribavi pomirenje, bit će mu oprošteno.
19
To je žrtva za prijestup; on se je ogriješio o Gospoda."

(Lev 16)
1
Još je govorio Gospod s Mojsijem nakon obojice sinova Aronovih, koji moradoše umrijeti,
2
Kad su bili stupili pred Gospoda. Gospod zapovjedi Mojsiju: "Kaži svojemu bratu Aronu, da ne smije u svako doba unići u Svetište iza zavjese, pred pomirilište ozgo na kovčegu, inače da mora umrijeti. Jer se nad pomirilištem javljam u oblaku.
3
Samo tada smije Aron unići u Svetište, kad dolazi s juncem kao žrtvom za grijeh i s ovnom kao žrtvom paljenicom.
4
On mora nositi svetu košulju lanenu, gaće lanene moraju pokrivati gob tijelo, pojasom lanenim mora biti opasan i kapu lanenu mora metnuti na glavu. To je ruho sveto, što ga mora obući, pošto se okupa.
5
Od zajednice sinova Izraelovih ima uzeti sebi dva jarca kao žrtvu za grijeh i jednoga ovna za žrtvu paljenicu.
6
Onda ima Aron donijeti junca, što je određen za žrtvu radi grijeha, i pribaviti sebi i kući svojoj s pomirenje.
7
Nato ima uzeti obadva jarca i staviti ih pred Gospoda na ulaz u Šator sastanka.
8
Aron ima baciti ždrijeb na obadva jarca, jedan ždrijeb za Gospoda, drugi za Azazela.
9
Onda ima Aron donijeti jarca, na kojega je pao ždrijeb za Gospoda, i pripraviti ga kao žrtvu za grijeh.
10
A jarca, na kojega je pao ždrijeb za Azazela, ima staviti živa pred Gospoda, da na njemu vrši pomirenje i da ga pošalje za Azazela u pustinju.
11
Aron dakle ima donijeti junca, što je određen za njega kao žrtva za grijeh i sebi i kući svojoj pribaviti pomirenje tim, da zakolje junca, što je određen za njega kao žrtva
za grijeh.
12
Tada ima uzeti kadionicu punu žeravice sa žrtvenika pred Gospodom i dvije pregršti pune sitno istucanoga mirisnog kada i odnijeti ga iza zavjese.
13
Tada ima metnuti kad na oganj pred Gospodom, da oblak od kada zakloni pomirilište na kovčegu

zakona i da on ne umre.
14
Nato neka uzme nešto od krvi junčeve i neka poškropi prstom svojim prednju stranu pomirilišta; pred pomirilište neka poškropi sedam puta krvlju prstom svojim.
15
Tada neka zakolje jarca, Što je određen za narod kao žrtva za grijeh i neka odnese krv njegovu iza zavjese i neka učini s krvlju hto onako, kao što je učinio s krvlju junčevom; neka poškropi pomirilište i pred pomirilište.
16
I tako očisti Svetište od nečistoća sinova Izraelovih i od svih prijestupa, što su ih počinili. Isto tako neka učini i sa Šatorom sastanka, što se nalazi kod njih usred nečistoća njihovih.
17
A nitko ne smije biti nazočan u Šatoru sastanka, kad on uđe u njega da izvrši u Svetištu čin pomirenja, dok ne izađe i ne pribavi pomirenje sebi i kući svojoj i cijeloj zajednici Izraelovoj.
18
Potom neka izađe van na žrtvenik, što stoji pred Gospodom, pa neka izvrši i na njemu pomirenje tim, da uzme neŠto od krvi junčeve i od krvi jarčeve i da je unaokolo namaže na rogove žrtveniku.
19
Tada neka sedam puta poškropi žrtvenik prstom svojim s nešto krvi i tako ga očisti i posveti ga od nečistoća sinova Izraelovih.
20
Kad je tako svršio pomirenje Svetišta i Šatora sastanka i žrtvenika, tada ima dovesti jarca živoga.
21
Aron neka položi obje ruke svoje na glavu jarcu živomu i neka prizna nad njim sva zlodjela sinova Izraelovih i sve prijestupe, što ih počiniše. On neka ih navali na glavu jarcu i neka ga po čovjeku, koji stoji spreman, dadne odnijeti u pustinju.
22
Tako ima jarac odnijeti sa sobom sva zlodjela njihova u zabitni kraj. U pustinji neka se tada pusti jarac.
23
Nato ima Aron unići u Šator sastanka i skinuti sa sebe haljine lanene, što ih je bio obukao, kad je stupao u Svetište, i tamo ih položiti.
24
On se ima okupati na svetom mjestu, obući haljine svoje, opet izaći i prirediti žrtvu paljenicu za sebe i žrtvu paljenicu za narod i tim sebi i narodu pribaviti pomirenje.
25
Salo žrtve za grijeh neka spali na žrtveniku.
26
A čovjek, koji je odnio jarca van za Azazela, mora oprati haljine svoje i okupati se, onda smije opet doći u tabor.
27
Junca žrtve za grijeh i jarca žrtve za grijeh, od kojih je krv bila unesena, da se izvrši u Svetištu čin pomirenja, ima se odnijeti van pred tabor i kojemu njihove, meso njihovo i sadržaj utrobe njihove ima se spaliti.
28
Onaj, koji ih je spalio, mora oprati haljine svoje i okupati se, onda smije opet doći u tabor.
29
Ovaj zakon ima za vas vječitu valjanost. U sedmom mjesecu, deseti dan mjeseca, imate postiti i nikakav posao raditi, ni domaći ni stranac, koji boravi kod vas.
30

Jer u taj dan pribavlja se za vas pomirenje, da budete očišćeni; od svih grijeha svojih imate biti očišćeni pred Gospodom.
31
Dan potpunoga odmora ima biti za vas, i imate postiti po naredbi, što vrijedi zauvijek.
32
A pomirenje ima da izvrši svećenik, koji je bio pomazan i posvećen, da vrši službe svećeničke mjesto oca svojega. I on ima obući haljine lanene, ruho sveto;
33
I očistiti Presveto. Isto tako ima on očistiti Šator sastanka i žrtvenik i svećenicima i cijeloj zajednici narodnoj pribaviti pomirenje,
34
Ovaj zakon, da se ima sinovima Izraelovim jedanput u godini pribaviti pomirenje od svih grijeha njihovih, ima za vas vječitu valjanost." I on učini, kako je bio zapovjedio Gospod Mojsiju.

2. Ni na individualnom planu nije manje snažan taj napor: poslušana je, naime, Ezekielova pouka. Psalmi bolesnika i progonjenih više puta prelaze u priznavanje grijeha (Ps 6,2; 32; 38; 103,3 sl; 143,1 sl)

(Ps 6,1)
1
Gospode, nemoj me pokarati u srdžbi svojoj, niti me kazniti u gnjevu svojem!

(Ps 32)
1
Blagoslovljen je onaj, kojemu je oproštena opačina, kojemu je grijeh skriven!
2
Blagoslovljen je čovjek, kojemu Gospod ne uračunava krivnje zlodjela, i u čijem srcu nema prijevare!
3
Kad sam šutio, klonuše kosti moje; jecao sam cijeli dan.
4
Jer dan i noć ležala je teško na meni ruka tvoja: kao na ljetnoj žegi otvrdnu sok života mojega.
5
Tada priznadoh tebi grijeh svoj i krivnju zlodjela svojih ne zatajih; rekoh: "Priznat ću Gospodu nepravdu svoju!" Tada si oprostio krivnju grijeha mojega.
6
Zato neka se moli tebi svaki pobožni u vrijeme, kad je još naći milost! Nadođe li tada potop voda: neće ga stisnuti.
7
Ti si zaklon moj, čuvaš me od tjeskobe; okružit ćeš me radošću spasenja.
8
"Poučit ću te, pokazat ću ti put, kojim da ideš; svjetovat ću te, upravit ću na te oko svoje."
9
Nemoj ipak biti kao konj, kao mazga bez razuma: prkos njihov moraš slomiti vođicama i uzdom, inače ne ide za tobom.
10
Mnoge muke stignu zlikovca, a tko se uzda u Gospoda, toga on okruži ljubavlju.
11
Radujte se u Gospodu i kličite, pravednici! Kličite svi, koji ste čestita srca!

(Ps 38)
1
Gospode, nemoj me karati u gnjevu svojem, niti kazniti u jarosti svojoj!
2
Jer strijele se tvoje zabadaju u me, i ruka je tvoja na meni oteščala.
3
Ništa nema zdrava na tijelu mojem od gnjeva tvojega, nema mira u kostima mojim od grijeha mojih.
4
Jer krivnja moja izađe vrh glave moje, kao teško breme pritiskuje me.
5
Gnjiju i trunu rane moje od bezumlja mojega.
6
Zgrčio sam se i pogurio se posve, povazdan idem žalostan.
7
Bokovi su moji puni upale, i nema zdrava mjesta na tijelu mojem.
8
Nemoćan sam i slomljen posve, vičem od muke nutarnje.
9
Svemogući, znaš za sve želje moje; uzdisanje moje nije od tebe skriveno.
10
Srce mi jako udara, ostavlja me snaga moja, ni vida očinjega nije više u mene.
11
Moji mili i prijatelji bježe od muke moje, i rođaci se moji drže daleko.
12
Koji mi rade o glavi, namještaju mi zamke; koji traže nesreću moju, snuju propast, povazdan misle o prijevari.
13
A ja sam kao gluh i ne čujem, kao nijem ne otvaram usta svojih.
14
Ja sam kao jedan, koji ništa ne čuje, u čijim ustima nema protivljenja.
15
Jer se ufam u tebe, Gospode! Svemogući Bože, ti mi moraš odvratiti!
16
Jer se bojim, da bi se htjeli radovati nada mnom, razmetati se nada mnom, samo ako posrne noga moja.
17
Jer sam već blizu propasti, i bol je moja preda mnom svagda.
18
Jer krivnju svoju moram priznat; zbog grijeha svojega pun sam žalosti.
19
A koji se bez razloga okreću na me, jaki su; koji mrze na me bez povoda, brojni su,
20
Koji mi vraćaju zlo za dobro, udaraju na me, gdje sam htio samo dobro.
21
Ne ostavljaj me, Gospode, Bože moj, ne udaljuj se od mene!
22
Brzo mi dođi u pomoć, Svemogući, spasitelju moj!

(Ps 103,3 sl)

3
On je, koji ti oprašta za sva zlodjela, koji ozdravlja sve bolesti tvoje,
4
Koji čuva od propasti život i tvoj, koji te kruni milošću i milosrđem,

(Ps 143,1 sl)
1
Gospode, usliši molitvu moju, čuj moljenje moje zbog vjernosti svoje i usliši me, jer si pravedan!
2
Ne idi na sud sa slugama svojim; jer nitko živ nije pravedan pred tobom!

i pjesnik Joba pokazuje vrlo dubok osjećaj za čovjekovu korjenitu nečistoću (Job 9,30 sl; 14,4).

(Job 9,30 sl; 14,4)
30
I da se operem snijegom i da ruke oribam lugom,
31
Ti bi me ipak zamočio u jamu, te bi mi se gadila sama moja haljina.
4
Kako bi mogao iz kruga nečistih doći čist? Nitko!

Najsavršeniji izraz tih osjećaja jest Miserere (Ps 51), u kojem sva proročka nauka o obraćenju prelazi u molitvu, u okviru razgovora s Bogom (usp. r. 6): priznanje prijestupa (r. 5 sl), molba za nutarnje očišćenje (r. 3 sl. 9), zazivanje milosti koja jedina može izmijeniti srce (r. 12 sl), usmjeravanje prema revnu životu (r. 15-19).

(Ps 51)
1
Smiluj mi se, Bože, po milosrđu svojem; po velikom milosrđu svojem uništi grijehe moje!
2
Posve me operi od zlodjela mojih, od grijeha mojega očisti me!
3
Jer ja znam zločin svoj, krivnja moja vazda mi je pred očima.
4
Tebi, tebi samo sagriješih, što je pred tobom bilo zlo, to učinih, tako da se ti pokazuješ prave dan u presudi svojoj, čist stojiš u sudu svojem.
5
Jer gle, rođen sam u grijehu, u krivnji me je već začela mati moja.
6
Gle, ti tražiš čistoću srca: udijeli nutrini mojoj mudrost!
7
Poškropi me hisopom da se očistim; operi me i bit ću biti bjelji od snijega.
8
Daj mi da okušam radost i veselje, da se obraduje tijelo moje, što ga biješ!
9
Zastri lice svoje od grijeha mojih i uništi sva zlodjela moja!
10
Srce čisto stvori mi, Bože, duh pravi obnovi u meni!
11

Ne odbacuj me od lica svojega, svetoga Duha svojega ne uzimaj od mene!
12
Daj da ponovno iskusim radost spasenja tvojega; daj me okrijepi u duhu dobrovoljnom!
13
Tada ću pokazati bezbožnicima putove tvoje, da se grješnici obrate k tebi.
14
Izbavi me od krvi, Bože, Bože spasenja mojega! Tada će jezik moj glasno slaviti milost tvoju.
15
Gospode, otvori usne moje, i usta će moja navješćivati hvalu tvoju!
16
Žrtava klanica nijesi mogao; htjedoh ti ih dati; žrtve paljenice tebi se ne mile.
17
Žrtva, što se dopada Bogu, skrušen je duh, srce skrušeno i poniženo, Bože, to ti ne prezireš nikada.
18
Čini dobro na Sionu u naklonosti svojoj i podigni zidove Jerusalema!
19
Onda ćeš imati radost na pravim žrtvama: na žrtvama paljenicama, čitavim žrtvama; onda će se stavljati junci na žrtvenik tvoj.

U središtu bogoslužja pokore sada je žrtva "raskajana srca" (r. 18 sl).

17
Žrtva, što se dopada Bogu, skrušen je duh, srce skrušeno i poniženo, Bože, to ti ne prezireš nikada.
18
Čini dobro na Sionu u naklonosti svojoj i podigni zidove Jerusalema!

Pripadnici kumranske sljedbe odgojeni su u školi takva teksta i baštinici su svekolike predaje koja je njemu prethodila: shvatljivo je onda što su došli na misao da se povuku u pustinju, kako bi se iskreno obratili Zakonu Božjem i "pripremili mu put". Ako na njihovu naporu i ostaje donekle biljeg legalizma, on nije odviše daleko od onoga s čime ćemo se susresti u Novom zavjetu.

NOVI ZAVJET

I. POSLJEDNJI PROROK

Na pragu Novog zavjeta proročka pouka obraćenja javlja se u svoj svojoj čistoći u propovijedanju Ivana Krstitelja, posljednjeg proroka. Luka ovako sažima njegovo poslanje:; "Mnoge će sinove Izraelove vratiti Gospodinu, Bogu njihovu" (Lk 1,16 sl; usp. Mal 2,6; 3,24).

(Lk 1,16 sl)
16
Mnoge od djece Izraelove obratit će Gospodinu, Bogu njihovu.
17
On će doći pred njim u duhu i sili Ilijinoj, da opet obrati srca otaca k djeci, nepokorne da privede k mišljenju pravednika i tako učini Gospodinu narod spreman."

(Mal 2,6)

6
U ustima njegovim bio je zakon istine, na usnama njegovim nije se našla prijevara.
U miru je i poštenju išao preda mnom i mnoge je odvratio od grijeha.

(Mal 3,24)
On će izmiriti oce sa sinovima i sinove s ocima, da ja ne moram dići da zatrem zemlju.
(Iz Biblije u prijevodu Ivana Šarića, popravljeno izdanje, 2011. napomena Milan Kušnjačić)

Njegova je poruka zgusnuta u jednoj rečenici: "Obratite se, jer je blizu kraljevstvo nebesko" (Mt 3,2).

(Mt 3,2)
2
"Obratite se; jer je blizu kraljevstvo nebesko."

Dolazak Kraljevstva otvara perspektivu nade; ali Ivan nadasve naglašava da prije mora doći Sud. Nitko ne može umaći Srdžbi koja će se očitovati u Dan Gospodnji (Mt 3,7.10.12).

(Mt 3,7.10.12)
7
Kad je on vidio i mnoge farizeje i saduceje gdje dolaze na njegovo krštenje, reče im: "Vi leglo zmijino! Tko vas je uputio, da biste mogli umaći gnjevu što dolazi?
10
Već je sjekira stavljena na korijen drveću. Svako drvo, koje ne rada dobra roda, siječe se i u oganj se baca.
12
Vijačom u ruci on će očistiti gumno svoje; skupit će pšenicu u svoju žitnicu, a pljevu će spaliti ognjem neugasivim."

Pripadnost Abrahamovu potomstvu neće značiti ništa (Mt 3,9).

(Mt 3,9)
9
Jer ne mislite da smijete govoriti: Mi imamo Abrahama sa oca, jer vam kažem: Bog može od kamenja ovoga podignuti djecu Abrahamu.

Svi ljudi moraju priznati da su grešnici, uroditi plodom dostojnim pokajanja (Mt 3,8),

(Mt 3,8)
8
Donesite dakle rod dostojan obraćenja!

moraju prihvatiti novo ponašanje, već prema svom staležu (Lk 3,10-14).

(Lk 3,10-14)
10
Tada ga upitaše ljudi: "Što da činimo?"
11
On im odgovori: "Tko ima dvoje haljine, neka da jednu onome, koji nema nijednu; i tko ima hrane, neka čini isto tako!"

12
I carinici dođoše, da ih krsti. Upitaše ga: "Učitelju, što da činimo?"
13
On im odgovori: "Ne tražite više, nego što vam je određeno!"
14
Isto tako upitaše ga vojnici: "Što da činimo?" Odgovori im: "Nikomu ne činite sile i prijevare, i budite zadovoljni svojom plaćom!

U znak tog obraćenja, Ivan dijeli krst vodom, koji mora pripraviti pokornike na krštenje ognjem i Duhom Svetim što će ga Mesija dati (Mt 3,11//).

(Mt 3,11)
11
Ja vas krstim samo vodom, da se obratite. A onaj, koji dolazi za mnom, moćniji je od mene. On će vas krstiti Duhom Svetim i ognjem.

(Iv 1,26.33)
26
Ivan im odgovori: "Ja krstim samo vodom. A među vama već stoji, koga vi ne poznate,
33
Ja ga nijesam poznavao. Ali onaj, koji me je poslao, da krstim vodom, reče mi: "Na koga vidiš da silazi Duh i nad kim da lebdi, to je onaj, koji krsti Duhom Svetim.

II. OBRAĆENJE I ULAZAK U KRALJEVSTVO BOŽJE

1. Isus se ne zadovoljava time da navješćuje približavanje kraljevstva Božjega; on ga snažno počinje ostvarivati: s njime Kraljevstvo počinje, mada ga još čekaju tajnovita ispunjenja. Ipak, poziv na obraćenje što ga Krstitelj upućuje zadržava svu svoju aktualnost: Isus ga svojim riječima ponavlja na početku svoga javnog djelovanja (Mk 1,15; Mt 4,17).

(Mk 1,15)
15
Govoreći: "Vrijeme se je ispunilo, kraljevstvo je Božje blizu Obratite se i vjeruj te u evanđelje!"

(Mt 4,17)
17
Otada počne Isus propovijedati. Njegova je vijest bila: "Obratite se; jer je blizu kraljevstvo nebesko."

On je došao zato "da pozove na obraćenje grešnika" (Lk 5,32);

(Lk 5,32)
32
Nijesam došao da zovem na pokajanje pravednike nego grješnike."

u tome je jedan od bitnih aspekata evanđelja o Kraljevstvu. S druge strane, čovjek koji je svjestan svoga grešnog stanja može se s pouzdanjem obratiti k Isusu, jer "Sin Čovječji ima vlast na zemlji opraštati grijehe" (Mt 9,6//).

(Mt 9,6)
6
Ali znajte, da Sin čovječji ima vlast na zemlji opraštati grijehe!" I tada reče uzetome: "Ustani, uzmi postelju svoju i idi kući!"

(Mk 2,3-10)
3
Donesoše mu uzetoga, kojega su nosila četvorica.
4
Ali zbog mnoštva naroda nijesu ga mogli donijeti k njemu. Zato otkriše krov nad mjestom, gdje je bio Isus, načiniše otvor i spustiše postelju s uzetom.
5
Kad vidje Isus vjeru njihovu, reče uzetomu: "Sinko, oprošteni su ti grijehi tvoji."
6
A ondje su sjedili neki književnici. Oni pomisliše u sebi: "
7
"Kako može ovaj tako govoriti? Huli na Boga. Tko može opraštati grijehe osim jedinoga Boga?"
8
Isus prozre odmah u svojemu duhu pomisli njihove i reče im: "Što mislite to u srcima svojim?
9
Što je lakše, reći uzetomu: 'Oprošteni su ti grijehi tvoji?' ili reći: 'Ustani, uzmi postelju svoju i hodi?'
10
Ali znajte, da Sin čovječji ima vlast na zemlji opraštati grijehe!"

(Lk 5,17-24)
17
Jednoga je dana učio, a sjedili su pritom farizeji i književnici, koji su bili došli iz svih sela galilejskih i judejskih i iz Jerusalema. Tada ga natjera sila Gospodnja na jedno iscjeljenje.
18
Ljudi donesoše na nosiljkama čovjeka uzeta. Kušali su da ga unesu u kuću i postave pred njega.
19
Ali zbog mnoštva naroda nijesu ga mogli unijeti. Zato se popeše na krov i kroz crepove spustiše ga s posteljom na sredinu pred Isusa.
20
Kad vidje vjeru njihovu, reče: "Čovječe, oprošteni su ti grijehi tvoji."
21
Tada su pomislili u sebi književnici i farizeji: "Tko je ovaj, što huli na Boga? Tko može opraštati grijehe osim jedinoga Boga?"
22
Isus prozre pomisli njihove i reče im: "Što mislite u srcima svojim?
23
Što je lakše reći: "Oprošteni su ti grijehi tvoji? ili reći: "Ustani i hodaj?
24
Ali znajte, da Sin čovječji ima vlast na zemlji opraštati grijehe!" I tada reče uzetome: "Zapovijedam ti, ustani, uzmi postelju svoju i idi kući!"

(Iv 5,27)
27
On mu dade i vlast, da drži sud, jer je Sin čovječji.

(Dn 7,14)
14
I dade se njemu vlast, čast i kraljevstvo. Njemu moraju služiti svi narodi, plemena i jezici. Vlast njegova trajat će vječno i neće nikada proći. Nikada neće prestati kraljevstvo njegovo.

Ali poruka obraćenja sudara se s ljudskom samodostatnošću u svim njezinim oblicima, od prilijepljenosti uz bogatstva (Mk 10,21-25)

(Mk 10,21-25)
21
Tada ga pogleda Isus ljubezno i reče mu: "Jedno ti još fali. Idi, prodaj sve, što imaš, i podaj
siromasima, i imat ćeš blago na nebu. Onda dođi, uzmi križ svoj i hajde za mnom!"
22
Na ovu riječ posta on žalostan i otide tužan odatle; jer je posjedovao mnoga dobra.
23
Isus pogleda naokolo i reče učenicima svojim: "Kako je teško bogatima ući u kraljevstvo Božje!"
24
Učenici se uplašiše od riječi njegovih. A Isus im opetova: "Djeco, kako je teško onima, koji se
uzdaju u imanje i dobro, ući u kraljevstvo Božje!
25
Lakše deva ide kroz iglene uši, negoli bogataš u kraljevstvo Božje."

pa do ohola samopouzdanja farizeja (Lk 18,9).

(Lk 18,9)
9
Nekima, koji su se puni pouzdanja u sebe držali pravednima i druge prezirali, rekoše prispodobu ovu:

Isus se diže poput "znaka Jonina" usred opaka naraštaja, koji je još manje otvoren prema Bogu nego nekoć Niniva (Lk 11,29-32//)

(Lk 11,29-32)
29
Kad se je mnoštvo naroda skupljalo, reče: "Rod je ovaj zao rod. Traži znak, ali mu se neće dati
drugi znak osim znaka Jone.
30
Kao što je naime Jona postao znak Ninivljanima, tako će i Sin čovječji biti rodu ovome.
31
Kraljica juga dignut će se na sudu s ljudima roda ovoga i osudit će ih, jer je došla s kraja svijeta,
da sluša mudrost Salomonovu, a ovdje je više nego Salomon!
32
Ninivljani dignut će se na sudu s rodom ovim i osudit će ga, jer su se obratili na propovijedanje
Jonino, a ovdje je više nego Jona!

(Mt 12,38-41)
38
Neki književnici i farizeji rekoše mu: "Učitelju, htjeli bismo vidjeti od tebe koji čudesni znak!"
39

On im reče: "Zao i preljubotvoran rod traži znak. Ali mu se neće dati drugi znak osim znaka proroka Jone.
40
Kao što je Jona bio u utrobi morske nemani tri dana i tri noći, tako će biti i Sin čovječji u krilu zemlje tri dana i tri noći.
41
Ljudi iz Ninive pojavit će se s tim rodom pred sudom i osudit će ga, jer se oni obratiše na propovijed Joninu. A ovdje je više nego Jona!

(Jon 3)
1
Opet dođe riječ Gospodnja Joni:
2
"Ustani, idi u Ninivu, grad veliki, i drži mu propovijed, koju sam ti naložio!"
3
Jona ustade i otide u Ninivu po naputku Gospodnjem. Niniva je bila nekoć grad silno velik, tri dana hoda dug.
4
Jona poče dakle ići u grad jedan dan hoda, i propovijedao je: "Još četrdeset dana, i Niniva će propasti!"
5
Ninivljani povjerovaše Bogu, oglasiše post i obukoše se, veliki i mali, u pokorničke haljine.
6
Vijest o tom doprije i do kralja u Ninivi. Tada on ustade sa svojega prijestolja, skide sa sebe svoj plašt, zamota se u pokorničku haljinu i sjede u pepeo.
7
Onda dade oglasiti u Ninivi: "Zapovijed kralja i njegovih knezova: Ljudi i životinje, goveda i ovce ne smiju okusiti ništa! Ne smiju ići na pasište i na pojište,
8
Nego se moraju – čovjek i stoka – pokriti haljinama žalosti! Neka se glasno zaziva Bog, i neka se svaki okani svojega zla puta i opakoga djela svojih ruku!
9
Možda se opet umilostivi Bog i odustane od ljutoga gnjeva svojega, tako da ipak ne izginemo."
10
Kada Bog vidje djela njihova, da se naime okaniše svojega zla puta, tada se sažali Bogu zbog nesreće, kojom im je bio zaprijetio, i ne učini je.

Stoga on podiže protiv tog naraštaja optužbu punu prijetnje: Ninivljani će ga osuditi u dan Suda (Lk 11,32);

(Lk 11,32)
32
Ninivljani dignut će se na sudu s rodom ovim i osudit će ga, jer su se obratili na propovijedanje Jonino, a ovdje je više nego Jona!

Tir i Sidon će doživjeti lakšu sudbinu nego gradovi oko Jezera (Lk 10,13 sl//).

(Lk 10,13 sl)
13
Teško tebi, Korozaine! Teško tebi Betsaido! Jer kad bi se bila u Tiru i Sidonu dogodila čudesa, što

su se dogodila u vama, davno bi već činili pokajanje u vreći i pepelu.
14
Ali Tiru i Sidonu bit će lakše na sudu nego vama.

(Mt 11,21-24)
21
"Teško tebi, Korozaine! Teško tebi, Betsaido, jer da bi se bila dogodila u Tiru i Sidonu čudesa, što su se dogodila u vama, oni bi već davno bili činili pokajanje u vreći i pepelu.
22
Ali vam kažem: "Tiru i Sidonu lakše će biti u dan suda negoli vama.
23
I ti, Kafarnaume, zar ćeš se do nebesa podići? U podzemni svijet sići ćeš, jer da bi se bila u Sodomi dogodila čudesa, što su se dogodila u tebi, stajala bi još do današnjega dana.
24
Ali vam kažem: "Zemlji Sodomi lakše će biti u dan suda negoli tebi."

Sadašnja naime okorjelost Izraela jest znak tvrdokornosti njegova srca (Mt 13,15//; usp. Iz 6,10).

(Mt 13,15)
15
Otvrdnulo je srce naroda ovoga. Uši su njegove gluhe, oči su njegove zatvorene. Očima neće da vidi, ušima neće da čuje, srcem neće da razumije, niti da se obrati, da ga iscijelim.,

(Iv 12,37-40)
37
Premda je bio tolika čudesa učinio pred njima, nijesu vjerovali u njega.
38
Tako se je imala ispuniti riječ proroka Izaije: "Gospodine, tko je vjerovao vijesti našoj? Kojemu se je otkrila ruka Gospodnja."
39
Zato nijesu mogli vjerovati, jer opet reče Izaija:
40
Zaslijepio je oči njihove i otvrdio srce njihovo, da ne vide očima i ne razumiju srcem, i da se ne obrate, da ih ne iscijelim."

(Iz 6,10)
10
Učini da otvrdne srce tome narodu! Učini gluhima uši njegove, slijepima oči njegove, da ne vidi očima svojim, da ne čuje ušima svojim, da srce njegovo ne dobije spoznaje, da se ne obrati i ne ozdravi!"

Ako okorjeli Isusovi slušatelji ne promijene svoga ponašanja, propast će (Lk 13,1-5),

(Lk 13,1-5)
1
U to vrijeme dođoše neki k Isusu i pripovjediše mu za Galilejce, kojih je krv bio Pilat prolio, dok su upravo žrtvovali.
2
On im reče Mislite li, da su ti Galilejci bili veći grješnici od svih drugih Galilejaca, jer tako

postradaše
3
Ne, kažem vam, ali ako se ne obratite, svi ćete tako izginuti.
4
Ili mislite li, da su onih osamnaest, na koje pade kula u Siloamu i pobi ih, bili više krivi od svih ostalih stanovnika Jerusalema?
5
Ne, kažem vam Ali ako se ne obratite, svi ćete tako izginuti."

poput neplodne smokve (Lk 13,6-9; usp. Mt 21,18-22//).

(Lk 13,6-9)
6
Onda im rekoše ovu prispodobu "Netko je bio zasadio smokvu u svojemu vinogradu On dođe i potraži roda na njoj, ali ga ne nađe.
7
Tada reče vinogradaru Evo, tri već godine dolazim i tražim roda na ovoj smokvi, ali ga ne nalazim. Posijeci je čemu da još zaprema tlo?
8
On mu odgovori, Gospodaru, pusti je, da još stoji ovu godinu. Okopat ću oko nje i pognojiti je.
9
Može biti da onda ubuduće urodi, inače možeš je dati posjeći."

(Mt 21,18-22)
18
Kad se je rano ujutro vraćao u grad, ogladnje.
19
Tada vidje smokvu jednu kraj puta. Dođe k njoj, ali nađe na njoj samo lišće. Tada joj reče: "Neka nikada na tebi više ne bude roda!" Odmah usahnu smokva.
20
Kad to vidješe učenici, upitaše začuđeni: "Kako je mogla smokva odmah usahnuti?"
21
Isus im odgovori: "Zaista, kažem vam: "Ako imate vjere i ne sumnjate, onda ćete ne samo učiniti, što se je dogodilo smokvi, nego ako reknete onoj gori tamo: "Digni se i baci se u more!, to će se dogoditi.
22
Sve, što zamolite pouzdano u molitvi, dobit ćete."

(Mk 11,12-14.20-24)
12
Kad drugi dan ostaviše Betaniju, ogladnje.
13
Tada vidje izdaleka smokvu s lišćem. Pođe k njoj, ne bi li možda našao što na njoj. Ali kad dođe tamo, ne nađe ništa osim lišća; jer još nije bilo vrijeme smokvama.
14
On joj doviknu: "Dovijeka neka više nitko ne jede roda od tebe!" Čuli su to učenici njegovi.
20
Ujutro prođoše pokraj one smokve i vidješe, kako se je posušila do u korijen.
21
Petar se sjeti i reče mu: "Učitelju, gle, smokva, što si je prokleo, posušila se!"

22
Isus im reče: "Imajte vjeru u Boga!
23
Zaista, kažem vam: Ako tko rekne gori ovoj: Digni se i baci se u more! i ne posumnja u srcu svojemu, nego vjeruje, da će se ispuniti riječ njegova, bit će mu to.
24
Zato vam kažem: U molitvi možete zaželjeti, bilo štogod. Vjerujte samo, da ćete primiti, i bit će vam.

3. Kad traži obraćenje, Isus ničim ne podsjeća na pokornička bogoslužja. Zazire, dapače, od suviše upadljivih znakova (Mt 6,16 sl).

(Mt 6,16 sl)
16
Kad postite, ne budite lica mrka kao licemjeri! Oni načine sebi mrk pogled, da ih vide ljudi gdje poste. Zaista kažem vam: Oni su već primili plaću svoju.
17
Kad ti postiš, namaži glavu svoju i operi lice svoje,
18
da te ne vide ljudi gdje postiš, nego samo Otac tvoj, koji je u tajnosti. Otac tvoj, koji vidi u tajnosti, platit će ti.

Važan je preokret srca, kojim se postaje kao malo dijete (Mt 18,3//).

(Mt 18,3)
3
I reče "Zaista, kažem vam: "Ako se ne obratite i ne budete kao djeca, nećete ući u kraljevstvo nebesko.

(Mk 9,33-37)
33
Dođoše u Kafarnaum. Kad su bili u kući, zapita ih: "O čemu ste putem govorili?"
34
Oni su šutjeli; jer su se bili putem prepirali među sobom o tom, tko da je među njima najveći.
35
Tada on sjede, dozva k sebi dvanaestoricu i reče im: "Tko hoće da bude prvi, taj neka bude najzadnji i svima sluga."
36
Tada uze dijete, metnu ga u sredinu među njih, zagrli ga i reče im: "
37
"Tko jedno takvo dijete primi u ime moje, mene primi; a tko primi mene, ne primi mene, nego onoga, koji me posla."

(Lk 9,46-48)
46
Dođe im misao u pamet, tko je od njih najveći.
47
Jer je Isus poznavao pomisli srdaca njihovih, uze dijete, stavi ga uza se i reče im:
48
Tko primi ovo dijete u ime moje, mene prima; a tko mene prima, prima onoga, koji me je poslao,

jer tko je najmanji među vama svima, on je velik."

Zatim stalan napor da se "najprije traži krajevstvo Božje i njegova pravednost" (Mt 6,33),

(Mt 6,33)
33
Tražite najprije kraljevstvo Božje i pravdu njegovu, i ovo će vam se sve dodati.

a to znači da se vlastiti život ured prema novom Zakonu. Sam čin obraćenja dočaran je vrlo rječitim prispodobama. On uključuje volju za moralnom promjenom, ali nadasve znači ponizan vapaj, čin pouzdanja: "Bože, smiluj se meni grešniku" (Lk 18,13).

(Lk 18,13)
13
A carinik je stajao izdaleka i nije se usudio ni očiju svojih podignuti k nebu, nego se je udarao u prsa svoja i molio se: 'Bože, milostiv budi meni grješniku!'

Obraćenje je milost kojoj uvijek prethodi Božji korak: pastir ide u potragu za izgubljenom ovcom (Lk 15,4 sl; usp. 15,8).

(Lk 15,4 sl)
4
"Ako jedan od vas ima sto i ovaca i izgubi jednu od njih, ne ostavi li devedeset i devet u pustinji i ne ide li za izgubljenom, dok je ne nađe?
5
Je li je našao, uzme je pun radosti na ramena svoja.
(Lk 15,8)
8
Ili kad koja žena ima deset drahma i od njih izgubi jednu, ne zapali li tada ona svjetiljku, ne pomete li kuću i ne traži li brižljivo, dok ne nađe drahmu?

Ljudski odaziv toj milosti konkretno se analizira u prispodobi o rasipnom sinu koja neobično ističe Očevo milosrđe (Lk 15,11-32).

(Lk 15,11-32)
11
Tada nastavi: "Jedan je čovjek imao dva sina.
12
Mlađi od njih reče ocu: 'Oče, daj mi dio od imanja, što pripada meni.' On im dakle podijeli imanje.
13
Nekoliko dana kasnije, pokupi mlađi sin sve i ode u daleku zemlju. Ondje prosu imanje svoje živeći raspušteno.
14
Kad je bio sve potrošio, nastade u onoj zemlji velika glad, i on počne stradati.
15
Tada otide i najmi se kod jednoga građanina one zemlje. Ovaj ga posla u polja svoja, da čuva svinje.
16
Rado bi bio utišao glad svoju mahunama, što su jele svinje; ali mu ih nitko nije davao.
17

Tada dođe k sebi i reče: 'Koliko najamnika u oca mojega ima, ju kruha izobilja, a ja ovdje umirem od gladi!
18
Ustat ću, poči ću k ocu svojemu i reći ću mu: "Oče, sagriješih nebu i tebi,
19
Nijesam više dostojan zvati se sin tvoj; primi me kao jednoga od svojih najamnika!'
20
Ustade dakle i otide k ocu svojemu. Već izdaleka ugleda ga otac njegov, i sažali mu se. Potrča mu u susret, pade mu oko vrata i poljubi ga.
21
A sin mu reče: 'Oče, sagriješih nebu i tebi nijesam više dostojan zvati se sin tvoj.'
22
A otac zapovjedi slugama svojim: 'Donesite brzo najbolju haljinu i obucite mu je! Podajte mu prsten na ruku i obuću na noge!
23
Onda dovedite tele ugojeno i zakoljite ga! Održat ćemo radosnu gozbu i proveselit ćemo se.
24
Jer ovaj moj sin bio je mrtav i živi opet bio je izgubljen i nađe se.' I stadoše držati radosnu gozbu.
25
Sin njegov stariji bio je upravo u polju. Kad dođe i približi se kući,raču glazbu i igru.
26
Dozva jednoga od sluga i zapita, što je to?
27
Brat je tvoj došao, odgovori mu on. I otac je tvoj dao zaklati tele ugojeno, jer ga je opet dobio zdrava.
28
Tada se on rasrdi i ne htjede da uđe. Otac njegov izađe i počne ga nagovarati.
29
A on odgovori ocu: 'Već tolike godine služim ti, i nikada još ne prestupih tvoje zapovijedi. A meni još nikada nijesi dao jareta, da bih se proveselio sa svojim prijateljima.
30
A sad, kad dođe taj tvoj sin, koji ti je imanje prosuo s bludnicama, dao si mu zaklati tele ugojeno.'
31
On mu reče: 'Sine, ti si uvijek s menom, i sve je moje tvoje.
32
A trebalo je održati radosnu gozbu i proveseliti se; jer ovaj brat tvoj bio je mrtav i živi opet; bio je izgubljen, i nađe se.'"

Jer Radosna vijest o Kraljevstvu sadrži ovo iznenađujuće otkriće: "Tako će biti veće veselje na nebu zbog jednog grešnika koji se obrati nego zbog devedeset i devet pravednika kojima ne treba obraćenja" (Lk 15,7.10).

(Lk 15,7.10)
7
Kažem vam, isto tako bit će u nebu veća radost za jednoga jedinoga grješnika, koji se obrati, negoli za devedeset i devet pravednika, koji ne trebaju obraćenja.
10
Isto tako, kažem vam, kod anđela je Božjih radost za jednoga grješnika, koji se obrati."

Osim toga, Isus iskazuje grešnicima susretljivost koja sablažnjuje farizeje (Mt 9,10-13//; Lk

15,2) ali pobuđuje obraćenja;

(Mt 9,10-13)
10
Kad je onda u njegovoj kući sjedio za stolom, dođoše mnogi carinici i grješnici i posadiše se za sto s Isusom i s učenicima njegovim.
11
Farizeji vidješe to i rekoše učenicima njegovim: "Zašto jede učitelj vaš s carinicima i grješnicima?"
12
Isus je to čuo i reče: "Ne trebaju zdravi liječnika, nego bolesni.
13
Idite i naučite se što znači: "milosrđe hoću, a ne žrtvu, jer ja nijesam došao da dozovem pravednike, nego grješnike."

(Mk 2,15-17)
15
Kad je onda u kući njegovoj sjedio za stolom, bili su i mnogi carinici i grješnici s Isusom i učenicima njegovim za stolom, jer ih je bilo mnogo, koji su pristajali uz njega.
16
I kad su književnici među farizejima vidjeli, gdje jede s grješnicima i carinicima, rekoše učenicima njegovim: "Zašto jede i pije s carinicima i grješnicima?"
17
Isus je to čuo i reče im: "Ne trebaju zdravi liječnika, nego bolesni. Nijesam došao da dozovem pravednike, nego grješnike."

(Lk 5,29-32)
29
I dade mu Levije u kući svojoj veliku gozbu. Veliko mnoštvo carinika i drugi ljudi bili su s njim za stolom.
30
Zbog toga su mrmljali farizeji i književnici. Rekoše učenicima njegovim: "Zašto s carinicima i grješnicima jedete i pijete?"
31
Isus im reče: "Ne trebaju zdravi liječnika, nego bolesni.
32
Nijesam došao da zovem na pokajanje pravednike nego grješnike."

(Lk 15,2)
2
Na to su mrmljali farizeji i književnici i govorili. "Ovaj prima grješnike i jede s njima."

a Lukino Evanđelje uživa da potanko izvješćuje o nekima od tih povrataka, npr. o povratku grešnice (Lk 7,36-50) i Zakeja (19,5-9).

(Lk 7,36-50)
36
Jedan farizej zamoli ga, da bi objedovao kod njega. Pođe u kuću farizejevu i sjede za stol.
37

U gradu je živjela žena kao grješnica. Kad doznade, da je on za stolom u kući farizejevoj, donese posudicu od alabastera s pomasti.
38
Ona se plačući postavi odostraga nogu njegovih i uze noge njegove kvasiti suzama svojim i otirati kosom glave svoje. Tada je cjelivala noge njegove i mazala ih pomašću.
39
Kad to vidje farizej, koji ga je bio pozvao, pomisli u sebi: "Kad bi ovaj bio prorok, znao bi tko i kakva je to žena, koja ga se dotiče – jedna grješnica."
40
Isus mu reče: "Simone, imam ti nešto reći." On reče: "Kaži, učitelju!"
41
Reče: "Jedan vjerovnik imao je dva dužnika. Jedan mu je bio dužan pet stotina denara, drugi pedeset.
42
Jer nijesu mogli platiti svojega duga, otpusti ga obojici. Koji će ga sad od njih više ljubiti?"
43
Simon odgovori: "Mislim onaj, kojemu je više poklonio." Isus mu reče: "Pravo si sudio."
44
Tada okrenuvši se k ženi reče Simonu: "Vidiš li ovu ženu? Dođoh u tvoju kuću, a ti mi ne dade vode za noge moje; a ona suzama svojim okvasi noge moje i kosom svojom otre.
45
Ti mi ne dade cjelova; a ona, otkako uđe, ne prestade cjelivati nogu mojih.
46
Uljem nijesi pomazao glave moje; a ona pomašću pomaza noge moje.
47
Zato kažem ti: Njoj su oprošteni mnogi grijehi njezini, jer je pokazala mnogu ljubav. A kojemu se oprašta manje, taj ima također samo malo ljubavi."
48
Tada reče njoj: "Tvoji su ti grijehi oprošteni."
49
Onda oni, koji su bili za stolom, pomisliše u sebi: "Tko je ovaj, da i grijehe oprašta?"
50
A on reče ženi: "Vjera te je tvoja spasila. Idi u miru!"

(Lk 19,5-9)
5
Kad dođe Isus na ono mjesto, pogleda gore i reče mu: "Zakeju, siđi brzo; jer danas moram proboraviti u kući tvojoj."
6
I siđe brzo, i primi ga s radošću.
7
Svi, koji to vidješe, mrmljali su i govorili: "Svratio se u kuću jednome grješniku."
8
A Zakej stupi pred Gospodina i reče: "Gospodine, pola imanja svojega dajem siromasima; i ako sam koga prevario, vraćam četverostruko."
9
Isus mu reče: "Danas dođe spasenje kući ovoj, jer je i on sin Abrahamov.

III. OBRAĆENJE I KRŠTENJE

Isus je već za svog zemaljskog života slao apostole propovijedati obraćenje i navješćivati Radosnu vijest o Kraljevstvu (Mk 6,12).

(Mk 6,12)
12
Tada su zaputili i propovijedali pokajanje.

Poslije svog uskrsnuća ponovno im daje to poslanje: oni će u njegovo ime obznanjivati svim narodima obraćenje radi oproštenja grijeha (Lk 24,47),

(Lk 24,47)
47
U ime njegovo ima se propovijedati pokajanje i oproštenje grijeha svim narodima, počevši od Jerusalema.

jer će grijesi biti oprošteni komu god ih oni oproste (Iv 20,23).

(Iv 20,23)
23
Kojima oprostite grijehe, oprostit će im se, i kojima zadržite, zadržat će se."

Djela i Poslanice potpomažu ispunjavanje tog naloga. Ali obraćenje se zbiva na različit način, već prema tomu jesu li posrijedi Židovi ili pogani.

1. Od Židova se prvenstveno traži moralno obraćenje na koje ih je već Isus pozivao. Na to pokajanje (metánoia) Bog će odgovoriti opraštanjem grijeha (Dj 2,38; 3,19; 5,31);

(Dj 2,38; 3,19; 5,31)
38
Petar im reče: "Obratite se, i svaki od vas neka se krsti u ime Isusa Krista za oproštenje grijeha svojih, i primit ćete dar Duha Svetoga;
19
Činite dakle pokajanje i obratite se, da se unište grijehi vaši, da dođu vremena okrepe od lica Gospodnjega,
31
Ovoga Bog desnicom svojom uzvisi za vladaoca i spasitelja, da dadne Izraelu pokajanje i oproštenje grijeha.

ono će biti zapečaćeno primanjem krsta i darom Duha Svetoga (Dj 2,38).

(Dj 2,38)
38
Petar im reče: "Obratite se, i svaki od vas neka se krsti u ime Isusa Krista za oproštenje grijeha svojih, i primit ćete dar Duha Svetoga;

Međutim, pored moralnog preokreta, obraćenje mora istodobno uključivati i pozitivan čin vjere u Krista: Židovi će se okrenuti (epistréphein) ka Gospodinu (Dj 3,19; 9,35).

(Dj 3,19; 9,35)

19
Činite dakle pokajanje i obratite se, da se unište grijehi vaši, da dođu vremena okrepe od lica Gospodnjega,
35
I vidješe ga svi, koji su stanovali u Lidi i Šaroni, i obratiše se Gospodinu.

To pak prianjanje uz Krista - Pavao će to iskusiti - jest ono što je najteže postići. Židovi kao da imaju neki veo na srcu. Ako bi se obratili, veo bi spao (2 Kor 3,16).

(2 Kor 3,16)
16
A kad se obrati Gospodinu, oduzima se pokrivalo.

Međutim, prema Izaiji (Iz 6,9 sl),

(Iz 6,9 sl)
9
On reče: "Idi, reci tome narodu: "Slušajte samo, slušajte, ali nećete razumjeti! Gledajte samo, gledajte, ali nećete poznati!
10
Učini da otvrdne srce tome narodu! Učini gluhima uši njegove, slijepima oči njegove, da ne vidi očima svojim, da ne čuje ušima svojim, da srce njegovo ne dobije spoznaje, da se ne obrati i ne ozdravi!"

njihova ih tvrdokornost zatvara u nevjeru (Dj 28,24-27).

(Dj 28,24-27)
24
I jedni su vjerovali njegovim riječima, a drugi nijesu vjerovali.
25
I kako su bili nesložni među sobom, stadoše se razilaziti, kad reče Pavao jednu riječ: "Dobro je rekao Duh Sveti preko proroka Izaije ocima vašim
26
Govoreći: 'Idi k narodu tome i reci: Slušat ćete, a nećete razumjeti; i gledat ćete, a nećete vidjeti.
27
Jer je otvrdnulo srce naroda ovoga, i ušima teško čuju, i oči svoje zatisnuše, da kako ne vide očima, i ušima ne čuju, i srcem ne razumiju, i da se ne obrate, da Ih no ozdravim.'

Oni su grešnici koliko i pogani, prijeti im ista Božja srdžba: ne shvaćaju da Bog pokazuje strpljivost, kako bi ih nagnao na pokajanje (Rim 2,4).

(Rim 2,4)
4
Ili prezireš li bogatstvo njegove dobrote, i strpljivosti i dugotrpnosti? Ne znaš li, da ta dobrota Božja dovodi k pokajanju?

Samo se ostatak odaziva apostolskom propovijedanju (Rim 11,1-5)

(Rim 11,1-5)
1

Velim dakle: "Zar je Bog odbacio narod svoj Bože sačuvaj, jer sam i ja Izraelac, potomak Abrahamov, od koljena Benjaminova.
2
Nije odbacio Bog naroda svojega, što ga je naprijed izabrao. Ili ne znate, što veli Pismo o Iliji, kako se tuži Bogu na, Izraela?
3
"Gospodine, proroke tvoje pobiše, žrtvenike tvoje porušiše, i ja ostadoh sam, i traže dušu moju."
4
A što mu veli Božji odgovor? "Ostavio sam sebi sedam tisuća ljudi, koji ne prignuše koljena pred Baalom."
5
Tako se je dakle i u sadašnje vrijeme ostatak spasio po izboru milosti.

2. Evanđelje nailazi na bolji prijem u poganskih naroda. Već od krštenja stotnika Kornelija, kršćani židovskog podrijetla sa čuđenjem zapažaju kako je "i poganima Bog dao obraćenje koje vodi u život" (Dj 11,18; usp. 17,30).

(Dj 11,18)
18
A kad čuše ovo, umiriše se, i slavili su Boga i govorili: "Dakle i neznabošcima dade Bog pokajanje za život."
(Dj 17,30)
30
Ne gledajući dakle Bog na vremena neznanja, sad navješćuje ljudima, da svi svuda čine pokajanje.

Ono je doista uspješno navieštano u Antiohiji i drugdje (Dj 11,21; 15,3.19);

(Dj 11,21; 15,3.19)
21
I bila je ruka Božja s njima, i velik ih je broj vjerovao i obratio se Gospodinu.
3
Oni dakle otpraćeni od crkve prolazili su kroz Feniciju i Samariju objavljujući o obraćenju neznabožaca i vrlo su obradovali svu braću.
19
I zato ja mislim, da se ne dira u one, koji se od neznabožaca obraćaju k Bogu,

upravo je u tome glavni predmet Pavlova poslanja (Dj 26,18.20).

(Dj 26,18.20)
18
Da im otvoriš oči, da se obrate od tame k svjetlosti i od vlasti sotonine k Bogu, da prime oproštenje grijeha i baštinu među svetima po vjeri u mene.'
20
Nego sam propovijedao najprije onima, koji su u Damasku i u Jerusalemu, potom i po svoj zemlji židovskoj, i neznabošcima, da čine pokajanje i da se obrate k Bogu čineći djela dostojna pokajanja.

Ali istodobno s moralnim pokajanjem (metánoia), obraćenje u ovom slučaju zahtijeva da se obraćenik odvrati od kumira i okrene (epistrephéin) k Bogu živome (Dj 14,15; 26,18; 1 Sol 1,9),

(Dj 14,15; 26,18)
15
I govoreći: "Ljudi, što to činite? I mi smo kao i vi smrtni ljudi, koji vam propovijedamo, da se od ovih ništavih stvari obratite k Bogu živome, koji je stvorio nebo i zemlju i more i sve, što je u njima.
18
Da im otvoriš oči, da se obrate od tame k svjetlosti i od vlasti sotonine k Bogu, da prime oproštenje grijeha i baštinu među svetima po vjeri u mene.'

(1 Sol 1,9),
9
Jer oni obznanjuju za nas, kakav smo ulazak imali k vama, i kako ste se obratili k Bogu od idola, da služite Bogu živomu i Istinitomu,

prema jednom tipu obraćenja što ga je nazirao već Drugi Izaija. Učinivši taj prvi korak, pogani su kao i Židovi privedeni tomu da se okrenu Kristu, "pastiru i čuvaru duša svojih" (1 Pt 2,25).

(1 Pt 2,25)
25
Jer ste bili kao izgubljene ovce, ali sad se obratiste k pastiru i Čuvaru duša svojih.

IV. GRIJEH I POKORA U CRKVI

1. Čin obraćenja zapečaćen krštenjem izvršen je jednom zauvijek; nemoguće je da se milost takva čina ponovi (Heb 6,6).

(Heb 6,6)
6
pa su ipak otpali, opet obnoviti na pokajanje, jer sami sebi nanovo propinju i ruže Sina Božjega.

Kršteni pak lako mogu opet pasti u grijeh: apostolska je zajednica to ubrzo iskusila. U tom slučaju također je potrebno pokajanje, ako se unatoč svemu želi imati udio u spasu. Petar na to poziva Šimuna Maga (Dj 8,22).

(Dj 8,22)
22
Okani se pakosti svoje i moli se Gospodinu! Možda će ti on tada još oprostiti pakost srca tvojega.

Jakov živo potiče revne kršćane da nastoje vratiti grešnike s njihova krivog puta (Jak 5,19 sl).

(Jak 5,19 sl)
19
Braćo moja, ako tko od vas zaluta od istine, i obrati ga tko,
20
Neka zna, da će onaj, koji obrati grješnika s krivoga puta njegova, spasiti dušu njegovu od smrti i pokriti mnoštvo grijeha.

Pavao se raduje što su se Korinćani pokajali (2 Kor 7,9 sl),

(2 Kor 7,9 sl)
9
Sad se radujem, ne što ste bili žalosni, nego što se ožalostiste na pokajanje; jer se ožalostiste po Bogu, da od nas ni u čemu ne štetujete.
10
Jer žalost, koja je po Bogu, rađa stalno spasonosno pokajanje, a žalost svijeta rada smrt.

mada se boji da neki grešnici nisu toga učinili (12,21).

(2 Kor 12,21)
21
Da me opet, kad dođem, ne ponizi Bog moj kod vas i ne zaplačem za mnogima, koji su prije sagriješili, a nijesu se pokajali za nečistoću i bludnost i raspuštenost, što poučiše.

Živo potiče Timoteja neka ukori protivnike, u nadi da će im Bog udijeliti milost pokajanja (2 Tim 2,25).

(2 Tim 2,25)
25
Da s blagošću poučava one, koji se protive istini; ne bi li im kako Bog dao, da se pokaju i spoznaju istinu,

Napokon, u porukama sedmorim Crkvama, kojima se otvara Apokalipsa, čitamo jasne pozive na pokajanje, iz čega valja zaključiti da je među onima kojima su poruke bile upućene bilo i takvih koji su odustali od svoje prvašnje revnosti (Otk 2,5.16.21 sl; 3,3.19).

(Otk 2,5.16.21 sl; 3,3.19)
5
Pomisli, s koje si visine spao, čini pokajanje i djeluj opet kao prije! Ako li ne, doći ću ti brzo, i dignut ću svijećnjak tvoj s mjesta njegova, ako se ne pokaješ.
16
Pokaj se dakle! Ako li ne, doći ću ti brzo i borit ću se protiv njih mačem usta svojih.
21
I dadoh joj vrijeme, da se pokaje, ali neće da se pokaje od bludnosti svoje.
22
Evo bacam je na postelju, i one, koji čine preljubu s njom, u nevolju veliku, ako se ne pokaju od svojih djela;
3
Sjeti se dakle, kako si primio i čuo; i drži i pokaj se! Ako li ne budeš bdio, doći ću na tebe kao tat, i nećeš znati, u koji ću čas doći na tebe.
19
Ja kojegod ljubim, one korim i kaznim; budi revan dakle i pokaji se!

Mada izrijekom ne govore o sakramentu pokore, ovi tekstovi pokazuju da vrlini pokore ima pripasti odgovarajuće mjesto u životu kršćanina, kao nastavak krsnog obraćenja.

2. Samo pokora, naime, pripravlja čovjeka na susret sa Sudom Božjim (usp. Dj 17,30 sl).

(Dj 17,30 sl)
30

Ne gledajući dakle Bog na vremena neznanja, sad navješćuje ljudima, da svi svuda čine pokajanje.
31
Jer je postavio dan, u koji će suditi čitavome svijetu po pravdi preko čovjeka, koga je odredio i pred svima potvrdio uskrsnuvši ga od mrtvih."

Povijest pak ide prema tom Sudu. Ako se čini da on kasni sa svojim dolaskom, to je samo zato što Bog strpljivo podnosi jer neće da se itko izgubi, nego da svi pristupe obraćenju (2 Pt 3,9).

(2 Pt 3,9)
9
Ne kasni Gospodin s obećanjem svojim, kao što neki misle, nego vas strpljivo trpi, jer neće da se tko izgubi, nego svi da se pokaju.

Ali kao što je u Kristovo vrijeme i pred apostolskim propovijedanjem Izrael tvrdo ustrajao u okorjelosti, tako će - prema Otkrivenju - ljudi ustrajati u neshvaćanju smisla nesreća što remete njihovu povijest i najavljuju Dan srdžbe: i oni će otvrdnuti u okorjelosti (Otk 9,20 sl),

(Otk 9,20 sl)
20
I ostali ljudi, koji nijesu bili pobijeni ovim zlima, ne pokajaše se za djela ruku svojih, da se više ne klanjaju đavolima i idolima zlatnim i srebrnim i mjedenim i kamenim i drvenim, koji niti mogu vidjeti, ni čuti, ni hoditi;
21
Niti se pokajaše za ubojstva svoja, ni za čaranja svoja, ni za blud svoj, ni za krađe svoje.

huleći na Božje ime, mjesto da se kaju i da ga slave (16,9.11).

(Otk 16,9.11)
9
I opališe se ljudi od velike žege, i psovaše ime Boga, koji ima vlast nad zlima ovima, i ne pokajaše se, da mu dadnu slavu.
11
I psovali su Boga nebeskoga od bolova svojih i od čirova svojih, i ne pokajaše se za djela svoja.

Nije riječ o članovima Crkve, već samo o poganima i otpadnicima (usp. 21,8).

(Otk 21,8)
8
A strašljivima, i nevjernima i nečistima, i ubojicama i bludnicima, i vračarima i idolopoklonicima i svima lašcima, njima je dio u jezeru, što gori ognjem i sumporom. To je smrt druga.

Ta mračna perspektiva zaključit će se Sudom Božjim. Stoga je i te kako hitno da se kršćani pokorom "spase od ovoga pokvarenog naraštaja" (Dj 2,40).

(Dj 2,40)
40
I drugim mnogim riječima svjedočio je i opominjao ih; "Spasite se od ovoga pokvarenoga roda!"

-sastavio Milan Kušnjačić, 13. rujna 2023.